

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 AĞUSTOS 2010

Bütün Dünya

192297

SAYI: 2010 /08

FİYATI: 4 TL

2000

Yargıtay'ın Gerekçeli Kararı

9 Yargıca Tebliğ Edildi

SAYFA: 17

Eski Adalet Bakanı
Hikmet Sami Türk:

**Ergenekon
Peşin İnfaz
ve İşkence**

SAYFA: 19

**Silivri'deki
500. Gününde
Mustafa
Balbay**

SAYFA: 21

Dünya Yanık Derneği'nden

Prof. **Haberal'a
Ömür Boyu
Onur Üyeliği**

SAYFA: 29

**Cengiz Özakıncı:
İsrail Dincileri
Siyonizm'le
Savaşıyor**

SAYFA: 61

**İster İnan,
İster İnanma
270**

**Kişinin
Katili
Terörist
Serbest
Bırakıldı**

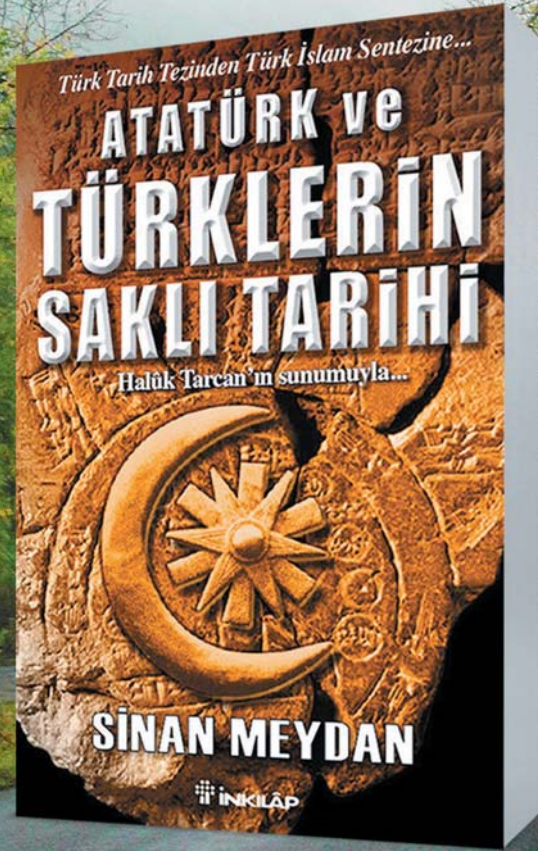
SAYFA: 46

**Halil Cibran
Ailesi'nden
Prof. Dr.
Haberal'a
Aile
Hatırası**

**Gürbüz
Evren
Yeni
Medya ve
Hedefleri**

SAYFA: 73

HABERAL NEREDE BİZ ORADAYIZ

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 AĞUSTOS 2010

Bütün Dünya

2000

Başkent Üniversitesi

Adına Sahibi:

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni

Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni

Yardımcısı:

Mehmet Muhsinoğlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Gülçin Orkut

Görsel Yönetmen:

Turgut Keskin

Teknik Yapım Yönetmeni:

Faruk Güney

İşletme Genel Yönetmeni:

Sina Şen

Yayın Danışmanı:

Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:

Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:

Süheyla Dinç

Redaksiyon:

Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:

Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından

1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı

Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin

3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinde basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (Anısal Başkan)

Prof. Dr. Ahmet Mumcu

Prof. Dr. Solmaz Doğanca

Prof. Dr. Sevil Öksüz

Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,

Prof. Dr. Okay Eroskay

Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,

Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,

Prof. Dr. Levent Peşkircioğlu,

Necmi Tanyolaç, Kaya Karan, Alaettin Giray,

Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu, Ahmet Aydede,

Manuel Bilos, Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:

Yücel Aksoy, Nuray Bartoschek, Cahit Batum,

Prof. Dr. Yüksel Bozer, Haluk Cansın,

Ali Murat Erkorkmaz, Birsan Erkutun,

Konur Ertop, Gürbüz Evren, Metin Gören,

İlyas Halil, Muzaffer İzgü, Mehmet Muhsinoğlu,

Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal,

Cengiz Özakıncı, Saniye Özden, Bekir Özgen,

Yaşar Öztürk, Erdoğan Sakman,

Songül Saydam, İzlen Şen, İzmir Tolga,

Engin Ünsal, Mehmet Ünver, Dr. Mehmet Uhri,

Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara

Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)

Faks: (0312) 234 12 16

İletişim Adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,

Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)

Faks: (0216) 456 27 29

Abone Hizmetleri:

(0212) 314 08 88

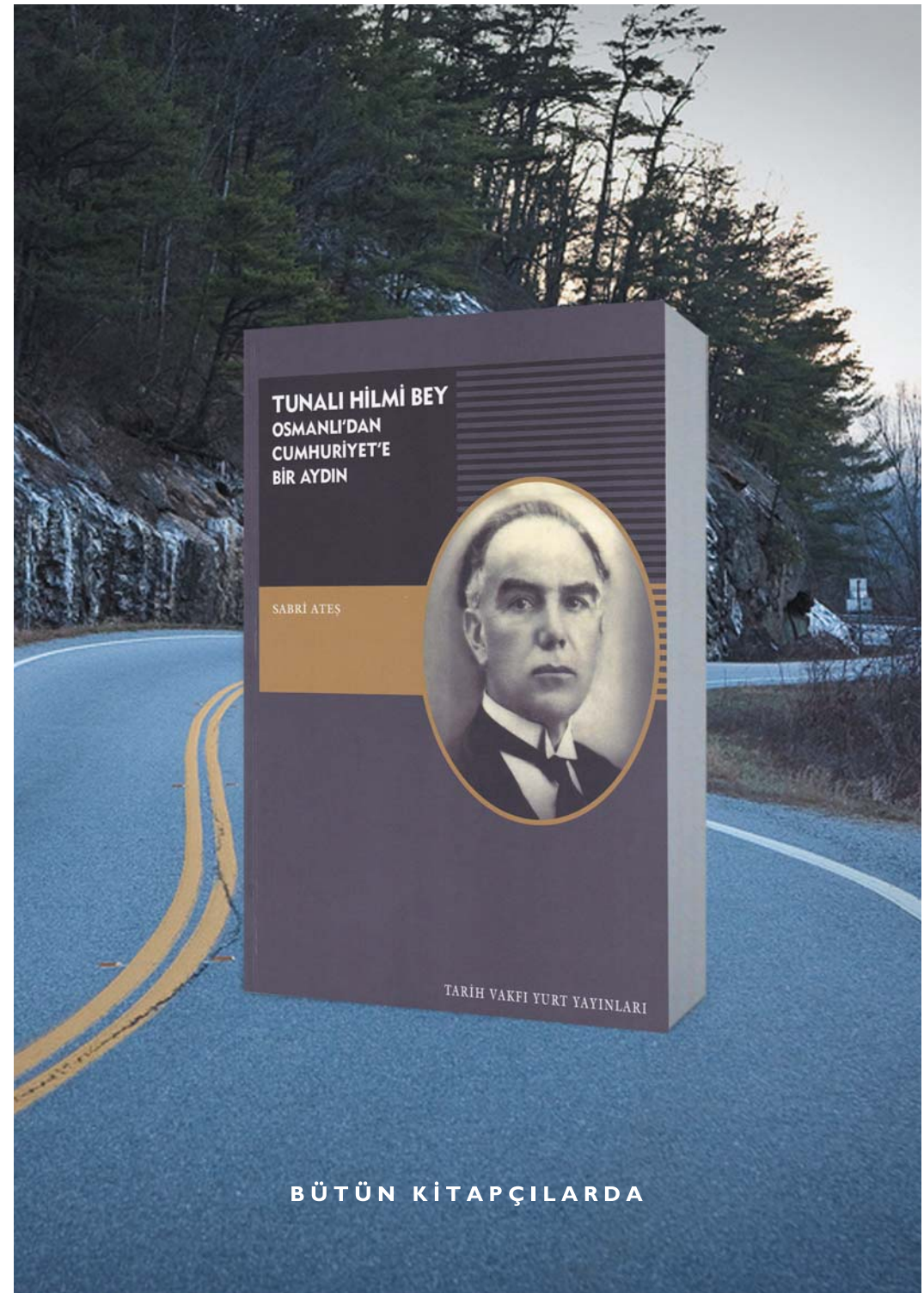
Dağıtım: Yaysat

Renk Ayırımı: Mat Yapım

Basım Tarihi: 26 / 07 / 2010

www.butundunya.com.tr

butundunya@butundunya.com.tr

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya

YIL:13 SAYI: 147

İÇİNDEKİLER

- 6 Hiç Aklımdan Çıkıyor ki Lavoisier**
Mete Akyol
- 12 “Akliselim” ve “Viyadük”**
Orhan Velidedeoğlu
- 17 Yaşam Hakkı Kutsaldır**
- 19 Peşin İnfaz ve İşkence**
Alican Uludağ
- 21 Mustafa Balbay: Silivri’de 500 gün**
Emre Kongar
- 23 Başbakan Yargıtay Eleştirisinde Haklı mı?**
Sedat Ergin
- 26 Mustafa Balbay ve 12 Bin 48 Saat**
Mahmut Türker
- 27 Ergenekoncular Eğitimcilerden Ne İstiyor?**
Emre Kongar
- 29 Prof. Dr. Mehmet Haberal’a Dünya Yanık Derneği’nin “Ömür Boyu Onur Üyeliği” Ödülü Verildi**
- 30 Çok Değerli, Çok Sevgili Prof. Dr. Mehmet Haberal’a**
Macide Tanır

- 31 Dünya Yanık Derneği Kongresi**
- 36 Cibran Ailesinden Haberal’a Anlamli Ödül**
Gülçin Orkut
- 38 Halil Cibran**
Turgut Keskin
- 43 Sevgili Dostum, Değerli Hocam Aziz Arkadaşım Mehmet Haberal**
Halit Kıvanç
- 46 270 Kişinin Ölümüne Sebep Olan Terörist**
Mehmet Muhsinoğlu
- 48 Ulusal Savaşım’ın Merkezi Ankara**
Cengiz Önal
- 54 Hakimiyeti Milliye Yazıları**
Cengiz Önal
- 57 Bir Gazimizin Düğünü**

- 61 Dinci Yahudiler**
Cengiz Özakıncı
- 73 Yeni Medya Yapılanması**
Gürbüz Evren
- 79 Değerlerimize Karşı Daha Hassas Olalım**
Orhan Keçeli
- 81 Telefon Dinletmek Başkan Deviriyor**
Mehmet Muhsinoğlu
- 84 Gemi Adamlarının Çileli Yaşamı**
Konur Ertop
- 89 Taha Toros**
Yaşar Öztürk
- 92 Vahdettin Dosyası**
Sinan Meydan
- 100 Sevimli Solaklar**
Metin Gören
- 104 Diyağ Aga**
Enver Behnan Sapolyo
- 115 Kadın Olmak**
Bekir Özgen
- 120 Yurdunu Kendi Seçen Kadın**
A. Taner Kışlalı
- 123 Çıt Çıt Cafe**
Ali Murat Erkorkmaz
- 130 Dikkat Çocuk Var**
Nuray Bartoschek
- 135 Lider Kimdir**
Doğan Özgezgin
- 136 Profesörün Oyuncağı**
- 137 Panayır Gülleri**
Mehmet Ünver
- 143 Gökkuşağını Kovalamak**
Mehmet Uğri
- 147 Kıyıda Bir Gün**
İlyas Halil
- 8 Sizden Bize**
- 11 İlk Dersimiz Türkçe**
- 60 Fırçalayarak**
- 72 Bilginizi Denetleyin**
- 122 Tıp Dünyasından Kısa Kısa**
- 128 Ufak Tefek Bilgiler**
- 134 Sudoku**
- 149 Çözümler Sayfası**
- 150 Yarının Büyükleri**
- 152 Kareler ve Rakamlar**
- 153 Mantık bilmececi**
- 154 Satranç**
- 156 Bulmaca**
- 158 Ayın Kitapları**
- 160 Bir fotoğraf, Bin sözcük**

- 108 50 Yıllık Dostum-Ağabeyim**
Cemil Ünlütürk
- 110 Sınav**
Muzaffer İzgü

Bütün Dünya 'DAN SİZE
Mete Akyol

Hiç aklımdan çıkkmıyor ki Lavoisier

Bilenlerimiz, unutmüş olabilir, bilmeyenlerimiz şimdi öğrenebilir. “Bildiğimizin tekrarı” diyenler ise, bağışlasınlar: Kimya biliminin dehası olarak kabul edilen Lavoisier, aslında bir hukukçuydu. Yalnızca bilimsel alanda kalmış, “eylemsiz” bir hukukçu da değildi; hukuku uygulayan, hukuktan yararlanılması ilkesine inanan bir hukukçuydu da...

Onun bu alanda yaptığı iş, hukuku gerektiği biçimde uygulamayan hukukçular karşısında dikilmek ve onlara hukuku, uygulanması gerektiği doğrultuda uygulayarak göstermekti.

Hukukun üstünlüğüne böylesine saygı gösterilmesine, günümüzde “ders vermek” deniliyor. Dersin böyle olanı, öğretmenin, öğrencisine verdiği derse pek benzemiyor. Burada ders veren de, ders alan da, aynı öğrenimi görmüş iki meslekdaşdır.

Birinin ötekine verdiği ders ise, aslında yapılması gerekeni öğretmek değildir, anımsatmaktır.

O, işte böylesi bir “eylemli hukuku”ydu ve işte bu nedenle baroya kayıtlı olarak Paris’te avukatlık yapıyordu.

Lavoisier, dünyadaki ününü yalnızca kimya alanındaki buluşları nedeniyle yapmış değildi. Bilimsel gözlemleri üzerine yaptığı konuşmaları da ona büyük ün kazandırmıştı.

Kendine özgü bir özelliği de, doğru olduğuna inandıklarını, çevresindekilerle paylaşmasıydı. Bu özelliği ona da, insanlığa da çok pahalıya mal oldu. Kimya bilimini reddeden bağnazları gösterip “Bu kelleler hiçbir şeye yaramaz” dediği için tutuklandı. O gün sözüm ona yargılandı ve aynı gün giyotinle ölümüne mahkum edildi.

Lavoisier, kafası kesilmek üzere giyotine götürülmeden önce matematikçi arkadaşı Lagrange’i çağırdı ve onla özel bir görüşme yaptı. Arkadaşına bir sır olarak söylediği sözler şunlardı:

“Kafam sepete düştüğünde gözlerime bak” dedi. “Gözümü iki kez kırarsam, insanın beyni, kafası kesildikten sonra da bir süre çalışmaya, düşünmeye devam ediyor demektir...”

Lavoisier’nin kafası kesildi, sepete düştü ve gülerken gözünü iki kez kırptı.

Bu olaydan sonra matematikçi Lagrange önce, onun hakkındaki şu son ve değişmez yargısını açıkladı:

“Lavoisier’nin bu son saniyedeki onurlu duruşu ve bilimsel arayışı, bilimselliğin ve uygarlığın yüzyıllar boyu sürecek meşalesidir” dedi.

Sonra da onun, insanlığa yapacağı daha birçok hizmetlerini engelleyenler için yargısını ve öngörüsünü bildirdi:

“Ama onun, insanlığa yapacağı daha birçok hizmetlerini engelleyen bağnaz kafalar ise, içinde bulundukları karanlıklardan kendilerini hiçbir zaman kurtaramayacak ve insanlığa kötü bir örnek olarak kalacaklardır...”

Şimdi Lavoisier’nin, hukukçu

“Lavoisier’nin bu son saniyedeki onurlu duruşu ve bilimsel arayışı, bilimselliğin ve uygarlığın yüzyıllar boyu sürecek meşalesidir. Ama onun, insanlığa yapacağı daha birçok hizmetlerini engelleyen bağnaz kafalar ise, içinde bulundukları karanlıklardan kendilerini hiçbir zaman kurtaramayacak ve insanlığa kötü bir örnek olarak kalacaklardır...”

kimliğiyle hukukçulara ders vermesi; dört duvar arasında bilimsel çalışmalarını sürdürme çabası ve insanlığa yapacağı hizmetlerinin engellenmesi, durup dururken aklına nereden geldi diyebilirsiniz.

En yalın biçimde açıklayayım duygularımı:

“Birbuçuk yıldan buyana hergün, her gece, hiç aklımdan çıkmıyor ki Lavoisier...” •

SİZDEN BİZE

Bütün Dünya, Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel,
A Blok, Kat:3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216 456 2729

Sevgili Bütün Dünya, Çok büyük hizmetlerde bulunduğunuzu biliyorum. Bu hizmetleriniz için tebriklerimi sunarım.

Bir gerçeği açık açık söylemeden geçmek istemiyorum. Türk okuyucularına yaptığınız bunca hizmetler arasında bence en büyüğü, bize çok değerli Prof. Dr. Mehmet Haberal'ı yakından tanıtmanız olmuştur.

Bu değerli profesörümüzün büyük bir cerrah olduğunu biliyorduk ama, kendisinin dünya çapında tanınan ve sayılan bir bilim adamımız olduğunu sizin sayenizde öğrendik.

Onun dünyaca kabul edilmiş değerini öğrendikten sonra, kendisine açık açık, göz göre göre cefa çektirilmesi karşısında kafamız daha çok karışıyor, üzüntümüz de o derece artıyor.

Kendisine yapılan haksızlığın bir an evvel son bulmasını diliyorum.

Saygılarımla,

**Nahit Çeşmeli,
Develi, Kayseri**

...

Sayın Bütün Dünya, Bu mektubumu sizin vasıtanızla, kendisiyle milletçe iftihar ettiğimiz Prof. Mehmet Haberal'a gönderiyorum.

Sayın Büyüğümüz,

Size yapılan haksızlığın ölçüsü, sınırı yoktur. "Suçum Ne?" diye yazdım

gınız kitabınız elime geçmedi, fakat bir kısmını Bütün Dünya'mızda okudum.

Suçunuzun ne olduğunu siz bilmiyorsunuz ama, ne suçunuz olduğunu sizi orada tutanlar da bilmiyorlar. Bilseler, sorarlar, cevap beklerlerdi. Fakat anlaşılıyor ki siz ya yanlışlıkla içeri alındınız, ya da farkından olmadan, kimbilir hangi büyüğümüzün tavuğuna kışt dediniz de oradasınız?

En kısa zamanda evinize, öğrencilerinize ve hastalarınıza kavuşmanızı diliyorum.

Saygılarımı sunarım.

**Sabri Doğan,
Gümüşhane**

...

Hocaların hocası olarak tanıdığımız ve bildiğimiz Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın bugün içinde bulunduğu durumu ilerde tarihimiz nasıl yazacak çok merak ediyorum.

Bana kalırsa bir kişi kuyuya bir taş attı, şimdi bin hukukçu bu taşı kuyudan çıkarmaya çalışıyor.

Değerli hocamızın içinde bulunduğu durum bence budur.

Allah sadece onun değil, başta hukukçular olmak üzere, hepimizin yardımcısı olsun.

Saygılarımla,

**Namık Pınarbaşı,
Sivas**

Değerli hocamız Sayın Mehmet Haberal'ın "Suçum Ne?" kitabını satır satır okudum. Sonra da, Bütün Dünya'daki özetini de okudum.

Savcı onu, "Sen terör örgütü kurdun. Şimdi de o terör örgütünü yöneten bir teröristsin" iddiasıyla evini, arabasını, hatta ameliyathanesini didik didik aratıp, tutuklatıyor. Ondan sonra bir yıl geçiyor. Bu değerli bilim adamımıza sorgulanması sırasında yargıçlardan bir tanesinin bile terör ve teröristlik konusunda tek kelime soru sormuyor.

Ben hukuk fakültesi üçüncü sınıfında okuyan bir öğrenciyim. Bu "manzara" karşısında şaşırıp kalıyorum.

Hocalarımın anlattıklarına mı inanacağım, okuduğum kalın kalın kitaplardaki bilgilere mi inanacağım, yoksa gözlerimizin önündeki hukukla ilgisi olamayacağına inandığım uygulamalara mı inanacağım?

Saygılarımı ve selamlarımı sunarım.

**Tekin Gürtunca,
Malatya**

...

Sevgili Bütün Dünya'm, Size bir önerim var: Değerli hocamız Prof. Dr. Mehmet Haberal ömrü boyu tutuklu kalmayacak ya... Nasıl olsa serbest kalacak.

Önerim şudur:

Onun serbest kaldığı günü acaba Başkent Üniversitesi "Hukuka Saygı Günü" ilan edemez mi?

Her yıl o gün, üniversite bünyesinde anlamlı gün, çeşitli konuşmalar ve hatta etkinliklerle kutlanır.

Bu sayede yeni kuşaklar hukukun önemiyle büyürler, laf aramızda, hukuk

da, "yalnız olmadığını" anlar.

Sevgi ve saygılarımı bildiririm.

**Serdar Tunçbilek,
Ankara**

...

Sevgili Bütün Dünya Emekçileri ve Düşünürleri,

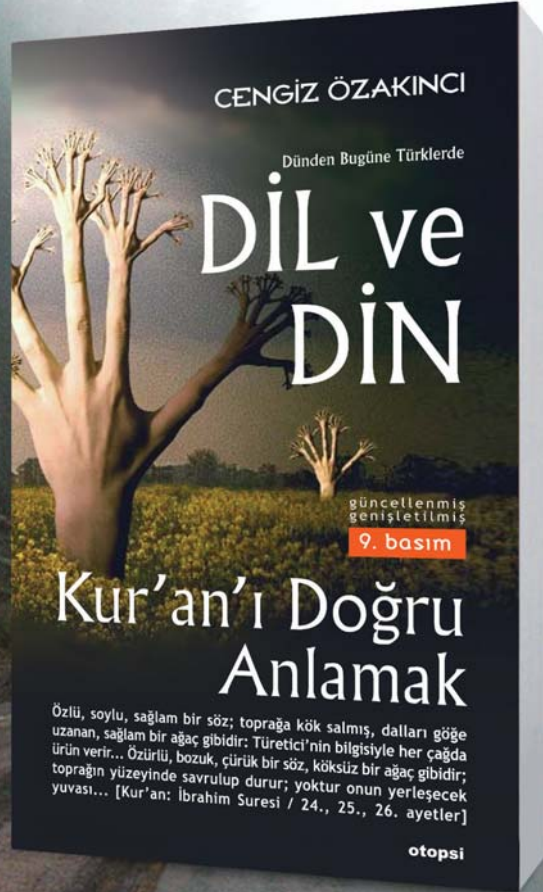
Sayın Cengiz Özakıncı tarafından yazılan Haziran sayınızdaki "Hitler'in İmamları" yazısı ile Temmuz sayınızdaki "Hitler'in Papazları" başlıklı yazısını okuyunca, hem çok mutlu oldum, hem de çok üzüldüm. Çünkü bu yazılarda açıklanan gerçeklerden ne yazık ki bugüne kadar haberimiz olmamış. Biz tarih bildiğimizi sanarken, meğer ne büyük olayları görmeden, duymadan geçmişiz de, farkına bile varamamışız. Bu gerçekleri öğrenmek bir de, habermiz olmadan nasıl da kullanılmış olduğumuzu öğretiyor. Üzüntü duymanın nedenleri bunlardır.

Mutlu olmaman nedeni ise, geç de olsa bu ilgilere sahip olmamdır.

"Hitler'in İmamları"nda olduğu gibi "Hitler'in Papazları"nda da gözler önüne serilen bir başka gerçek, büyük devletlerin kendi kişisel egemenlikleri için olduğu kadar, ülkelerinin çıkarları doğrultusunda da din adamlarını kullanmalarıdır. Bu gerçeği öğrendikten sonra günümüzdeki kimi olayları çok daha net görebiliyorum artık.

Bize dünyayı bambaşka özelliğiyle gösteren Bütün Dünya'ya ve başta Sayın Cengiz Özakıncı gibi değerli yazarlarınıza en içten duygularıyla teşekkür ediyorum.

**Necip Gürışık,
Manisa**

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Hazırlayan: Saniye ÖZDEN

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

<p>1 Zeplin (Alm.)
a-Karşıt
b-Uçurtma
c-Uçak maketi
d-Gazla şişirilmiş hava taşıtı</p>	<p>6 Süveter (İng.)
a-Suyu fışkırtan kuyu
b-Kolsuz kazak
c-Eklemlerde ses duyulması
d-İkieslilik</p>	<p>11 Observatör (Fr.)
a-Gözlemci
b-Rekor Kıran
c-Pastırma Ustası
d-Sınır Teli</p>
<p>2 Ütopik (Fr.)
a-Gerçek
b-Rüya görmek
c-Kararsızlık
d-Düşsel</p>	<p>7 Zoolog (Fr.)
a-Matematikçi
b-Fizikçi
c-Hayvanbilimci
d-Veteriner</p>	<p>12 Agorafobi (Yun.)
a-Sivri sakal
b-Otomobilde dişli aygıt
c-Kuşpalazı
d-Geniş ve açık yerlerden ürkme</p>
<p>3 Tüvit (İng.)
a-Bir tür kumaş
b-Kolye zinciri
c-Uzun kollu eldiven
d-Ayakkabı fırçası</p>	<p>8 Pürizm (Fr.)
a-Dilde özleşme akımı
b-Tuhafılık
c-Sağlık yoklaması
d-İnatçılık</p>	<p>13 Voltamper (Fr.)
a-Suyun akış hızı
b-Güç birimi
c-Bir element
d-Hız ölçen aygıt</p>
<p>4 Şutör (Fr.)
a-Rakibini şaşırtan
b-Güzel şutlar çeken
c-Kale çizgisi
d-Futbolda orta alan</p>	<p>9 Naftalin (Fr.)
a-Elektronik devre
b-Bir antiseptik
c-Parfüm
d-Takimada</p>	<p>14 Urba (İta.)
a-Simgeleri tanıyamama
b-İncebağırsak yangısı
c-Üst giysi
d-Can çekişme</p>
<p>5 Bakterist (Fr.)
a-Sözlük yazarı
b-Hırsızların koyduğu gözcü
c-Bakterileri öldüren etken
d-Buyrukla yöneten</p>	<p>10 Rüstik (Fr.)
a-Gözbağcı
b-Köy evi görünüşü veren
c-Sokak serserisi
d-Yiğınlar tarafından beğenilen</p>	<p>15 Öglenagiller (Fr.)
a-Kamçılı birgözeliler sınıfı
b-Doğal kalsiyum flüorür
c-Flüt sanatçıları
d-Flu olma durumu</p>

(Fr.) Fransızca, (Alm.) Almanca, (İng.) İngilizce, (İta.) İtalyanca, (Yun.) Yunanca

TÜRK DİLİ

Orhan Velidedeoğlu

“Aklıselim” ve “Viyadük”

14 Haziran 2010: Her yazısı-
nı engin kültüründen yansı-
malarla değerlendiren Fusun Akatlı
Cumhuriyet gazetesinin yazı ailesine
katıldı ve bugün ilk yazısı, “Zamansız
Yazılar” ana başlıklı köşesinde yayım-
landı. Sayın Akatlı’nın, her zamanki
gibi, beğeniyle (zevkle) okuduğum
“Isınma Turu” başlıklı bu yazısının
ikinci bölümündeki sözleriyle de bir bek-
lentiye girdim.

Bu bölümde, “Dille, Türkçe ile il-
gili sorunlarımız, dertlerimiz sık sık
uğrayacak bu sütuna” duyurusunu ya-
pan Sayın Akatlı, “Bugün bir ikisine
değinin geçeyim; yol yapayım kendi-
me. Uzun, derin açıklamalara girmek-
sizin bir örnek vereyim” diyerek de-
vam ediyor:

“Çoğunlukla gençlerin, ama bazen
hiç de genç sayılmayacak kalem sahi-
plerinin konuşmalarında, yazılarında
‘akl-ı selim insan’ dan söz ettiklerini
görüyoruz. Yanlış, yanlışla buluşmayı
ve saf tutmayı sever! Artık vazgeçire-

bilirseniz vazgeçirin bu kullanımı be-
nimseyenleri. Ama dil, kimsenin oyun-
cağı değildir. ‘Akl-ı selim sahibi insan’
yerine ‘akl-ı selim insan’ dediğinizde,
dil ne mantığı kalıyor, ne grameri.
Söyleyeni, yazanı ısrarla uyaralım.

**‘Akl-ı selim sahibi
insan’ yerine
‘akl-ı selim insan’
dediğinizde, dilin ne
mantığı kalıyor, ne
grameri.**

Uyaralım ki, dumanı doğru çıkmasın
dil yanlışlarının...”

Sayın Prof. Dr. Murat Belge de bir
yazısında bu konuya değinerek “... akl-
ı selim, yani ‘sağduyu’ bir isim olmak-
tan çıkıp bir sıfata dönüştü: ‘Çok aklı
selim adam’ gibi cümleler işitiyoruz”
diye yakınıyordu.

Sayın Akatlı, yer darlığı nedeniy-
le konuya değinip geçiyor; ancak
son günlerde TV kanallarında ve gaze-
telerde “aklıselim insan” biçimindeki
yanlış kullanım çok arttığundan, daha
önce de değindiğim bu konuyu, belge-
liğimden rasgele aldığım birkaç örnekle
biraz genişletmek istiyorum:

“Cumhurbaşkanı ile görüşmeye gi-
den Meclis Başkanı (...), basın toplantı-
sında 86. maddeyle ilgili açıklama ya-
parken ‘Cumhurbaşkanı aklıselim sa-
hibiyle hareket etmeli... Meclis de ak-
lıselim sahibiyle hareket edecektir’ de-
di.” (TRT 1, 17 Ekim 2001)

“Mektubumu size biraz gecikmeli
yazıyorum. İstedim ki biraz sakinleş-
niz, aklıselim olunuz. Çünkü sizi kızdı-
racağım.” (Hürriyet, “Not Defteri” 30 Eylül
2007)

“Bazı aklıselimler, danaları, boğal-
arı dozerlere tek ayağından asmış.”
(Hürriyet, “Neyi Kaçırdık” 23 Aralık 2007)

“Dün bu yazıyı yazarken yeniden
baktım, akli selim bir kullanıcı tarafın-
dan düzeltilmişti bu durum.” (Haber
Türk: [Magazin eki] 13 Mayıs 2010)

“Çamur sıçratmaya çalışan Güney,
her aklıselim gibi operasyonun siyasi
bir proje olduğunda ısrar eden D.B.’ye
‘MİT ajanı’ diye iftira attı.” (Cumhuriyet,
“Terör ve Toplum” 16 Ocak 2009)

“Hem BDP içinden hem aklıselim
Kürt siyasetçiler arasından...”; “Oysa
örgüt tüm aklıselim çağrılara karşın
bildiğini okumaya devam ediyor...”
(Cumhuriyet, “Terör ve Toplum” 25 Hazi-
ran 2010)

Örnekler gençlerin değil, yıllanmış
ünlü yazarların da Arapça sözcükler-

den oluşturulmuş bu Farsça terkibi
(tamlamayı) ne kadar yanlış kullandık-
larını ortaya koymaya yeter sanırım.

Öncelikle şunu anımsatayım: Dili-
mizden düşürmediğimiz bir genel ku-
ralımız var; Türkçe karşılığı olan bir
sözcüğün yabancıasını kullanma!.. Bu
kural, Türklüğünün bilincinde olmanın
ve Türkçeye saygının gereğidir.

Akl-ı selim (aklıselim) sözcüğünün
de Türkçe karşılığı var: Sağduyu. Ak-
lıselim (akl ‘akıl’ + selfim ‘sağlam, doğ-
ru’ [Osm.<Ar.]): İyi ile kötüyü, doğru
ile yanlış ayırma yeteneği.

Aklıselim sahibi insan: Doğru ka-
rar verebilme yeteneği olan (kişi). Sağ-
duyu (birleşik ad, Türkçe): Doğru ile
yanlış ayırma, akla uygun yargılara
ulaşma yeteneği.

“Aklıselim”in “sağduyu” gibi çok
güzel ve anlamlı bir Türkçe karşılığı
varken Arapçasını kullanmaktaki bu
direnme niye?..

Yukarıdaki örneklerden herhangi
birinde “aklıselim” yerine “sağduyu”
sözcüğünü koyarsak, “aklıselim” in
kullanımındaki yanlışlık daha iyi anla-
şılacaktır sanırım.

Örneğin, 23 Aralık 2007 tarihli
Hürriyet gazetesinden aldığım
tümceyi şöyle yazalım: “Bazı sağduyu-
lar, danaları, boğaları dozerlere tek a-
yağından asmış.”

Bu tümceye yukarıdaki tanımların
ışığında bakarsak, nasıl “bazı sağduyu-
lar” (aklıselimler), “danaları, boğaları
dozerlere tek ayağından asmış” olabili-
yor?.. (!)

Aklıselim / Sağduyu, olgun kişiler-

de bulunması gereken üstün bir özellik, bir “yetenek” tir. Bazı kişiler bu sözcüğü Arapça yazmakta diremiyorlarsa, hiç değilse doğrusunu, “aklıselim sahibi kişi / kişiler” kalıbını, kullanmaları gerekir.

Sayın Akatlı'nın değindiği bir başka konu: Viyadük. Diyor ki: “İkinci rahatsızlığım bir kuralın çiğnenmesinden, anlamın bozulmasından kaynaklanmıyor. Dilbilgisi

Bir asalet unvanı olan 'Dük'ü düşünün. 'Windsor Düğü, 'Albany Düğü' diyor musunuz? Öyleyse 'viyadükü' diye yazalım, öyle söyleyelim ki dil ahengimiz bozulmasın.

bakımından kuralına uygun bir kullanımı da bazen dil duygunuzu, dil sezginizi rencide edebilir. Bence o zaman tercih, ahengi korumak adına [için], dil duyusundan yana kullanılmalı.

Çevre yollarında köprülerde rastlıyoruz: ‘Sâdâbat viyadüğü’, ‘Molla Fenari viyadüğü’ yazılı koca tabelalar koymuşlar. Sözcük: ‘Viyadük’.

Anladık, sert ünlüyle biten sözcük takı aldığında yumuşar; ‘k’, ‘ğ’ ye dönüşür. ‘Bıçak-bıçağı’, ‘yemek-yemeği’ örneklerinde olduğu gibi. Ama ‘dük’

hecesine aynı kuralı uyguladığımızda dil duygumuz paramparça oluyor. Bir asalet unvanı olan ‘Dük’ü düşünün. ‘Windsor Düğü’, ‘Albany Düğü’ diyor musunuz, diyebilir misiniz? Öyleyse, ‘viyadükü’ diye yazalım, öyle söyleyelim ki dil ahengimiz bozulmasın! ‘Deve yüğü’ demiyoruz, ‘deve yükü’ diyoruz değil mi? Dil, biraz da kulakta mı şekilleniyor acaba?!”

Sayın Akatlı'nın “viyadük/viyadükü” savına katılıyorum; “hukuk/hukuku” gibi...

Bu sözcük ilk kez Atatürk'ün kurduğu Türk Dil Kurumunun “Yeni Yazım Kılavuzu”nda (9. Baskı 1977) “viyadük,-kü” olarak yer almıştır. Kurumun 1983 yılında özerk yapısına son verilerek Başbakanlığa bağlanmasından sonra 22.4.1987’de kurulan ve eski TDK’nin süreği olan Dil Derneği de o tarihten sonra yayımladığı bütün sözlük ve yazım kılavuzlarında bu yazım biçimini sürdürdü.

Başbakanlığı bağlı yeni TDK’nin 1985’te yayımladığı ilk “İmla Kılavuzu”nda ve ondan sonra yayımladığı tüm kılavuz ve sözlüklerde ise yazım “viyadük,-ğü” ne dönüştürüldü.

İşte yine, dilde dikkat çekici bir “iki başlı”lık...

Bütün Dünya dergisinin 2002 Nisan sayısında yayımlanan yazım viyadüklerle ilgiliydi. 29 Ekim 2001’de “Cumhuriyet Bayramı” dolayısıyla bir konuşma yapmam için Devrek’e davet edilmiştim. İstanbul’a Zonguldak üzerinden döndüm. Zonguldak-Ereğli arasındaki bütün köprüyolların tabelalarında “viadük” yazması dikkatimi çekmişti. Oysa, İstanbul otoyolu boyunca

ca geçtiğimiz her köprüyolun tabelasındaki sözcüğün yazılışı “viyadük” biçimindeydi. Aynı devlet kuruluşunun yaptığı yollarda nasıl böyle bir ayırım olabilir; bu da mı iki başlılık?...

Latince “via” yol, dağ yolu, geçit; “duct” götürme, ulaştırma sözcüklerinden oluşturulan İngilizce “viaduct”, Türkçeye “viyadük” olarak girdikten sonra sözlüklerde “Bir vadi veya nehir üstünden demiryolu ya da karayolunun geçişini sağlayan, ayaklar üzerine oturulmuş yüksek ve uzun bir köprü” biçiminde tanımlandı.

Avrupa ülkelerinden bir kısmının dilleri Latince kökenli. Bu ülkelerin Latince’den yararlanarak yeni sözcükler türetmeleri doğal. Türkçenin Latinceyle bir bağı bulunmadığına göre, 35 sene önce dilimize giren “viyadük”e niçin bir Türkçe karşılık türetilmedi? Türetilseye, devlet kuruluşları ve halk bunu niçin benimsemedi ve niye hâlâ köprüyol tabelalarında “viyadük” yazıyor?.. Neden!?..

Yukarıda sözünü ettiğim yazımda, sözlüklerdeki bu tanımdan esinlenerek, “viyadük”e karşılık olarak “köprüyol”u önermiş ve de kullanmıştım.

Aslında benim kabullenmediğim bir başka konu, hiç hoşlanmadığım batı kaynaklı bu “viyadük” sözcüğü ile “Molla Güran” gibi ulvi bir kişinin adının yan yana getirilmesi idi.

Ne yazmışım o zaman: “Ne dersek diyelim; ama kesinlikle bir karşılık bulalım ve örneğin “Molla Güran köprüyolu” diyelim, ya da oradan “Molla Güran” adını silelim ki, o yüce kişinin de ruhu huzura kavuşsun.”

...

29 Haziran 2010: Füsün Akatlı ilk yazısında on beş günde bir yazacağını söylemişti. Bugünkü Cumhuriyet gazetesini elime aldığında ilk iş, onun yazısını aramak oldu; ancak “Bunalım Hayata Dahildir” başlıklı yazısını hüznölüne rek okudum.

Sayın Akatlı, yazısına Nermi Uygur’un “Bunalımdan Yaşama Kültürü” adlı kitabına değinerek girdikten sonra şöyle diyor: “Tam da Cumhuriyet’te yazmaya başlamışken, tam son kitabımın son okumalarını yaparken, hatta tam umut yeşertirken yakaladı beni “bunalım”. İki haftadır yoğun bakımdayım. Solunum açlığı içinde bir enfeksiyonla mücadele ediyorum. Daha ikinci yazıda mızıkçılık etmek istemedim. İkinci defadır ki yaşama geri dönüyorum. Buradayım ama bunalımlarım elbet peşimi bırakmıyor. Hastalığımın dışında da bunalımlarım var. Ülkemin yurtsever aydınlık insanları ile paylaştığımız bunalımlar.” (...) “Bunalım yaşıyoruz, geçmiş yaşıyoruz çok, geleceği geçmişten başka türlü var etmekte kendini gösterir, diyor Nermi Uygur.

İlhan Selçuk işte tam böyle biriydi: Bir bilgeydi. Yaşamı boyunca karşısına çıkan kendi bunalımlarını yorumlayışı ve yansımasıyla farklıydı, büyüktü. Çok acılar çekildi. İlhan Ağabey artık bu acıların ötesine geçti. Geçti ama...” (“İlhan) Ağabey, güzelim, bir mendil niye kanar? / Diş değil tırnak değil bir mendil niye kanar? / Mendilimde kan sesleri (Edip Cansever)”

“Sanatçıların duyarlılığı, aydınların sorumluluğu, düşünürlerin kavrayışı bir yanda; öte yanda onların bunalım-

larını koyultan keyif ehilleri... İkinciler ne bunalımı yaşıyorlar, ne hiçbir yüksek değer tanır. 'İnsan' için ne büyük kayıp, ne büyük eksiklik!"

Sayın Akatlı'nın şu son satırları bana, Latin yazar Plautus'un bir sözünü anımsattı: Homo homini lupus (İnsan, insanın kurdudur).(*)

Hiçbir hayvan kendi cinsinden olanlara eziyet etmez, hattâ öldürmez; insan dışında...

(*) İlk kez Plautus'un (İÖ 254-184) yapıtlarında görülen bu söz sonradan Bacon (1220-1292) ve daha çok da Hobbes (1588-1679) tarafından değerlendirilerek yaygınlaştırılmıştır.

Doç. Dr.
Ayşegül Yılmaz
uyarıyor!

Elektromanyetik alan konusunda doktora yapmış bir bilim insanından uyarılar:

- Dizüstü bilgisayarları asla kucağınızda, dizinizin üstünde kullanmayın.
- Bilgisayar kasanızı bedeninizden uzak tutun. Kabloları uzun tutarak çevrenizdeki boş alanı uzatın.
- Örnek: Bluetooth kablosuz bağlantısı için HP firmasının resmi kitapçığı "sağlığınız için bir metreden kısa mesafede Bluetooth kullanmayın" diyor.
- Mutlaka kablolu mouse kullanın. Uzun süreli klavye ve "mouse" kullanımı, bilekleri ve eli deforme etmektedir. Sürekli aynı hareketlerin tekrarıyla oluşan eklem rahatsızlıkları ve "tekrar eden hareket sendromu" ciddi sonuçları olan ve ameliyat gerektirebilen hasarlar verirler.

5 Temmuz 2010: Bu sabah Cumhuriyet gazetesini elime aldığımda ilk sayfada Füsün Akatlı'nın fotoğrafı... ve acı haberle sarsıldım.

Türk kültürüne; edebiyatına, tiyatrosuna katkılarıyla ünlenen Akatlı da "İlhan Ağabey"i gibi, artık bu acıların ve bunalımların ötesine geçmiş...

Her ölüm erkendir. Füsün Akatlı'nın ölümü ise çok erken... Altmış altı yaş nedir ki? Bir felsefecinin, bir edebiyatçının, bir tiyatro emekçisinin, bir düşün insanının en olgun çağı...

Sanat dünyamız için büyük kayıp. Işıklar içinde yatsın!.. •

orhanvelidedeoglu@butundunya.com.tr

İşte Yargıtay'ın söz konusu hakimleri tazminata mahkum etmesinin gerekçesi:

YAŞAM HAKKI KUTSALDIR

Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın 9 hakimi mahkûm ettirmesi ile ilgili gerekçeli Yargıtay kararı açıklandı.

Diğer sanıklar için "emsal" olabilecek kararda **"Davalının yaşam hakkını tehlikeye düşüremezsiniz"** deniyor.

YARGITAY 4. Hukuk Dairesi, İstanbul'da görevli "Ergenekon" davası kapsamında "ciddi sağlık sorunlarına" rağmen tutuklama kararı veren 9 hakimi, Prof. Dr. Mehmet Haberal'a bin 500'er TL tazminat ödemeye mahkum etmişti. 4. Hukuk Dairesi'nin adeta bir "hukuk dersi" niteliğindeki gerekçeli kararında "Haberal'ın yaşam hakkının elinden alındığına" vurgu yapıldı, masumiyet karinesine dikkat çekildi.

İşte 9 sayfalık karardan, önemli satır başları:

YARGIYA BASKI:

Anayasa'nın amacı yargıyı, özellikle yürütme ve yasamanın müdahalelerinden emir, telkin ve

talimatlarından korumaktır.

MASUMİYET KARİNESİ:

Anayasa'nın 38'inci maddesinde "Masumiyet Karinesi" yer almıştır. Anılan karine, adil yargılanma hakkının unsurlarından biridir. Evrensel bir ilke olarak benimsenmiştir.

YAŞAMA HAKKI:

Davacının sağlık sorunlarının, gözüaltına alınması ile başlayan ve tutukluluğu ile devam eden süreçte meydana geldiği ve yaşamsal tehlike boyutuna ulaştığı anlaşılmaktadır. Yaşam hakkı en kutsal ve birincil haklardır. Davacının yaşam hakkının tehlikeye düşürülmesi, elinden alınması halinde, diğer tüm temel hak ve hürriyetlerin hiçbir değeri kalmayacaktır.

EŞİTLİK İLKESİ:

Dosya kapsamından, davacı ile benzer isnadlarla suçlanan bazı sanıkların gerek sağlık ve gerekse farklı nedenler gerekçe gösterilmek suretiyle halen tutuksuz yargılandıkları anlaşılmaktadır. Bu da eşitlik ilkesinin gözardı edildiği anlamına gelmektedir.

KAÇMA ŞÜPHEİ YOK:

Yine davacının öz geçmişi bilim adamı kimliği, gerek ülke çapında ve gerekse uluslararası düzeyde başarılı çalışmalar yapmış olması, kaçma ve delillerin karartılmasına ilişkin değerlendirmelerde göz önünde bulundurmamak gerekir.

TELEKULAK VURGUSU:

İddianamede yer alan iletişimin tespiti kayıtlarından, davacının şüpheli sıfatı ile tüm yaşam ve faaliyetlerinin çok yakından izlendiği anlaşılmaktadır. Bu denli teknik imkanlara rağmen, kaçma veya delillerin karartılması ihtimalinden söz edilmesi, inandırıcı bulunmamaktadır.

VE SONUÇ:

Tespit edilen tüm bu olgular ve açıklamalar ışığında dava konusu tutukluluğunun devamına ilişkin karar ile davacının yaşam hakkının tehlikeye düşürüldüğü, koruma tedbiri ile öngörülen amaç dışında sonuçlar meydana geldiği, eşitlik ilkesine aykırı davranıldığı ve yeterli gerekçe de gösterilmedi, masumiyet karinesinin göz ardı edildiği, bu durumun yoruma ihtiyaç göstermeyecek derecede açık ve kesin olan kanun hükmüne aykırı olduğu ve ağır kusur oluşturduğu, kanaatine varılmıştır. •

Hukukçular, aydınlar, siyasetçiler, gazeteci örgütleri Mustafa Balbay'ın 500 günlük mağduriyetine itiraz etti:

Peşin infaz ve işkence

Alican ULUDAĞ
Cumhuriyet 18. 07. 2010

Hukukçular, Mustafa Balbay'ın 500 güne ulaşan tutukluluğunun AİHM'nin makul tutukluluk süresini fazlasıyla aştığını belirtti. Uzmanlar, tutukluluğun artık "yargısız infaza", "işkenceye" ve "tutsaklığa" dönüştüğünü söyledi.

Eski Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk, Türkiye'de yargının ağır bir yük altında bulunmasının davaların uzamasına neden olduğunu belirterek, "Ama her durumda hukuk devletinin

Eski Adalet Bakanı
Hikmet Sami Türk,

Eski Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk, "... her durumda hukuk devletin insana sağladığı en önemli hakkın kişi özgürlüğü ve güvenliği olduğu unutulmamalıdır" dedi.

insana sağladığı en önemli hakkın kişi özgürlüğü ve güvenliği olduğu unutulmamalıdır" dedi. Devletin görevinin her insan için bunu sağlamak olduğunu dile getiren Türk, aksi takdirde devletin temeli niteliğindeki adaletin gerçekleşmesi konusunda

Aynı şey Mehmet Haberal için de söylenebilir. Üniversitesi, hastanesi orada. Balbay'ın gazetesi orada. Nereye kaçacaklar? Balbay'ın kaçması düşünülebilir mi? Bu durum peşin bir infaza ve işkenceye dönüşür.

“haklı şüphelerin” uyanacağını vurguladı. Türk, şunları söyledi:

“Balbay işi, yeri, görevi olan bir insandır. Hakkında bir suç işlediği iddiası varsa yargılanması doğaldır. Mustafa Balbay'ın kaçacak, delilleri yok edecek bir insan olmadığı bellidir. Bununla ilgili değerlendirmenin bu çerçeveye içinde yapılması zorunludur.

Aynı şey Mehmet Haberal için de söylenebilir. Üniversitesi, hastanesi orada. Balbay'ın gazetesi orada. Nereye kaçacaklar? Balbay'ın kaçması düşünülebilir mi? Bu durum peşin bir infaza ve işkenceye dönüşür. Buna meydan vermemek gerekir.

YARSAV Başkanı Emine Ülker Tarhan da evrensel hukukun en önemli kurallarından birinin masumiyet karinesi ve adil yargılanma hakkı olduğuna dikkat çekti.

“Asıl olan kişilerin tutuksuz yargılanmasıdır” diyen Tarhan eğer yeterli kanıt yoksa birinin tutuklanmasının ceza niteliğinde olacağını aktardı.

Tarhan, şöyle konuştu:“Yeterli

kanıt yoksa ve siz insanları bir yere kapatıyorsanız bu tutukluluktan çıkar, tutsaklığa dönüşür. O nedenle çok dikkatli olunmalıdır. Bunun telafisi yoktur. İnsanların

YARSAV Başkanı, Emine Ülker Tarhan

yaşamları, kariyerleri, ailelerinin geri getirilmesinin geri dönüşü yoktur. Ama ülkemizde son yıllarda bu tür tartışmalı kararlar veriliyor. Bu da en çok yargıya ve topluma zarar veriyor. Çünkü toplumda bir korku, endişe ve terörize ortam yaratılıyor. İnsanlar ifade özgürlüklerini sağlıklı bir biçimde kullanamıyor. Bu da demokrasiye çok ağır bir saldırı olduğunu gösteriyor. Eğer bir davadaki tutuklama kararında güçlü kanıt, kaçma ve delilleri karatma şüphesi yoksa o zaman aklımıza hukukun üstünlüğü yerine başka bir şeyin üstünlüğü anlamına gelir.

Anayasa hukukçusu Prof. Dr. Necmi Yüzbaşıoğlu da Balbay'ın durumunu değerlendirirken, “Bu, AIHM'nin makul tutukluluk süresini çok çok aşan bir süre. Makul tutukluluk süresini aştığı zaman doğal olarak bu yargısız infaza dönüşmüş oldu” dedi. •

Emre Kongar'ın
18- 07 - 2010 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayınlanan
“Aydınlanma” Yazısı

Mustafa Balbay: Silivri'de 500 Gün

Yaşam döngüsü sürüyor:
İnsanlar doğuyor, büyüyor, evleniyor, çocuk sahibi oluyor, yaşlanıyor ve ölüyor...
Kimisi başarılı, kimisi başarısız...
Kimisi yalnız, yapayalnız, kimisi sevdikleriyle birlikte...
Kimisi mutlu, kimisi mutsuz!

Mustafa Balbay bir insan...
Başarılı bir gazeteci...
Başarılı bir yazar...
Sevilen bir dost...
Bir sevgili, bir eş...
Bir baba...
Bugün itibarıyla, 500 gündür hapisteler!

500 gün!

Dile kolay...
Bir insan yaşamının bir buçuk yıla yakın bir bölümü...
Zaten şunun şurasında kaç yıl yaşayabileceğiz...
Nefes alıp verdiğimiz günlerin kaçında gerçekten “Yaşıyorum!” diyebileceğiz...
Kaç günümüz “Yaşam sevinci” ile

bezenmiş olabilecek ki?

500 gün!

Aklıma İsmail Cem'in bir dönemin siyasal öyküsünü anlattığı "TRT'de 500 Gün" adlı kitap geliyor!

Adım gibi biliyorum:

Mustafa Balbay bu günleri yazacaktır...

Bir macera romanı gibi heyecanla okunan...

Su gibi akan bir üslupla...

Tarihe mal edecektir!

Ama o yazmasa da...

AKP iktidarı...

Silivri ile...

Mustafa Balbay'la...

Mehmet Haberal'la...

Fatih Hilmioğlu'yla...

Mustafa Yurtkuran'la...

Ferit Bernay'la...

Türkan Saylan'la...

Gülseven Yaşer'le...

Kuddusi Okkır'la...

Doğu Perinçek ve arkadaşlarıyla...

Terörle savaşırken terör örgütü zanlısı olarak yargılanan askerlerle...

İçeri atılıp adeta orada unutulmuş muhalif yazar ve politikacılarla...

Ve...

İlhan Selçuk'la anılacaktır!

Eminim, Balbay yazacağı kitapta 15 Temmuz 2010 günü ajanslardan gelen şu haberin öyküsünü de bize anlatacaktır:

"Silivri 4 Nolu Cezaevi F-12 koşusunda yatan Cumhuriyet gazetesi yazarı Mustafa Balbay, gazeteci Tuncay Özkan ve Abdullah Öcalan'ı Türkiye'ye getiren ekipte yer alan emekli Albay Atilla Uğur, TBMM

"Komisyon Başkanı Zafer Üskül'den 'acil görüşme' talebinde bulunulan dilekçede şu ifadelerle yer verildi: Silivri 4 No'lu Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan 'Ergenekon' tutuklularına, insan hakları, yasa ve yönetmeliklere aykırı uygulamalar sistematik hale dönüşmüştür.

Zulüm altındayız. Acil olarak görüşme talep ediyoruz."

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı'na gönderdikleri 5 Temmuz 2010 tarihli ortak dilekçede, cezaevindeki uygulamalar ve koşullardan yakındı. Komisyon Başkanı Zafer Üskül'den 'acil görüşme' talebinde bulunulan dilekçede şu ifadelerle yer verildi: Silivri 4 No'lu Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan 'Ergenekon' tutuklularına, insan hakları, yasa ve yönetmeliklere aykırı uygulamalar sistematik hale dönüşmüştür. Zulüm altındayız. Acil olarak görüşme talep ediyoruz." •

Sedat Ergin'in
25-06-2010 Tarihli
Hürriyet Gazetesi'nde
Yayınlanan Yazısı

Başbakan Yargıtay Eleştirisinde Haklı mı?

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesi'nin Prof. Mehmet Haberal'in tutukluluğuna yapılan itirazları gerekçe göstermeden reddettileri için 9 hakim hakkında verdiği tazminat cezalarına bir hayli hiddetlenmiş gözüküyor. Geride bıraktığımız günlerde partisinin il başkanları ve Meclis grup toplantılarında

yaptığı konuşmalara hakim olan sert tona bakılırsa, Başbakan'ın Yargıtay'a savaş açtığı bile söylenebilir.

Başbakan, Yargıtay'ın "Anayasa'yı çiğnediğini", "yargının güvenilirliğini bitirdiğini", bu kararın "savcılar, hakimleri korkutmaya dönük bir hukuk skandalı" olduğunu ileri sürüyor. Erdoğan, ayrıca kararın "bundan sonra mahkûm olanına, tutuklusuna kadar herkes için bir kapı açacağını" belirterek, "şimdi herkes kendine çıkış yolu arayacak. Bunun altından neyle kalkacaksınız? Hangi hukuka ve hangi maddeye dayanarak böyle bir adımı atıyorsunuz? Bunun ideolojiden ayrı yanı olamaz" diyor.

HÂKİMLERE TAZMİNAT DAVASI YOLU AÇIK

Önce Başbakan'ın bu kararın yasal dayanağının bulunmadığı yolundaki sözleriyle başlayalım.

Hemen belirtelim ki, hukuki çerçeve pek Başbakan'ın zannettiği gibi de-

Hemen belirtelim ki, hukuki çerçeve pek Başbakan'ın zannettiği gibi değil. Türkiye'de görev yapan hakimlerin kararları nedeniyle mutlak bir dokunulmazlığa sahip olmaları gibi bir durum söz konusu değil.

ğil. Türkiye’de görev yapan hakimlerin kararları nedeniyle mutlak bir dokunulmazlığa sahip olmaları gibi bir durum söz konusu değil. Yasalar, çok açık hükümlerle hata yapan hakimlerin sorumluluğunu düzenliyor, bu durumda tazminat cezasına çarptırılacaklarını hükme bağlıyor. Yani hakimleri şikayet etme kapıları zaten açık.

2004 tarihli Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 141’inci maddesi, kovuşturmaya uğrayan ya da tutuklanan vatandaşların hangi durumlarda devletten tazminat isteyebileceklerinin ayrıntılı bir dökümünü yapmış.

Bu madde, “yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine yazıyla veya olanaklı olmadığı hallerde sözle açıklanmayan” kişilerin de tazminat talep edebileceklerini belirtiyor.

YARGITAY NEDEN YETKİLİ?

Peki Yargıtay’ın yetkisi nerede devreye giriyor? Bu yetkiyi bahşeden, 1927 tarihli 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu. Bu yasanın 575’inci maddesi, birinci sınıf hakimler hakkındaki tazminat davalarının Yargıtay’da karara bağlanacağını çok açık ifadelerle hükme bağlamıştı. 2004 yılında İstinaf Mahkemeleri’nin kuruluşuna ilişkin yasa çıkartıldığında, 575’inci maddeye getirilen bir ek fıkrayla, birinci sınıf hakimler hakkındaki tazminat taleplerinin istinaf mahkemelerinde karara bağlanması yolunda bir düzenleme getirildi. Ancak bu yasa yürürlüğe girmedi; gözle görülür bir gelecekte de girmesi beklenmiyor. Bu durumda temül gereği eski yasa hükümlerinin uy-

Yasalar, çok açık hükümlerle hata yapan hakimlerin sorumluluğunu düzenliyor, bu durumda tazminat cezasına çarptırılacaklarını hükme bağlıyor. Yani hakimleri şikayet etme kapıları zaten açık.

gulanması gerekiyor. Aksi takdirde vatandaşların hakimler karşısında haklarını hiçbir şekilde arayamamaları gibi bir durum ortaya çıkacak.

Kaldı ki, İstinaf Mahkemeleri Yasası çıkartılırken, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’na eklenen geçici maddelerin gösterdiği yön, yeni yasa yürürlüğü girinceye kadar eski yasa hükümlerinin uygulanacağına işaret ediyor.

SORUNLU DİĞER YARGI KARARLARI NE OLACAK?

Erdoğan’ın açıklamalarında dikkat çeken bir başka nokta daha var. Erdoğan geçen salı günü grup konuşmasında Yargıtay’ı eleştirirken “kirli ilişkiler, senaryolar, haftalar öncesinden deşifre ediliyor, kirli planlar ortaya dökülüyor. Ama öyle bir pervasızlık, kanun tanımazlık içindeler ki, bu senaryoların, kirli planların gereğini yerine getirmekten kimse imtina etmiyor” diyor.

Eğer Başbakan bu sözleriyle, bazı

Gerçekten böyleyse, bir Başbakan’ın hukuksuzluk olduğunu ileri sürdüğü bir durumu eleştirmek için yasadışı telefon dinleme gibi bir hukuksuzluktan destek almaya çalışması, hukuk mantığı ve zemini açısından oldukça problemli bir durum oluşturuyor.

Yargıtay üyelerinin mahkeme kararına dayanıp dayanmadığı belli olmadan dinlenmiş telefon görüşmelerinin basına yansıyan dökümlerine atıf yapıyorsa, burada biraz durmamız gerekiyor.

Gerçekten böyleyse, bir Başbaka-

n’ın hukuksuzluk olduğunu ileri sürdüğü bir durumu eleştirmek için yasadışı telefon dinleme gibi bir hukuksuzluktan destek almaya çalışması, hukuk mantığı ve zemini açısından oldukça problemli bir durum oluşturuyor.

Yargıtay kararına gelene kadar özel yetkili mahkemeler Türkiye’de son iki-üç yıl içinde hukuki dayanağı tartışmalı pek çok karara imza attı. Tutukluk süresinin neredeyse cezaya dönüşmesi, insanların suçlarının ne olduğunu bilmeden çok uzun süre hapiste kalması, özel hayata ilişkin dinleme kayıtlarının iddianamelere konması gibi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadının dışına çıkan pek çok karar ve uygulamanın uzun bir listesi yapılabilir.

Başbakan Erdoğan her vesileyle haktan, adaletten, vicdandan söz ediyor. Kendisi vicdanlı bir başbakan olarak bütün vatandaşlara eşite mesafede duruyorsa, o zaman yargının diğer problemli kararları karşısında neden suskun kalıyor? •

Çok zengin ama cimri bir adam, bir bilgeden öğüt almak istedi.

Bilge onu pencerenin yanına götürüp sordu:

“Pencereye baktığında ne görüyorsun?”

“Yoldan gelip geçen insanlar görüyorum. Bir de yolun kenarında oturmuş dilenen fakir bir adam var.”

Bilge, elinde büyük bir aynayla döndü ve sordu:

“Bu aynada ne görüyorsun?”

“Kendimi.”

“Yani artık başkalarını görmüyorsun!” Dedi bilge ve şöyle sürdürdü sözünü: “Pencere de ayna da camdan yapılmıştır. Ama ayna cam üstüne incecik bir gümüş tabakası kaplandığı için, ona baktığında kendinden başkasını göremiyorsun. İnsan kalbi de cam gibi aslında şeffaftır, başkalarını görmemize engel değil vesile olur. Ama ne zamanki altın gümüş gibi dünya süsleriyle kalbimizi kaplarsak o zaman sadece kendimizi görürüz. Yapman gereken şey kalbini temizlemektir”

PENCERE VE

AYNA

Mahmut Türker'in
20- 07- 2010 Tarihli Sözcü
Gazetesi'nde Yayınlanan Yazısıdır

Mustafa Balbay ve 12 bin 48 saat

500 gün nedir bilir misiniz?..
Ya 12 bin saat?

Nasıl geçer 12 bin saat? Gün gelir, 10 dakika bile insan uzun bir zaman gibi gelir!.. Dakikalar geçmek bilmez!.. Sabahı beklersiniz, sabah olmaz!.. Bir de dört duvar arasında 12 bin saati düşünün!..

Gazeteci arkadaşımız Mustafa Balbay'ın durumu budur!..Sadece Mustafa Balbay da değil, gazeteci Tuncay Özkan, Profesör Mehmet Haberal, sendikacı Mustafa Özbek ve diğerleri!.. Günlerdir, aylardır dört duvar arasında çile dolduruyorlar!

Peki neden?.. Bunlar kanlı katil mi?.. Halk düşmanı mı?.. Hortumcu mu?.. İhaleye fesat mı karıştırdılar?.. Kalpazanlık, resmi evrakta sahtecilik, yolsuzluk mu yaptılar?

Söyleyelim: Münevver Karabulut'u işkenceyle öldürüp testereyle doğrayan sadistin babası cinayete iştiraktan yargılanıyor! Ama dışarıda!.. Annesi delilleri yok etmekten yargılanıyor ama dışarıda!... Diğerleri?.. Yani kalpazanlık, yol-

suzluk, ihaleye fesat karıştırma, resmi evrakta sahtecilik, görevi kötüye kullanmaktan yargılanması gerekenler?..

Onlar da Meclis'te!..

Mustafa Balbay'ın tutukluluk hali, bugün 502'nci gününü dolduruyor!.. Bu arkadaşımız gazeteci!.. Kaçacak mıydı?.. Kaçacak olsaydı, savcı çağırıldığında kuzu kuzu ayağına gitmezdi!..

Çok iyi biliyorum ki, Mustafa Balbay için de, Tuncay Özkan için de, Prof. Haberal, Özbek için de kaçmak şerefsizliktir!.. Ama kaçma şüphesi ve delilleri karartma ihtimaline karşı tutukluluk halleri devam ediyor!..

Mahkeme Başkanı tahliye yönünde oy kullanıyor, iki üye "Hayır" diyor!.. Bir kere, Mahkeme başkanı ile üyeler arasında "hukuki ihtilâf" var!..

Biri "Bırakalım" diyor, ikisi "Bırakmayız" diyor ve Mustafa Balbay, Tuncay Özkan, Haberal, Özbek dört duvar arasında çile dolduruyor!..

Delilleri karartma?..

502 gün olmuş, hâlâ karartacak deliller kalmışsa ortada, savcılar ense yapıyor demektir!.. •

Emre Kongar'ın
17- 06 - 2010 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayınlanan
"Aydınlanma" Yazısı

Ergenekoncular eğitimcilerden ne istiyor?

İktidarı eleştiren herkese "Ergenekoncu" etiketi yapıştıran...

Her türlü haksızlığa, hukuksuzluğa alkış tutan...

Kurunun yanında yaşın da yanmasını asla dert etmeyen... Özel yaşamları manşetlere taşıyıp, insanların hayatlarını karartan... Suçlamalara, tutuklanmalara sevinen... Soruşturulmasına gerek görülmeyenlere, tahliyelere üzülen... İstedigini ihbar eden, yargısız infazlarla istediğini mahkûm eden... Ergenekoncu medyaya bakınız... Ergenekoncu hukukçulara bakınız... Ergenekoncu yazarlara bakınız: Hepsi bir olmuş, eğitimcilere çullanıyor! Nedir bu Ergenekoncuların eğitimcilerden alıp veremedikleri?

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Genel Başkanı Prof. Türkan Saylan... Çağdaş Eğitim Vakfı Genel Başkanı Gülseven Yaşer... ÇYDD Pendik Şube Başkanı Şeyda Eşsiz... ÇYDD Van Şubesi Yönetim Kurulu üyesi Prof. Dr. Ayşe Yüksel... Milliyet Gazetesi'nin başlattığı ve ÇYDD ile ortak yürüttüğü "Baba Beni Okula Gönder" kampanyası sorumlusu Tijen Mergen... Başkent Üniversitesi Kurucu Rektörü Prof. Mehmet Haberal... Giresun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Osman Metin Öztürk...

Eski Uludağ Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Mustafa Yurtkuran...
Eski Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Rektörü Prof. Dr. Ferit Bernay...
Eski İnönü Üniversitesi Rektörü Prof.
Dr. Fatih Hilmioğlu...
Yeditepe Üniversitesi
Kurucusu Bedrettin Dalan...
Prof. Dr. Erol Manisalı...

Yukardaki isimler, Ergenekoncu
medyanın, hukukçuların ve yazarların
hedefinde yer alanlar arasında hemen
akla gelen kişiler...
Türkan Saylan, eğitime yaptığı büyük
hizmetlerle anıtlarak ebediyete göç
etti...
Ama yine de acımasız saldırganların
dilinden ve elinden kurtulamadı...
Saldırıları hâlâ sürüyor...
Mehmet Haberal...
Fatih Hilmioğlu...
Mustafa Yurtkuran...

Erol Manisalı...
Gülseven Yaşer...
Ve daha kim bilir kimler...
Hasta!
Şimdilik yaşama tutunmuş
görünüyorlar.
Ama Türkan Saylan ve İlhan
Selçuk tutunamadı...
Aynen Kuddusi Okkır gibi!

Nedir Ergenekoncuların eğitime ve
eğitimcilere karşı olan bu bitmez
tükenmez kini...
Nereden kaynaklanıyor...
Neden eğitime ve eğitimcilere bu denli
düşmanlar?
Nedir planları?
Yoksa ünlü Çin atasözündeki gibi
Türkiye'nin gelecek yüzyılını mı
planlıyorlar:
"Planınız bir yıl içinde pirinç ekin, on
yıl içinde ağaç dikin, yüz yıl için ise
insanları eğitin!" •

Gönderen:
DOĞAN ÖZGEZGİN

Kapı açılır bir gün,
sen yeter ki
vurmayı bil.
Ne zaman mı?
Bilemem!
Yeter ki o kapıda
durmayı bil!

Mevlana

Sabır, kuvvetin bir
başka adıdır.

E. B. Browning

Sabır, umut etmek
sanatıdır.

Vauven Argues

Sabır, zorluklara, acılara,
zalimlere, kötülere
dayanmak değil
direnmeaktır.

Sebattan ayrıldığı nokta,
Tanrı'ya ve yaşama isyan
etmemek anlamını da
içermesidir

Günümüz Sözü

Bir avuç sabır,
bir kova beyinden
üstündür.

Hollanda Atasözü

"Her güç sabır ile
zaman birleştirilerek
sağlanır."

Balzac

Hoşlanmadığına
sabretmedikçe,
hoşlandığını ele
geçiremezsin

Hz. İsa

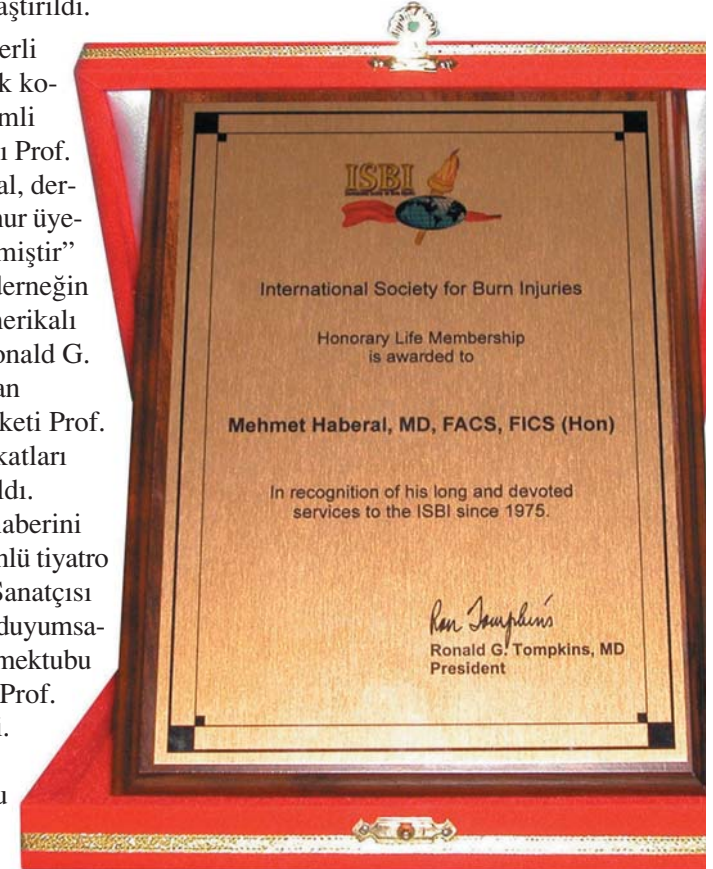
Prof. Dr. Mehmet Haberal'a, Dünya Yanık Derneği'nin "Ömür Boyu Onur Üyeliği" ödülü verildi.

Prof. Dr. Haberal'a bu ödülün verilmesi, 21- 25 Haziran 2010 tarihlerinde
derneğin İstanbul'daki 15. Genel Kongresi sonunda üyelerin tümünün
oybirliğiyle kararlaştırıldı.

Üzerinde, "Değerli
çalışmalarıyla yanık ko-
nusuna yaptığı önemli
katkılarından dolayı Prof.
Dr. Mehmet Haberal, der-
neğin ömür boyu onur üye-
liğiyle ödüllendirilmiştir"
yazısı bulunan ve derneğin
dönem başkanı Amerikalı
uzman Prof. Dr. Ronald G.
Tompkins tarafından
imzalanan ödül plaketi Prof.
Dr. Haberal'a, avukatları
aracılığıyla ulaştırıldı.

Ödül verildiği haberini
basından öğrenen ünlü tiyatro
oyuncusu, Devlet Sanatçısı
Macide Tanır, o an duyumsa-
diklarını içeren bir mektubu
da, yine aynı yolla Prof.
Haberal'a gönderdi.

Sayın Macide
Tanır'ın bu mektubu
devam sayfamızda
bulacaksınız.

Çok Değerli, Çok Sevgili Prof. Dr. Mehmet Haberal'a

Dünya Yanık Derneği tarafından size, derneğin ömür boyu onur üyeliği ödülü verilmesine hem çok sevindim, hem de boynumu büktüm, kalakaldım.

Siz, Suçunu Arayan Adam'ın, hastadaki ilk dakikalarınızdan itibaren, sizin değil ama benim boynum zaten bükülmüştü. O günden bugüne kadar, bir türlü de doğrulamadı; öksüz kalmış gibiyim. Sadece ben değil, milletçe öksüz kaldık.

Niye bilmem, ben ödüllere öyle pek sıcak bakmıyorum. Sakın kendimi övüyorum sanmayın; övülmekten mutluluk duyduğum yaşlarımı çok gerilerde bıraktım. Yurtiçinden ve yurtdışından aldığım ödüllerin sayısı 59'dur. Bu ödüllerim arasında yalnızca ikisine sevindiğimi hatırlıyorum. Birincisi, İtalyan Hükümeti'nin Roma'da verdiği ödül; diğeri ise, sanatçılar arasında yapılan ve tamamen sanatçı arkadaşlarım tarafından bana verilmesi kararlaştırılan ödüldür...

Sevgili, değerli Haberal... Daha ne olsun ki? Dünyayı memleketimizin ayağına getiren bir bilim adamısınız!

Kongre başkanına, "açış konuşmanızda benden bahsetmeyiniz, salona posterlerimi asmayınız" diye haber göndermişsiniz... Saygıyla, hayranlıkla, inançla izinden gidilmesi gereken kişiliğinizin kanıtıdır bu hareketiniz!

Bu cümleleri okuduktan sonra, rica ediyorum, sükûnetle durun ve düşünün. Kendinizin de doğal olarak çok merak ettiğiniz, bir türlü ortaya konulamayan

meçhul suç ile hapiste tutulan bir kişinin, övülmesini beklemek hakkıyken, sizin bütün bunları engellemeniz, çok üst düzey bir ruhsal eğitilmişliğinizin göstergesidir.

Yargıçlarımıza, savcılarımıza seslenmek istiyorum: Bu değerinde bir bilim adamının ameliyathanesinde, sağlığına kavuşabilmek için kendilerine organ nakli yapılmasını bekleyen bini aşkın hastasının başında olması gerekirken, birbuçuk yıldır dört duvar arasında atıl bırakılmasının sorumluluğunu kim üstlenecek ve bedelini kim, ne suretle ödeyecek?

Herkesin bir diğerine sorduğu iki soruyu, burada biz de size soralım:

"Suçu neydi, Haberal'ın?"

Bu konuda kitap çıktı; kendi de bilmiyor.

İki... Onu içerde daha uzun süre tutarak, kimbilir neyin intikamını aldıklarını sananlar, bu boş inatlarını acaba daha ne kadar sürdürecekle?

Macide Tanır
Devlet San'atçısı

DÜNYA YANIK KONGRESİ'NİN 50. ALTIN YILI İSTANBUL'DA KUTLANDI

Prof. Dr. Mehmet Haberal, 2006-2008 yılları arasında başkanlık görevini üstlendiği dönemde, Dünya Yanık Derneği'nin 2010 yılındaki Genel Kongresi'ne ve derneğin o yıl düzenlenecek 50'inci Altın Yıldönümü kutlamalarına İstanbul'un evsahipliği yapmasını önermiş ve dünyanın önde gelen yanık tedavi uzmanlarını, bu kongre ve kutlama törenleri için İstanbul'a davet etmişti.

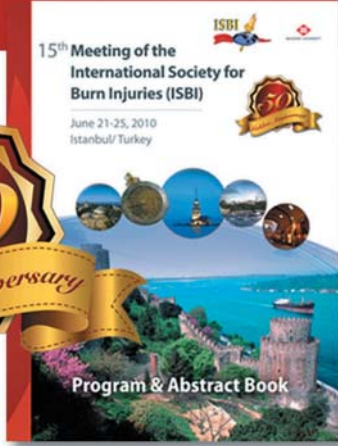
Bilimsel çalışmalar yanısıra konuk bilimadamlarına Türk kültürü ve İstanbul'un hem tarihsel, hem doğal zenginlikleriyle değerinin tanıtıldığı sosyal etkinliklerle her saati değerlendirilen bu davet, 21-25 Haziran 2010 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

Konuklarına evsahibi kimliğiyle "Hoşgeldiniz" mesajını ve kongrenin açılış konuşmasını avukatları aracılığıyla gönderdiği metinlerin okunmasıyla ileten Prof. Dr. Mehmet Haberal, yine avukatları aracılığıyla, bu önemli kongreyle ilgili olarak Türk kamuoyuna bir bilgilendirme duyurusu yayınlamıştır. İzleyen sayfalarımızda bu bilgilendirme duyurusunu ve konuk bilimadamlarının İstanbul'da ağırlandıklarından bölümler yansıtan fotoğraflar bulacaksınız: >>

DÜNYA YANIK KONGRESİYLE İLGİLİ KOMUOYUNU BİLGİLENDİRME

2006-2008 yılları arasında başkanlığını yaptığım Dünya Yanık Derneği'nin, 21-25 Haziran 2010 tarihleri arasında Başkent Üniversitesi'nin ana sponsorluğu ve ev sahipliğinde İstanbul Swissotel The Bosphorus'da düzenlenen 2010 DÜNYA YANIK KONGRESİ ile ilgili bilgileri Kamuoyu ile paylaşmayı bir görev sayıyorum.

İlki 1960 yılında ABD'nin Maryland Eyaletinde gerçekleştirilen “Uluslararası Yanık Araştırma Kongresi” nin 50. Altın Yılı'nın 2010 Kongresine denk gelmesi münasebetiyle bütün üye akademisyenlerin ve bilim insanlarının adeta bir rekabet içine girerek kendi ülkelerine götürmek için yoğun çaba harcadıkları bu çok önemli toplantıyı daha önceki yıllarda yürüttüğümüz faaliyetler ve çalışmalar sonucu ülkemize kazandırdık.

2010 Dünya Yanık Kongresinde:

- 64 ülkeden 742 kayıtlı bilim insanının yanında diğer katılımcılar ile birlikte 1000'e yakın konuk İstanbul'da ağırlandı.
- Dünya Yanık Kongreleri'nin tarihinde ilk defa bir bilimsel toplantıya 60'ın üzerinde ülkeden bilim insanı katıldı.
- Dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen yüzlerce değerli bilim insanı havaalanlarında karşılandıkları ilk dakikadan, yolcu edildikleri son dakikaya kadar, evimize bizi ziyarete gelen misafirler gibi konuk edildiler.
- Dünyaca ünlü piyanistimiz Gülsin Onay'ın “piyano resitali” ile açılışı yapılan Dünya Yanık Kongresi, eşsiz İstanbul ve boğaz manzaralı tarihi Feriye

Lokantası'nda geleneksel Türk yemeklerinin tanıtıldığı kapanış yemeği ile sona erdi.

- Toplam 29 uluslararası firmanın standlar açarak ürünlerini tanıttığı kongre bünyesinde, her birine yüzlerce katılımcının iştirak ettiği 20 sempozyum ve 34 bilimsel oturum düzenlendi. Bu oturumlar sırasında 324'ü sözlü olmak üzere toplam 617 sunum gerçekleştirildi.
- İstanbul Boğazı'nın eşsiz ortamında düzenlenen tekne gezilerinde ve Topkapı Sarayı, Ayasofya, Sultanahmet Camii, Kapalıçarşı gibi tarihi mekanları gezdirdiğimiz şehir turlarında katılımcılara tarihimize ve kültürümüze konusunda detaylı bilgilerin sunumu yapıldı.
- Birçok misafirimiz Kongre öncesi ve sonrası Anadolu'nun çeşitli arkeolojik ve tarihi mekanlarına ziyaretler yaparak ülkemizi ve kültürümüzü çok daha yakından tanıma fırsatı buldular.
- Sait Halim Paşa Yalısı'nda düzenlenen “Başkanlık Yemeği” ise Türk Tarihi'nin konuklara tanıtılmasında ayrı bir özellik taşımaktaydı.

2010 Dünya Yanık Kongresi'nin, hem sosyal, kültürel yönleri ve ülkemizin tanıtımına katkısı ile, hem de akademik sunumları yönüyle “Dünya Yanık Derneği”nin tarihinde bir ilk olduğunu belirtmek isterim.

Bu vesileyle, başta organizasyon komitesindeki arkadaşlarım olmak üzere Valör Turizm A.Ş. , Travelium Turizm Ltd. Şti. ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Artık diyebiliriz ki; dünyanın 64 ülkesinde gönüllü elçilerimiz bulunmaktadır.

Aziz milletimize saygıyla sunuyorum.

m. Haberal

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Av. Yasemin Antakyalıoğlu

2 Temmuz 2010

Av. Dilek Helvacı

Y. Antakyalıoğlu

D. Helvacı

2010 İSTANBUL DÜNYA YANIK KONGRESİ'NDEN İZLENİMLER

(21-25 Haziran 2010)

Yazan: GÜLÇİN ORKUT

Cibran Ailesinden Haberal'a Anlamlı Bir "Aile Anısı"

Dünya Yanık Derneği'nin İstanbul'daki 15'inci genel kongresine katılan uzmanlar arasında, Amerika'nın önde gelen estetik cerrahlarından ve UW Yanık Merkezi Direktörü, Prof. Dr. Nicole S. Gibran (Cibran) da vardı. Lübnan doğumlu Amerikalı ünlü filozof ve şair Halil Gibran (Cibran)'ın kuzeninin torunu olan Prof. Nicole S. Gibran, kongrenin ev sahibi Prof. Dr. Mehmet Haberal'a, Gibran Ailesi'nin üç kuşağının katkılarını simgeleyen özel bir altın plaketi "Gibran Ailesinin bir anısı olarak" verdi.

Prof. Nicole S. Gibran'ın, heykeltıraş babası tarafından Prof. Dr. Mehmet Haberal için özel olarak tasarlanan plaketin bir yüzünde, Gibran Ailesi'nin "dedesi" Halil Gibran (Cibran)'ın, elinde en çok bilinen yapıtı "The Prophet" (Nebi) ile kabartma portresi bulunmaktaydı. Plaketin, yine kabartma olarak yapılmış bir el içinde, "insanlığa hizmet eden üstün insanların, ruhsal varlık özellikli gö-

Prof. Dr. Haberal'a armağan edilen altın plaketin ön ve arka yüzü

UW Yanık Merkezi Direktörü, Prof. Dr. Nicole S. Gibran ve Türk asıllı eşi ile İstanbul'da "Ada Turu"nda

rünümleriyle" simgesel olarak belirttikleri öteki yüzünde ise, bu görüntü yanında "Prof. Dr. Mehmet Haberal" sözcükleri yer alıyordu.

Seattle, Harborview Tıp Merkezi, Cerrahi Bölümü'nde görev yapan Prof. Dr. Nicole S. Gibran, heykeltıraş babasının bu tasarımı yaparken, "dede" Halil Gibran için yıllar önce Boston'da yaptığı anıttaki görüntülerden esinlendiğini söyledi.

Prof. Dr. Mehmet Haberal, avukatları aracılığıyla aldığı bu özel plaket nedeniyle duyduğu memnuniyeti ve teşekkürlerini meslektaş Prof. Gibran'a bir mektupla belirtti ve kendisine, "dede" Halil Cibran'ın Türkçe'ye çevrilmiş onbir kitabını, başka olanağı olmadığı için, zorunlu olarak avukatları aracılığıyla armağan etti.

Dünya Yanık Kongresi nedeniyle dünyanın çeşitli ülkelerinden İstanbul'a

gelen uzmanların, bu gelişlerinde yüzünü göremedikleri, sesini duymadıkları bir önceki başkanları Prof. Dr. Mehmet Haberal'a, özellikle ülkelerinin kültürünü yansıtan anlamlı armağanlar getirdiler.

Bu anlamlı armağanlardan biri, Japon uzmanlar tarafından getirilen bir metre uzunluğundaki el dokuması ipek bir kumaş panoydu. Armağanın yanındaki "açıklama notu"nda ise, panoda yer alan desenin anlamı ve tarihsel değeri konusunda bilgi veriliyordu. 6 ve 7'inci yüzyıldan kaynaklanan bir öyküyü

simgeleyen desende, şaha kalkmış bir at üstündeki "cengaver"ın, kendisine saldıran aç bir arslanı, elindeki ok ve yayla "etkisiz duruma getirmesi" anlatılmaktaydı. •

Özel armağan el dokuması kumaş pano ve detay görüntüsü.

Doğuyla Batıyı
yüreğin ve aklın
derinliklerinde
buluşturan yazar

Kendi yaptığı portresi

Halil Cibran

Yazan: TURGUT KESKİN

“**Eğer biri seni incitirse bunu unutabilirsin;** ama sen onu incitirsen bunu hep hatırlarsın. Aslında öteki, senin başka bir bedendeki en duyarlı benliğindir.” diyerek insanlığa atfettiği bütünlüğü ve kendi edimlerimizin sorumluluğunu hatırlatan bir yazar...**"Suskunluğu, gevezeden, hoşgörüyü, hoşgörüsüzden, kibarlığı kabadan öğrendim; ve gariptir ki, öğretmenlerime karşı hâlâ nankörüm."** diyebilecek kadar dürüst ve alaycı olabilen bir filozof... >>

Eserleri ve düşünceleri dünya üzerinde geniş yankı uyandırdı. Arapça konuşan ve onun yazılarını bu dilde takip eden milyonlarca insan da Cibran'ı çağının dahisi olarak kabul ederler.

Rodin, ruhban sınıfını acımasızca eleştirmesi bakımından, on dokuzuncu yüzyıl şairlerinden Blake'e benzeterek Cibran'ı "20. yüzyılın Blake'i" olarak tanımlar.

Gerçekten tüm yaşamı boyunca ruhban sınıfına karşı çıkmış ve aforoz edilmiş olan Cibran, Hristyan olmasına karşın insanlığı bir bütün olarak düşünmüş, çeşitli dinlere mensup toplulukların birarada yaşadığı ülkesi Lübnan'da Arap birliğini ateşli bir biçimde savunmuştur.

Halil Cibran, gerek şiirlerinde, gerekse resimlerinde 'İnsanoğlu'nu ve onun 'İnsan'lığını en yüce doğa olayı olarak ele alır. Evrimlere yürekten inanır. 'Sizler Doğa'nın çocuklarıdır' der. İnsanlara eziyet edenleri, sömüren-

'Eğer başınıza bir despot geçmişse bunun sorumlusu sizlersiniz; Yüce Yaratan, alnınıza diktatörleri yazmamıştı, bunu sizler kendi kendinize yazıyorsunuz', der. İnsanların, diktatörlere başkaldırmaları gerektiğini savunur.

leri, aldatanları şiddetle kınar. Ama sömürülenlere de yalnız acıma duygusuyla yanaşmaz: 'Eğer başınıza bir despot geçmişse bunun sorumlusu sizlersiniz; Yüce Yaratan, alnınıza diktatörleri yazmamıştı, bunu sizler kendi kendinize yazıyorsunuz', der. İnsanların, diktatörlere başkaldırmaları gerektiğini savunur.

Cibran tüm yapıtlarında kutsal kitaplardakini andırır bir dil kullanmıştır. Bu nedenle Cibran'ın eserlerini okuyanlar, bir bakıma peygamberlerin

Halil Cibran (1883 / 1931), Lübnan asıllı ABD'li ressam, şair ve filozof. Lübnan'ın Biserra köyünde doğdu. İlköğretimini Beyrut'ta tamamladıktan sonra 1895 yılında ailesiyle birlikte Boston'a göç etti; üniversite yıllarına kadar burada yaşadı. Yaşamının son 20 yılını Amerika'da geçiren Cibran, bir süre Fransa'da da bulunmuş, Rodin'in öğrencisi olmuştur. Ölümüne kadar kaldığı Amerika'da eserlerini İngilizce yazmıştır. Şiirleri yirmiden fazla dile çevrilmiş olan Cibran aynı zamanda başarılı bir ressamdı. Yurtdışında Khalil Gibran olarak bilinir.

Bazı Eserleri: Ermiş / Ermiş bahçesi / Sözler / Gezgin / Vadinin perileri / Bir damla yaş ve bir gülümseyiş / Kendimle konuşmalar / Aşk mektupları / Deli / Haberci / Kum ve köpük / Dünya tanrıları / Asi ruhlar / Kuruk kanatlar / Lazarus ve sevgilisi...

Halil Cibran'ın fırçasından: **Mary Elizabeth Haskell...** Halil Cibran'ın hayatında önemli rol oynayan, ablası ve nişanlısından sonra Amerika'da her zaman yanında olan "ruh ikizi" diyebileceğimiz kadın... Ablası, annesinin boşluğunu doldurmaya çalışmış; nişanlısı yaşamını gel gitlerle dolu bir aşkla doldurmuş; Mary Haskell ise maddi ve manevi olarak hep destekçisi olmuştu...

kitaplarını okuyormuş izlenimine kapılırlar. Tıpkı kutsal kitaplardaki gibi yazım büyük önem taşır. Aforizmalarını sanki meydanlarda yüksek sesle okusunlar diye yazmış gibidir. Her kitapta kurgu aşağı yukarı aynıdır. Bir 'öğreten' bir de ondan 'öğrenenler' vardır. Konu da az çok aynıdır: Doğa, toplum ve insanoğlu. Bu üçlü her zaman bir bütün içinde ele alınır ve 'öğreten', doğanın, toplumun ve insanlığın yasalarını anlatır.

Yazılarında Doğu ile Batı felsefelerinin güçlü bir sentezini sezmemek olanaksızdır. Bunda, kuşkusuz doğduğu ve yaşadığı toprakların, uygarlığın beşiği ve üç büyük dinin yeşerip yaygınlaştığı yerler oluşunun etkisi büyüktür.

1923 yılında basılan en ünlü kitabı "Ermiş-The Prophet", 26 şiirden oluşan karma bir şiir denemeleri kitabıdır. ABD'de ellinin üzerinde baskı yapan milyonlarca okuyucuya ulaşan bu kitap El Mustafa adındaki bir kahinin 12 sene kaldığı Orphalese şehriden ayrılıp evine gitmek üzereyken bir grup halk tarafından durdurulması ve hayat üzerine diyalogları üzerine kuruludur.

Ermiş, kısaca şu konulara değinen alt bölümlere ayrılmıştır: aşk, evlilik, çocuklar, vermek, yemek ve içmek, se-

Şair, felsefe yazarı ve ressam olan Halil Cibran'ın eserlerinden biri

vinç ve üzüntü, ev ve evin önemi, giyecekler, alım ve satım, suç ve ceza, yasalar, özgürlük, sebepler ve arzular, acı, bilgelik, öğretme, arkadaşlık, konuşma, zaman, iyi ve kötü, dua, zevk, güzellik, din ve son olarak da ölüm.

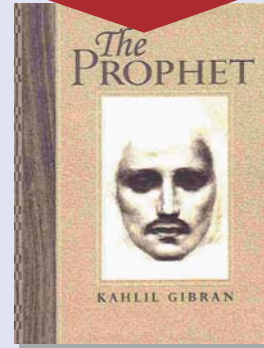
Ermiş'i en büyük başarısı olarak gören Cibran şöyle demişti: "Lübnan'da kitabı yazmayı ilk kez tasarladığımdan beri, bir tek günüm bile Ermiş'siz geçmedi. Kitap benim bir parçam haline gelmiş gibiydi. Metni yayıncıma teslim etmeden önce tam dört yıl elimde tuttum. Çünkü emin olmak istedim, içindeki her sözcüğün kendimden verebileceğim en iyi sözcük olduğundan emin olmak istedim." Ermiş, Batı Avrupa ve ABD'de 68 kuşağı genç-

liğinin el kitabı haline gelmiş ve ilham vermiştir. Ünlülerden Elvis Presley Halil

Cibran, bir uluslararası yazarlar ve insan hakları kuruluşu PEN üyeleri ile birlikte (soldan ikinci)

Halil Cibran'dan okuma notları:

"Büyük bir adamın iki yüreği vardır; birisi kanar, diğeri sabreder"

(Kum ve köpük kitabından)

SEVGİ

Sevgi sizi çağırınca, onu takip edin, Yolları sarp ve dik olsa da...

Ve kanatları açıldığında, bırakın kendinizi, Telekleri arasında saklı kılıç, sizi yaralasa da...

Ve sizinle konuştuğunda, ona inanın, Kuzey rüzgarının bir bahçeyi harap ediş gibi, Sesi tüm hayallerinizi darmadağın etse de...

Çünkü sevgi sizi yücelttiği gibi, çarmıha da gerer. Sizi büyüttüğü ölçüde, budayabilir de...

ÇOCUKLARINIZ

...Çocukların senin çocukların değil Hayatın oğul ve kızları

Seninle beraber ama sana ait değiller

Sevgini verebilirsin onlara ama düşüncelerini değil, Çünkü onların kendi düşünceleri var

Bedenlerini evinde barındırabilirsin ama

Cibran'ın kitaplarına hayrandı ve birçok defa o kitapları ücretsiz dağıttı.

Bir Yakın Doğu'lu şairin Batı dünyasında bu denli etkili olabilmesi şaşırtıcı görülebilir. Ancak işlediği temaların evrenselliği ve İngiliz dilini kullanmaktaki ustalığı, üzerinde toplanan ilginin sürekliliğini haklı çıkarmaktadır.

Halil Cibran, günümüzde de güncelliğini korumakta, bir çok genç yazar ve şairin yapıtlarına esin kaynağı olmaktadır.

1931 yılında, uzun süredir yakalandığı hastalıktan kurtulamadı. Yalnızlık ve yoksulluk içinde ölen Halil Cibran, arzusu üzerine, doğduğu yer olan Bsharri köyüne gömüldü.

Yaşadığı dönemde ve günümüzde,

Halil Cibran'ın bir pastel çalışması

felsefesi ve siyasi görüşleriyle derin izler bırakan Halil Cibran, kuşkusuz çağımızın yetiştirdiği en önemli düşünür ve şairlerden biridir. •

Ruhlarını değil
Çünkü ruhları yarının evinde yaşar
Ve sen o evi rüyalarında bile ziyaret edemezsin
Onlar gibi olmak isteyebilirsin ama
Onları kendine benzetmeye çalışma
Çünkü hayat geriye gitmez
Sen bir yaysın; Çocuklar senden ileriye fırlayan oklar gibi. ...

EVLİLİK

Birbirinizi sevin, ama sevginin üzerine bağlayıcı anlaşmalar koymayın,
Bırakın yüreklerinizin sahilleri arasında gelgit çalkalanan bir deniz olsun Sevgi
Birbirinizin kadehini onunla doldurun
Ama aynı kadehe eğilip içmeyin,

Ekmeğinizi bölüşün, ama
Aynı lokmayı dişlemeye kalkmayın,
Şarkı söyleyin, dans edin, eğlenin birlikte,
Ama ikinizin de birer Yalnız olduğunu unutmayın,
Çünkü lavtadan dağılan müzik aynı, ama
Nağmeleri çıkaran teller ayrıdır,
Yüreklerinizi birbirine bağlayın ama
Biri ötekinin saklayıcısı olmasın,
Çünkü ancak Hayat'ın elidir yüreklerinizi saklayacak olan,
Hep yanyana olun, ama birbirinize fazla sokulmayın,
Çünkü tapınağı taşıyan sütunlar da ayrıdır,
Çünkü bir selvi ile bir meşe birbirinin gölgesinde yetişmez. ...

Türkiye'nin "En çok sevilen 100 kişisi" arasında yeralan ünlü sunucu ve spor yazarı Halit Kıvanç, "Sevgili dostum, değerli hocam ve aziz arkadaşım" diyerek tanımladığı ve özlemini duyduğunu söylediği Prof. Dr. Mehmet Haberal'ı, tutuklu bulundurulduğu süre içinde "ziyaret etmek olanağı bulamaması" nedeniyle kendisine özlem duygularını, "Bütün Dünya aracılığıyla" iletmek istedi.. Sayın Halit Kıvanç'ın bu duygularını içeren mektubunu aşağıda bulacaksınız.

Sevgili dostum, değerli hocam, aziz arkadaşım Mehmet Haberal

Bugün gibi hatırlıyorum, hayırlı bir olay için tanıştığımız günü.

"Türkiye Organ Nakli ve Yanık Tedavi Vakfı"nın o açık arttırmalı yardım gecelerini...

Tanıştığımızdan bu yana, o büyük hizmet gecelerinin sunuculuğunu üstlenmeyi en onurlu ve mutlu görevlerimden biri olarak kabul etmişimdir hep...

Onlardan birine ait bir kupür geçti elime

İşte o gece mikrofonda gecenin açılışını yaptıktan sonra, arttırmayı başlatmışım ama... Beğenmemişim konukların arttırma önerilerini... Kupürden okuyorum, aynen şöyle demişim:

"3 milyon 900 bin lira mı? Bu

Sunucu ve spor yazarı Halit Kıvanç

kadarcık para için ağzımı açmam bile ben... Geçen yıl tam 7 milyonu bulmuştuk. Bu yıl en azından 10 milyonu geçmeliyiz."

Ne yazık ki, bence “tarihi” değer taşıyan bu kupürün devamı, gazetenin başka sayfasına rastladığı için kaybolmuş... Fakat elimdeki kısmın başlığında mutlu sonuç yer almış ya... Sevinerek nakledeyim size... İşte o başlıkta bakın ne yazılı:

“Organ Nakli Vakfı gecesindeki açık arttırma 10 milyon lira getirdi...” Yılını tam anımsamıyorum ama, bildiğim ve aklımdan hiç çıkmayan bu vakıf gecelerinde daha da yakından tanıdığım sevgili Mehmet Haberal, giderek çok değer verdiğim bir arkadaşım, saygın bir aile dostum oldu. (Kıymetli arkadaşlarıyla birlikte yarattığı bu vakıf... Aslında bu “Anıt” demem daha doğru olur ya... Evet, bu vakıf giderek benim de kalpten emrine girdiğim bir “İyilik Merkezi” olarak “Anı”laştı benim için.)

Tanıştığım gündenberi o candan, güler yüzünü çok sevmişimdir Haberal dostumun... Çünkü yakından tanıdıkça, gerçekten yürekte gülen bir yakın insan olduğunu görmüşüm, anlamışım... İnanç veren güleç yüzlü bir insandır Haberal.

“Sevgili Mehmet Haberal

arkadaşım. Bugünün üzüntülü, sıkıntılı tablosunu tekrarlatıp, acımı,

Mehmet Haberal’la her buluşmamızda onun hep güzel bir yanını, her insana yardım çabasını, çok yakından gördüm ve hayran kaldım.

kederini, ızdırabını arttırmak istemem. Gene o vakıf gecelerini yapalım, kismet olur en yakında. Ve o gecelerde, o açık arttırmalarla gerçekten ihtiyaç sahibi hastaları iyileştirmek için onlara yeni kaynaklar bulalım.”

Bunları söylemek istedim işte... Başına gelenleri öğrenince ilk çabam, seni ziyaret etmek, bir nebze olsun umut vermek istedim. Yalnız olmadığını sana hissettirmek istedim. Ne bileyim işte, bir şeyler yapmak istedim. Fakat ikimizin dışındaki güçlükler, açıp da geçeceğim kadar kolay da değildi, az da değildi. Kimseyi rahatsız etmeden, ortak can arkadaşımız sevgili Mete Akyol’la konuşup, çareyi bulduk. Ziyaret zorluğunu kenara bırakıp, sana mektupla ulaşmayı, yakınlaşmayı, hatta kucaklaşmayı uygun gördük. Bir tek Mete’yi rahatsız ederek bu yürekte mektubumla sana ulaşma yolunu seçtiğim gibi...

Aaaaah, ah! Mehmet Haberal’la her buluşmamızda onun hep güzel bir yanını, her insana yardım çabasını, çok yakından gördüm ve hayran kaldım.

Dostluğumuzun kuruluşunun ilk yıllarında TV programları için sık sık Ankara’ya gelirdim. İşte o kısıcık Başkent seyahatlerimin birinde Haberal ve ortak arkadaşlarla akşam yemeği yemiştik. Vakit gece yarısını geçince ben müsaade isterken... Bir de ne göreyim: Mehmet Haberal da paltosunu almış, çıkıyor. Ama bizim otele değil, havaalanına gidiyormuş meğer. Yanımızdakilerden hemen öğrenmişim. Sık sık böyle gece

yarıları havaalanına gidip, gelen uçaklardan bir şeyler beklediğini.

Yaaa... Sevgili Haberal, o gece öğrendiklerimle nasıl da mutlu olmuştum. Sonradan her hatırlayıp aynı mutluluğu duyacaktım.

Neyi mi öğrenmişim? Sizin havaalanına neden gittiğinizi. Yurtdışından, hem de taaa ne uzak diyarların birinden gelecek bir ilacı ya da bir tıbbi aleti getirecekti bir yolcu size.

Elden yollamışlardı. Çünkü onu götürüp, iyileştireceğiniz hastanın acelesi vardı. Gelen bir yolcu bulup, onun bu insani yardımını yapmasını sağlamıştınız. Veee, daha sonra öğrenmişim ki, paralı bir hasta için de değildi bu tıbbi yardım. Muhtaç, fakir bir genci o yaşta ölümden kurtarmak için gereken tüm masrafı da siz üstlenmişsiniz.

Sonraki yıllarda bu tür daha ne büyüklük destanlarınızı dinleyen değil, daha yakından tanıyan bir yakınınız olacaktım.

İnsanımıza yaptığınız çeşitli iyilikleri dinledikçe, öğrendikçe, size olan sevgim ve saygım öylesine artacaktı ki...

Ama şimdi siz kaç zamandır hastasınız, sıkıntılıdasınız, çiledesiniz. Ben ise bir yakın dostunuz olarak, elimde olmayan gecikme ile ve “İnşallah bir an önce eline ulaşır” duasıyla bu satırları yazıyorum sadece...

Tabii bilgisayarda yazdığım için bağışlayacağınızı biliyorum. Hele doktor olduğunuz için, elle yazma zorluğuna uğramış hastalarınızı

İnsanımıza yaptığınız çeşitli iyilikleri dinledikçe, öğrendikçe, size olan sevgim ve saygım öylesine artacaktı ki... Ama şimdi siz kaç zamandır hastasınız, sıkıntılıdasınız, çiledesiniz. Ben ise bir yakın dostunuz olarak, elimde olmayan gecikme ile ve “İnşallah bir an önce eline ulaşır” duasıyla bu satırları yazıyorum sadece...

kolayca bağışlayacağınızı da umuyorum.

Ve çok önemli bir noktayı da belirterek, gerçek noktayı koyacağım mektubuma. Şu anda bunları yazarken, diplomasız bir doktorum ben. Çok saydığım, iyiliğine, dürüstlüğüne, insanlığına hayran olduğum bir kardeşime “geçmiş olsun” dileğimi ulaştırabilmem için kağıt dostlarımdan ve can dostlarımdan başka tutunacak bir dalım, güvenilecek bir yolum yok ki...

Daha güzel günlerde buluşmak dileğiyle...

Sevgiler... Sevgiler... Sevgiler...

İstanbul, 16. 07. 2010

Dostunuz

(Nüfusa bakarsak, ağabeyiniz)

Halit Kıvanç

270 kişinin katili sağlık gerekçesiyle serbest bırakıldı

270 kişinin ölümüne neden olan ve bu suçu kesinleştikten sonra ömür boyu hapis cezasına mahkum edilen bir teröristin, “kötüye giden sağlık durumu” nedeniyle serbest bırakılmasının “hukuka saygıları nedeniyle saygıyla karşılandığı” İngiltere’de şimdi, bu katil teröristin “sağlık durumunun iyiye gitmesi” bir sorun oldu.

1988 yılında Londra üzerinden New York’a gitmek için Frankfurt’tan kalkan 103 sefer sayılı Pan Am uçağı, İskoçya’nın Lockerbie kenti dolayında

Mohmed al Megrahi

havada patlayarak parçalanmış ve uçakta bulunan 270 kişi yaşamını yitirmişti.

Olayın, Libya uyruklu Abdel-baset Ali Mohmed al Megrahi adlı bir teröristin uçağa yerleştirdiği bombanın patlaması sonunda meydana geldiği saptandıktan sonra yakalanan ve İskoçya’da yapılan yargılanması sonucu bu suçu işlediği kesinlikle anlaşılan terörist Megrahi, ömür boyu hapis cezasına mahkum edilmiş ve cezaevine kapatılmıştı.

Megrahi, prostat kanserine yakalandığı ve “hastalığının her geçen gün kötüye gitmesi” nedeniyle 2009 Ağustos ayında serbest bırakılmıştı.

Cezaevinden çıktıktan sonra katil teröristin sağlık durumunda düzelme görülmesi, mahkemenin “tahliye kararı”nda kuşku uyandırmış, katilin sağlıklı bir biçimde yaşıyor olması, “İngilizler’in Libya’daki ticari çıkarları sonucu Megrahi’yi serbest bıraktıkları” ve petrol şirketi BP’nin de bunu sağlamak için kulis yaptığı görüşle-

rini gündeme getirdi. İngiliz Başbakanı David Cameron’ın Amerika’yı ilk resmi ziyaret sırasında, ABD’nin New Jersey ve New York senatörleri Robert Menendez, Frank Lautenberg, Kirsten Gillibrand ve Charles Schumer ile bu konuyu görüşmek istediği, büyükelçilik basın sözcüsü Martin Longden tarafından açıklandı.

Başkan Obama ve Senato liderleriyle yapacağı görüşme programının buna göre yeniden düzenlenmesini isteyen Başbakan Cameron, “Lockerbie vahşetinde yaşamını kaybedenlerin ve ailelerinin acısını yürekten paylaştığını” bildirdi. •

İngiltere
Başbakanı
David
Cameron

ATATÜRK'ÜN DÜNYASI

Cengiz Önal

“Ulusal Egemenlik öyle bir nurdur ki, onun karşısında zincirler erir, taç ve tahtlar batar, mahvolur. Ulusların esirliği üzerine kurulmuş müesseseler her tarafta yıkılmaya mahkûmdur.”

Gazi Mustafa Kemal Atatürk

7

Ulusal Savaşım'ın Merkezi Ankara'da Yoğun Çalışmalar

Mustafa Kemal, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Temsilciler Kurulu Başkanı olarak, beraberindekilerle birlikte Ankara'ya gelmiş ve karargâhını da; Keçiören'deki Ziraat Mektebi'ne kurmuştu. Çalışmalara hemen başlanmıştı. Bir yandan Mebuslar Meclisi üyesi olarak İstanbul'a gidecek milletvekillerinden Ankara'ya gelebilecek olanlarla yapılacak görüşmelere hazırlanıyor, bir yandan da Ulusal Savaşım'ın her aşamasının Türk Ulusu'na duyurulması için bir gazete çıkarılması hazırlıkları yapıyordu.

Ayrıca; İstanbul Hükümeti'yle, önceden üzerinde anlaşma sağlanmış konularda, kasıtlı olarak ortaya çıkarıldığı düşünülen hususlarda, Harbiye Nazırı

Mustafa Kemal yurttan başgösteren isyanları bastırmakla uğraşırken, diğer yanda Ulusal Savaşımın yayını organı olacak bir gazete çıkarmak istiyordu.

Cemal Paşa ile yaptığı telgraf haberleşmesiyle, yaratılan pürüzlerin gideril-

mesiyle uğraşıyor, suni olarak oluşturulan sorunları ortadan kaldırmaya çaba gösteriyordu.

Bütün bu yoğunluğun içinde, bir de memleketin çeşitli yerlerinde, daha çok dinci kökenli isyanların bastırılması ve asilerin bertaraf edilmesi işleri göz önünde bulundurulduğunda; Ulusal Savaşım'ın merkezindeki yoğun çalışma temposunu tahmin etmek güç olmaz...

Hakimiyet-i Milliye gazetesinin yazarları

Ulusal Savaşım'ın her aşamasının Anadolu insanına ulaştırılması önemliydi. İdeal olanı, Ulusal Savaşım'ın yayın organı olabilecek bir gazeteyi çıkarmaktı...

Mustafa Kemal dikkatini bu nokta üzerinden pek eksik etmiyordu. Önce gazetenin adı üzerinde tartışmalar yapıldı. “Anadolu’nun Sesi” fikri cazip gelir gibi olduysa da; sonunda Mustafa Kemal’in önerisiyle yeni çıkarılacak gazetenin adı “Hâkimiyet-i Milliye” olarak kararlaştırıldı.

Gazete çıkarabilmek için mevcut olanakları yeterli değildi. İlk etapta Valilik matbaasından yararlanıldı. Kâğıt, mürekkep ve benzeri ihtiyaçlar da Valilikten ödünç alınarak, Türk Ulusu’nun yeniden doğuşunu başlatan Anadolu Ulusal Hareketi’nin yayın organı ve sözcüsü durumundaki “Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi” 10 Ocak 1920 tarihinde ilk sayısını çıkararak, yayın hayatına başladı.

İlk sayıdaki “Hâkimiyet-i Milliye = Ulusal Egemenlik” başlıklı başyazı Mustafa Kemal tarafından, Hakkı Be-

hiç Bey’e not ettirilerek yazıldı. Sonraki sayılardaki başyazarların yine çoğunluğu da Mustafa Kemal tarafından kaleme alınmış, ancak “Yazı İşleri Heyet” vb gibi farklı imzalarla yayımlanmıştı.

Hakimiyet-i Milliye gazetesindeki “Ulusal Egemenlik” başlıklı ilk başyazı Mustafa Kemal tarafından, Hakkı Behiç Bey’e not ettirilerek yazıldı.

Hükümetin entrikaları çeşitli şekillerde sürüyor ve milletvekillerinin Ankara’ya ulaşmaları engellenmeye çalışılıyordu. Amaçları, Anadolu Ulusal Hareketi’ni durdurabilmek veya en azından yavaşlatabilmektir... Konu hakkında İstanbul’la yazışmalar yapıldı ve engelleme gayretlerinden herhangi bir sonuç alınamayacağı, bunun hiçbir

şekilde Ulusal Dava'ya zarar veremeyeceği özellikle belirtilerek, nispeten mevcut olan iyimser havanın korunmasının gerekliliği vurgulandı. Aksi halde, Sivas Kongresi'nde alınan ve bütün dünyaya duyurulan kararlar ve buna istinaden elde edilen başarıların boşa gideceği ve Ülke'nin de bir felakete uğrayabileceği ifade edildi.

İstanbul ile Anadolu Ulusal Hareketi arasında meydana gelen böylesi can sıkıcı sorunlarla uğraşılırken; bir de Bayburt'un Hart Köyü'nde bir sahte peygamberin ortaya çıktığı haberi ulaş-

Mustafa Kemal, kendisine çok sıcak davranan, samimi ve güven verici duygularla karşılayan Ankaralıları bir konfrans vermeyi kararlaştırdı.

tı Ankara'ya...

Kendine "Şeyh" diyen Eşref adındaki bir meczup, halka Şiilik hakkında söylemlerde bulunup, civar köylere bildiriler dağıtıyor ve kendisinin Tanrı tarafından "Şeriat" için görevlendirildiğini, mehdi olduğunu söylüyordu. Görevlendirilen ve az sayıda askerden oluşan bir birliğe saldırıda bulunmuş ve kimi askerleri de şehit etmişti.

Sonunda; Bayburt'taki 9. Tümen'in Komutanı Yarbay Halit Bey, 25 Aralık 1919 günü düzenlediği bir operasyonla yalancı peygamberin, oğulla-

rının, bir kısım müritleri ile kendisine destek veren bazı şahısların çıkan çatışmada bertaraf edilmesiyle kısmi isyanı bastırdı.

Anadolu'nun çeşitli yerlerinden seçilmiş milletvekilleri henüz Ankara'ya ulaşamamışlardı. Bunda kısmen engellemelerin de büyük etkisi vardı. Mustafa Kemal bu arayışa değerlendirecek, kendisine çok sıcak davranan, samimi ve güven verici duygularla karşılayan Ankaralıları bir konferans vermeyi kararlaştırdı.

Konferans'ta:

- Wilson Prensipleri,
- 30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması,
- İstanbul'daki birbiri ardınca göreve getirilen güçsüz kişilerden oluşturulan hükümetlerin, yabancı güçler karşısındaki şerefsiz, onursuz ve aşağılık görünüşleri,
- Emperyalist devletlerin tezgâhlamasıyla Türk Ulusu'na karşı yürütülen olumsuz ve mantıksız propagandalar,
- Ulusal Savaşım'ın ulaştığı nokta,
- Ulus'un, birlik ve beraberliği koruyarak topyekun mücadele etmenin olumlu sonuçları ve
- Erzurum ve Sivas Kongreleri'nde tespit edilen ilkelerin, Türk Ulusu'nun ulvi amacı için temel olacağı, gibi konular dile getirildi. Katılımın oldukça yoğun olduğu Konferans, Ankaralıların ilgisini çekti ve Mustafa Kemal uzun süre ayakta alkışlandı.

Milletvekilleri, nihayet Ankara'ya ulaşmaya başladılar. Hepsini topluca

gelemediyse de; tek gelenler olduğu gibi, küçük gruplar halinde gelenler de vardı.

Mustafa Kemal ve Arkadaşları, gelen milletvekilleriyle görüşüyor ve sonra da İstanbul'a uğurluyordu. Görüşmelerde ele alınan konu bütün milletvekilleri için aynıydı.

Öncelikle moral gücünün yüksek tutulması gerektiği belirtiliyor ve sonra da içinde bulunulan durum, birlik-beraberlik ve topyekûn savaşımın yararları, toplumun ortak dileği gibi hususlar vurgulanıyordu. Ayrıca, Vatan'ın kurtarılması ve Tam Bağımsızlık için Ulusal Örgütlenme ve Mebuslar Meclisi'nde güçlü bir grubun (Müdafaa-i Hukuk Grubu) oluşturulması gibi konular da ayrıntılı olarak açıklanıyor ve diğer tamamlayıcı bilgiler aydınlatıcı bir dille anlatılıyordu.

Ancak, milletvekillerinin hemen tamamının Mustafa Kemal ve arkadaşlarıyla aynı görüş üzerinde birleşiyor olmasına karşın; İstanbul'da Meclis'te Müdafaa-i Hukuk Grubu'nun kurulmasında başarılı olunamamıştı. Başarısızlık Mustafa Kemal'i üzmüştü. Bu husus, Nutuk'ta aşağıdaki sözlerle yer almaktadır:

"Baylar, her görüştüğümüz kişi ya da kişiler, bizimle düşünce ve görüş birliği içinde ayrılmışlardı. Ama İstanbul Meclisinde (Müdafaa-i Hukuk Gru-

bu) diye bir grup kurulduğunu işitmedik. Niçin? Evet, niçin? Buna bugün dahi yanıt isterim! Çünkü baylar, bu grubu kurmayı vicdan borcu, ulus borcu bilmek durum ve yeteneğinde bulunan baylar inançsız idiler... Korkak idiler... Bilgisiz idiler. İnançsız idiler... Çünkü ulusal isteklerin gerçekliğine ve kesinliğine ve bu isteklerin dayanağı olan ulusal örgütün sağlamlığına inanmıyorlardı.

Korkak idiler; çünkü ulusal örgütten olmayı tehlikeli görüyorlardı. Bilgisiz idiler; çünkü tek kurtuluş dayanağının ulus olduğunu ve olacağını kavrayamıyorlardı. Padişaha dalkavukluk ederek, yabancılara hoş görünerek, yumuşak ve nazik davranarak, büyük ülkelerin gerçekleştirilebileceğine inanma bölünüşünü gösteriyorlardı." Meclis'te grup kurulamamıştı. Ancak, milletvekillerinin ortak isteğinin Türk Ulusu'nun Kurtuluş'u olduğuydu... Bu çılgılık, Türk Yurdu'nun hemen her yanında yankılanıyordu sanki... Böylelikle-

le, Ulus söyleyeceğini söylüyor, başka bir açıklama istemeye gerek duyulmuyordu. Artık bu çılgılığı gerçeğe dönüştürmek pek zor olmayacaktı. Zaten, Erzurum ve Sivas Kongreleri'nde de bu istek dile getirilmemiş miydi? Yapılacak olan; Türk Ulusu'nun milletvekilleri aracılığıyla dillendirdiği çılgınlığını, bir programa esas olacak şekilde yazmak ve Mebuslar Meclisi'nde görüşülmesini sağlamaktı...

Beklenen gün gelmişti. Padişahın olumsuz tavırlar sergilemesine ve hatta bir ara tereddüt etmesine karşın Osmanlı'nın son Mebuslar Meclisi 12 Ocak 1920 tarihinde açılmış ve faaliyete başlamıştı.

Padişahın olumsuz tavırlarına ve bir ara tereddüt etmesine karşın Osmanlı'nın son Mebuslar Meclisi 12 Ocak 1920 tarihinde açılmış ve faaliyetine başlamıştı.

tine başlamıştı.

Meclis Başkanlığı'na Reşat Hikmet Bey seçilmişti.

Meclis Başkanlığı konusu Mustafa Kemal'in beklentisine cevap vermemiş olsa da; Mebuslar Meclisi, Türk Ulusu'na en büyük hizmetle-rinden birini yapmış, Misak-ı Milli (Ulusal Ant)'yi 22 Ocak'ta görüşmeye başlamış, 28 Ocak'ta kabul etmiş ve 17 Şubat 1920

tarihinde de ilan etmişti...

Ulusal Ant'ın esasları:

1- Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalandığı 30 Ekim 1918 günkü sınırlar içinde, Osmanlı-İslam çoğunluğun oturduğu bölgelerin hepsi bir bütündür ve hiçbir şekilde bölünemez.

2- Halkoyu ile Vatan'a katılan Kars, Ardahan ve Batum'da gerektiğinde yeniden serbestçe halkoyuna başvurulması kabul edilecektir.

3- Halifeliğin bulunduğu yer olan ve Osmanlı Devleti'nin başkenti ve hükümet merkezi İstanbul ile Marmara Denizi'nin güvenliği her türlü müdahale ve saldırıya karşı korunmalıdır. Bu ilke esas olmak koşuluyla Boğazların, dünya ticaretine ve ulaşımına açılması Osmanlı ve ilgili devletlerin oybirliği ile verecekleri karara bağlıdır.

4- Azınlık hakları, sınırlarımız dışında kalan Müslüman halkın da aynı haklardan yararlanmaları koşuluyla; bizce de kabul edilecek ve sağlanacaktır.

5- Ulusal ve Ekonomik gelişmemizi sağlamak ve devlet işlerini çağın geçerli usullerine göre yürütebilmek için tam bağımsızlığa ve özgürlüğe sahip olmamız var olmamızın tek nedenidir. Bu itibarla; Siyaset, Maliye ve Adalet alanlarında gelişmemize engel olabilecek her türlü sınırlamalara karşıyız. Saptanacak borçlarımızın ödenmeleri koşulları da; bu esaslara aykırı olmamaktadır.

6- Batı Trakya'nın hukuki durumunun saptanması da; orada yaşayanların özgürce kullanacakları oylarıyla belirlenecektir" şeklinde sıralanabilir...

Ancak, bu kararlar İtilaf Devletleri başta olmak üzere Osmanlı Yönetimini

de ciddi derecede rahatsız etti. Çünkü bu kararlar, bir anlamda, Anadolu Ulusal Hareketi'nin de onaylanması anlamına geliyordu. Sadrazam Ali Rıza Paşa, Ulusal Ant kararına bir misilleme olarak, Temsilciler Kurulu ve Ulusal Güçlerin gereksizliğini belirterek, Meclis'ten feshihlerine karar vermesi talebinde bulundu. Mustafa Kemal bu talebe tepki gösterdi. Söz konusu unsurların, Barış Antlaşması'nın imzalanmasına kadar görevlerine devam edeceğini kesin bir dille bildirdi. Bunun üzerine Ali Rıza Paşa da; sanki bir karışıklık olarak, Anadolu Ulusal Hareketi yanlısı olarak belirttiği Harbiye Nazırı ile Genelkurmay Başkanı'nı azletti.

İşgal güçlerince tutuklanarak Malta'ya sürgüne gönderilen Rauf Bey

İşgal kuvvetleri İstanbul'da / 16 Mart 1920

Ancak, bir yandan İtilaf Devletleri'nin baskıları, bir yandan da Anadolu Ulusal Hareketi'nin gittikçe gelişmesi, genişlemesi ve Türk Ulusu'nca benimsenmesi karşısında Ali Rıza Paşa daha fazla dayanamadı ve 3 Mart 1920 tarihinde istifa etti.

Yerine, biraz da zorla, Salih Paşa göreve getirildi. Salih Paşa hükümeti 6 Mart 1920 günü kurulmuş olmakla beraber bakanlıkların büyük çoğunluğu vekâletle yürütülüyor, dolayısıyla da işler pek sağlıklı gitmiyordu.

Bu gelişmeler olurken; 15 Mart 1920 tarihinde İstanbul'daki Ulusal Savaşın yanlılarını tutuklamaya başlayan İtilaf Devletleri güçleri, bir gün sonra 16 Mart 1920 tarihinde de İstanbul'u işgal etti. 18 Mart 1920 günü Mebuslar Meclisi basılarak, Anadolu Ulusal Hareketi'nin önde gelen isimlerinden Rauf Bey ve daha birçok milletvekili tutuklanarak Malta'ya sürgün edildi.

(Gelecek Ay: İstanbul'un İşgali)

cengizonal@butundunya.com.tr

Hakimiyeti Milliye

YAZILARI 8

Mustafa Kemal Yazıyor MÜTTEFİKLERİMİZ

➔ **İstiyoruz ki,** bütün milletler gibi biz de bağımsız olalım. Kendi evimizin sahibi, cebimizin hâkimi, kendi hayat ve namusumuzun mesulü biz olalım. İstiyoruz ki, yeryüzünde zulüm kalmasın. Milletler arasındaki düşmanlıklar ortadan kalsın. Dünyaya hâkim olan kapitalizm illeti bir daha kalkmamak üzere uysun...

İşte, bugün içinde bulunduğumuz mücadelenin yegâne manası bu! Biz bu gaye ile harekete geçtik. Bağımsızlığımız ve varlığımız için, emperyalizme karşı dünya ve hayat inkılâbı uğrunda zulümden kurtulmuş yeni bir devre doğru yürüyoruz. Giriştiğimiz hareket büyük, ağır ve o nispette şerefli ve şanlıdır.

Görüyoruz ki, kendimizi kurtarmak için uğraşmak demek, bütün dünya ve milletler kurtuluşunun milyonlarca cephesi arasında çalışmak demektir. Yapılacak iş, henüz başlanmış olan iş, o kadar büyüktür ki, bunun karşısında ruhların yüksek bir heyecanla titrememesi imkânı yoktur.

Çünkü bizim kurtuluşumuz dünyanın kurtuluşu demektir. Ve bütün dünya şu uğursuz emperyalizm zulmünden kurtulmadıkça bizim için hayat ve rahat ihtimali tasavvur edilemez.

➔ **Bu kadar büyük** bir işi nasıl başaracağız?

Düşmanların, aleyhimizdeki ve dünya aleyhindeki suikast tertiplerine karşı neyle ve hangi kuvvetle karşı koyacağız?

İşte bu büyük mücadele içinde zi-

hinleri en ziyade meşgul etmesi ihtimali olan sorular bunlardır.

Senelerden beri devam eden kanlı mücadelelerden sonra henüz düne ait yorgunluklar omuzlarımızın üstünde bizi çökertmeye çalışırken; eğer sade kendi kendimize kalmış olsaydık, bu, şerefli olduğu kadar ağır vazifenin bir türlü altından kalkamazdık. Hâlbuki biz bu yolda hiç yalnız değiliz. Pek büyük, pek kuvvetli müttefiklerimiz var. Öyle müttefikler ki, dünyayı emperyalizmin zulmünden kurtarmak için ahdetmişler. Devamlı surette çalışıyorlar ve her gün yeni bir zafer kazanıyorlar.

➔ **Altı sene evvel** dünyanın en büyük mücadelesine atıldığımız zaman da aynı gaye için dövüştüyorduk. O zaman da müttefiklerimiz vardı. Büyük

Bütün dünya istiyor ki, artık emperyalizm zulmü nihayet bulsun, insanlar ve milletler için yeni bir devir, bir adalet ve istirahat devri açılsın. Biz de böyle istiyoruz ve onun için çalışıyoruz.

Almanya'nın muntazam orduları, dahi kumandanları, Avusturya'nın, Macaristan'ın mükemmel askeri teşkilatı, Bulgaristan'ın tam zamanında gelen yardımı, bütün bunlar pek büyük kuvvetler-

di. Fakat bu kuvvetlerin bir de büyük noksanları vardı ki, o da, maddi bir kuvvet olmalarıydı.

Hâlbuki bu defa, belki de müttefik olarak bizimle beraber hareket eden böyle muntazam asker ve teşkilat kuvvetleri yoktur. Buna karşılık, dünyanın her tarafında hüküm ve kuvveti hayret verici bir süratle günden güne artan fikir, inanç ve iman kuvvetleri vardır. İşte bu manevi kuvvetlerdir ki, bizim müttefiklerimizdir.

➔ **Bütün dünya** istiyor ki, artık yeryüzünde emperyalizm zulmü nihayet bulsun, insanlar ve milletler için yeni bir devir, bir adalet ve istirahat devri açılsın. Biz de böyle istiyoruz ve işte onun için uğraşıyoruz.

Asya'nın üç yüz milyonluk mazlumlara, emperyalist memleketlerin zulmü altında inleyen sınıfları hep bizimledir. Dünyanın her tarafında, her köşesinde bizim müttefiklerimiz ve dostlarımız var. Bundan evvelki muharebede yalnız Avrupa'nın ortasında birkaç milyonluk ordulara sahiptik. Bu defa ise bizimle müttefik olan fikir, inanç ve iman orduları hayret verici bir süratle bütün dünyayı istila ediyor!

İki sene evvel dünya mücadelesinin şekli, karşılıklı bir asker istilasından ibaret olduğu halde, bugünkü istila kuvvetleri fikir, inanç ve imandır. Bu, öyle bir kuvvet ki, kalplerden kalbe dolaşıyor, en metin kalplere giriyor, en gizli köşelere nüfuz ediyor, cepheleri aşılıyor, dağlardan dağlara, denizlerden denizlere devamlı yürüyor, eziyor ve kazanıyor!

İşte bu defaki müttefiklerimiz

böyle muazzam kuvvetlerdir. Günden güne büyüyen bu müthiş istila kuvvetinin karşısına Avrupa emperyalizmi, çıkara çıkara Leh ordusuyla bir Yunan çıkardı.

Leh ordusu son günlerde büyük bir hezimete uğradı. Emperyalizmin son başarısı, son kurşunu olarak kala kala şu karşımızdaki, bir sel halinde ocaklarımızı tehdit eden, namus ve dinimize susayan Yunan tehlikesi kaldı.

Bir hamle ve bir ayaklanma... Zalimlere karşı son bir harp bizi ve bütün

dünyayı bir anda selamete, rahata ve ferah bir hayata çıkaracaktır. Bunun zamanı gelmiştir. Zulüm dünyası son günlerini ve hatta son saatlerini yaşıyor. Yunan'a bozgun vermek, sade Sultan Osman'ın mübarek namını ve mukaddes türbesini kurtarmak ve onunla beraber yüz binlerce kardeşimizi cellât bıçaklarından almak demek değil, belki de bütün dünya kurtuluşuna tarihin en büyük, en şerefli ve şanlı hizmetini yapmak demektir!

Türkler! Ayaklanınız!

PENCEREDEN GÖRÜLEN

Bu küçük öyküyü çoğunuzun bildiğine eminim, unutmamakta yarar var... Adını kesin anımsayamadım, başlayayın, sanırım Prof. Bülent Nuri Esen, Ankara Hukuk Fakültesi, Anayasa Hukuku hocası. Bir sözlü sınavda, öğrencilerden birini kaldırıır:

"Bak bakalım pencereden!" der;

"Dışarda ne görüyorsun?"

Öğrenci başlar anlatmaya:

"Hava güneşli, açık, gök mavi, ağaçlar iyice yeşillenmiş ve çiçek açıyor, caddeden arabalar geçiyor, insanlar oradan oraya koşturup duruyor.."

Hoca sertçe araya girer:

"Daha dikkatli bak"

Öğrenci ayrıntılara girmeye yeltenir:

"Bazı ağaçlar çiçek açmış; bahçedeki bankta oturan çift birbirlerine iyice sokulmuşlar.."

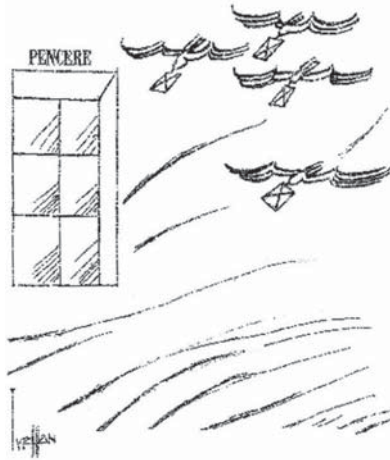
"Evladım resim dersinde değiliz. Sen nerede yaşıyorsun?..."

Türkiye'de..Türkiye Cumhuriyeti'nde. Cumhuriyeti, demokrasiyi hissetmiyor musun?

Özgürlük var dışarıda, özgürlük...

Özgürlüğü görmeliydin!"

Pencerelerinizin her iki yanının da sevdiklerinizle bezenmiş olması dileğiyle...

VE OKUNMAMIŞ MEKTUPLAR TOPLADIM.
DÜNYANIN BÜTÜN KIYILARINA
KUŞLARIN YITİRENE KADAR SÖRÜKLEDİLERİ.
HER BİRİNDE SENİN KELİMELERİNİ OKUDUM.
SENİN KELİMELERİME BENZİYORLARDI,
DÜŞLEDİĞİM ŞİRLERE KOYDUĞUM.
VE BÖYLECE SANA YOLLAMAYA KARAR VERDİM
BU MEKTUBU, BURADA BİTİRDİĞİM.
BİZİM OLAN DÜNYAYI PENCEREDEN SEYRETMEK İÇİN.
PABLO NERUDA

Bir Gazimizin Düğünü

TSK Rehabilitasyon Uyum Evi'nde bir düğüne katıldım. Evlenen vatani için, vatandaşları için dövüşen bir gaziydi. Serhat şehri Edirne'den Yılmaz Yiğit.

Yazan:ÜNAL İNANÇ

Onunla Şirinoğlu Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Merkezi'nde gaziler için düzenlediğimiz bir gecede tanıştım. Hasbelkader Türkiye Gaziler Vakfı'nın Yönetim Kurulu Başkanlığını birkaç yıldır sürdürüyordum. 30 Ağustos gecesi gaziler için bir eğlence düzenlemiştim. Elliye aşkın gazi havai fişeklerin eşliğinde şarkılar ve marşlar söylüyordu. Beni Yılmaz'la yardımcım Koray Gürbüz tanıştırdı. Uzman Çavuş Yılmaz kör bir mayının patlamasıyla iki kolunu, bir bacağı ve bir gözünü kaybetmişti. Ölümünden kurtulalı iki buçuk ay kadar olmuştu.

Damdan düşenin halinden damdan düşen anlar misali birer yıl arayla üç defa yaralanan Koray, bir değişiklik olsun diye onu da getirmişti. Küçük oğlumla yaşıt Yılmaz, beni derinden etkiledi. Başına gelen olay ve direnme azmi bende hayranlık uyan-

dırdı. Farklı bir gaziydi. Kimseden bir lütuf kabul etmiyor, ülkesine ve devlete güveniyordu. Uzuvarını kaybetse de yaşama sıkı sıkı sarılıyordu.

Gazi Uzman Çavuş Yılmaz Yiğit ve Hilal Şimşek ömür boyu sürecek beraberliğe adım attılar.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve Demokrat Parti genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk ve Korgeneral Raif Akbaş Yılmaz Yiğit'in mutluluğunu paylaşıyorlar arasındaydı

Onun bu azmi beni ve arkadaşlarımı çok etkilemişti. 2008 yılında ona Yurttaşlık ödülü verdik.

Uyum Evi'nde tanıştığım Hilal'e kavuşan Yılmaz'ın düğünüydü. İnşallah herşey o gece yaşadıklarımız gibi bir ömür boyu devam eder.

Teröre karşı birlik diyorlar. Düğün davetiyelerini dağıtırken siyasetçilerimizi de unutmadık. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Demokrat Parti Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk gelmişlerdi. Kız tarafının tanığı olarak onları nikah şahidi yaptık. Türk Silahlı Kuvvetleri Per-

sonel Başkanı Korgeneral Raif Akbaş'dı. Gelin hanım kızımızı eşiyile açılış dansını rehabilitasyon merkezinin gediklilerinden Ozan Şahin'in bestesi ve sesiyle yaptı. Ozan, şehit Binbaşı Mahmut Şahin'in oğluydu. Nadir görülen bir kemik hastalığından dolayı yıllardır rehabilitasyon merkezinde kalıyordu. Yiğit Yılmaz, şiirler yazan, besteler yapan Ozan'ın yalnızlığını gidermedeki en büyük yardımcısı, dert ortağıydı. Ozan'a yaşam ve besteleri konusunda direnç kaynağı oluyordu.

Bu kadar uygulandığım düğünde üzüldüğüm şeyler olmadı mı?

Yılmaz Yiğit, 1979 yılında Edirne'de dünyaya geldi. 1998 yılında İzmir Foça'da vatani görevini yapmaya başladı. 2000 yılında terhis oldu. Tezkere aldıktan sonra çavuşluk sınavını kazandı. 2002 yılında 1.Jandarma Komando tugayında göreve başladı. Kendi isteğiyle Şırnak Özel Harekat Birliği'ne tayin oldu. Görev yaptığı sürece pek çok taktirname aldı. 2007 yılında teröristlerin kurduğu hain bir pusuda yaralandı, iki kolunu, bir bacağına bir de gözünü kaybetti. Azmi sayesinde yaşama tutunan Yılmaz yaralandıktan iki yıl sonra Hilal Şimşek'le tanıştı.

Davetiye gönderdiğimiz halde düğüne gelmeyen siyasetçilerimiz ve devlet büyüklerimiz hiç olmazsa bir çiçek gönderemezler miydi?

Düğüne tekerlekli iskemleleriyle, koltuk değnekleriyle katılan gazilerin arasında eski tanıdıklarım var mı diye baktım. Yaklaşık iki yıllık bir zaman dilimi içinde gazilerle çok yakından ilgilene-

memiştim. Ne de olsa Ergenekon adlı bir terör örgütünün sanığı olarak itham ediliyor ve yargılanıyordum. Onlara gidip gelmem, terör mağdurlarının karşısında cumhuriyetin savcılar tarafından itham edilen 72 yaşındaki bir adam olmam nedeniyle bana pek yakışmazdı. Tanıdığım gazilerin hemen hemen hiç birisini görmedim. Terör bir taş kırma fırını gibi

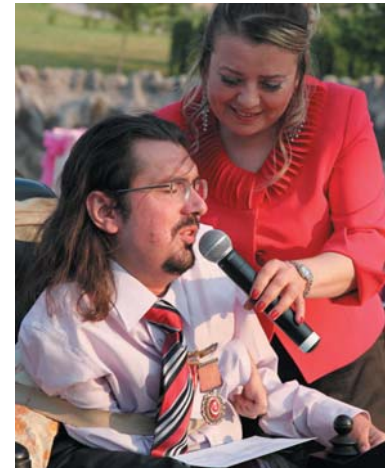

Gazi arkadaşları düğün töreninde Yılmaz Yiğit'i yalnız bırakmadılar.

çalışıyor, malul gaziler imal ediyordu. Şehitlerimiz de cabası. Ve hala teröre teşhis koyacak, onunla mücadele edecek kişiler arıyorduk. Kendimden utandım, böyle bir gecede neler düşünüyorsun dedim.

Tekerlekli sandalyedeki genç bir çocuk "Amca bey biraz yüzün gülsün. Bak burada ağlayanlar bile var ama onlar sevinçten ağlıyor" dedi. Asık yüzümü o çocuğun uyarısıyla değiştirdim. Tenor Zafer Mutlu'nun Münir Nurettin'den okuduğu Kalamış ise beni başka diyarlara götürdü. •

Fotoğraflar: Deniz Bilgen Çakır

Ozan Yılmaz, şiirlerini düğündeki konuklarla paylaştı.

Yiğit uzman başçavuş Gazi Yılmaz Yiğit'i, Hilal Şimşek düzeyinde bir eşe kavuştuğu; Hilal Şimşek'i ise, Gazi Yılmaz Yiğit gibi onur ve kahramanlık simgesi bir yiğide eş olduğu için hayranlık duygularımızla kutluyor, birlikte oluşturdukları yuvalarında ikisine de ömür boyu mutluluk diliyoruz.

Bütün Dünya Ailesi

FIRÇALAYARAK

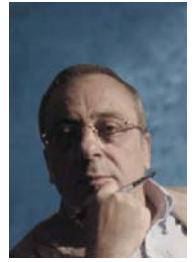
Serdar Günbilen

İsrail'de iç savaş

OTOPSİ

Cengiz Özakıncı

“DİNCİ YAHUDİ”LER “SİYONİZM”E KARŞI

İslam ülkelerinde siyasal dinci “İslamcı” partiler bulunduğu gibi, “laik” İsrail’de de koalisyon hükümetlerine katılacak güçte aşırı dinci bir Yahudi partisi var: SHAS...

Bunlar, katıldıkları koalisyon hükümetlerinde koalisyonu bozma tehditleri savurarak “laik” İsrail yönetiminden, laikliğe ters düşen ödünler kopartmayı başarıyorlar. İsrail’deki “dinci-laik” çatışması, 1990’lı yıllarda Türk basınına da yansımıştı:

İsrail’de Siyasi Bunalım: Dinci SHAS Partisi’nden hükümetten ayrılma tehdidi...

İsrail’de koalisyon hükümetinin ortağı aşırı dinci SHAS Partisi, bütçe konusundaki taleplerinin yerine getirilmemesi durumunda hükümetten ayrılma

tehdidinde bulundu. SHAS Partisi, Başbakan Barak’tan, dini okulların finansmanı konusundaki isteklerinin ye-

Gerici ŞAS partisi önderleri: Din adamı Ovedya (solda) ve Eli Yishai

Tevrat kursuna giden Musevi çocuklar

rine getirilmesini istiyor. İsrail basını, SHAS'ın, Suriye ile İsrail arasında başlatılan barış görüşmelerine destek verme karşılığında, özel dini okullara ayrılan bütçenin artırılmasını istediği yorumunu yapıyor. İsrail radyosunun haberine göre, sahip olduğu 17 sandalye ile kritik pozisyonu bulunan SHAS Partisi'nin lideri Eli Yishai; "Bu şekilde koalisyona devam edemeyeceğimizi Barak'a bildirdik. Başbakan taleplerimize bugün cevap vermeli" dedi...

Bu hafta içinde 53 milyar dolarlık 2000 yılı bütçesinin oylanacağı İsrail parlamentosunda, hükümet, SHAS'ın ayrılması durumunda gerekli olan 61 kişilik çoğunluğu kaybedecek. Bunun, Suriye ile yürütülen barış görüşmelerini zora sokacağı belirtiliyor. (28.12.1999; Cumhuriyet Gazetesi)

İsrail'li aşırı dinci Yahudiler kimi kez seçimleri de protesto ediyordu.

Evet, İsrail'de de "siyasal dincilik" var. İsrail'de Siyasal Dinci Yahudiler, kurulu yönetim biçiminin Tevrat'a aykırı olduğunu savunarak, Tevrat'a uypugun bir yönetim kurmaya çalışıyorlar. Suudi Arabistan'da "Din Polisi"

Aşırı dinci Yahudilerin seçimleri boykot gösterisi. (28 Ocak 2003) Pan-kartlarda yazılanlar: "Halka oy kullanma çağırısı yapanlar Tanrı'mıza ve Tevratımıza karşı nefret kusmaktadırlar." "İsrail Parlamentosu haydut yuvasıdır; Tanrı'mıza ve Tevratımıza isyan eden isyankar kafirlerin evidir." "Her kim bu seçimlere katılırsa Tanrı önünde hesap verecektir."

bulunduğu gibi, İsrail'deki aşırı dinci Yahudiler de kendi aralarında yasa dışı bir "Ahlak Devriyesi" (Ahlak Mangaları) kurmuşlar, birinin Tevrat'a aykırı davranışını gördüler mi, basıyorlar so-payı.

Olaylar basına şöyle yansıyor:

İsrail'de köktendinci Yahudiler Dehşet Saçıyor!

Yahudi köktendincilerin oluşturduğu "Ahlak devriyesi" çeteleri, İsrail'de son günlerde laiklere ve başka dinden olanlara yönelik saldırılarıyla dehşet saçıyor.

İsrail'de Yahudi köktendincilerle laik İsrailliler arasındaki gerilim tırmanıyor. Son günlerde kendilerine Ahlak Devriyeleri adını veren köktendinci

Yahudiler'in başka dinlerden olanlara ve laiklere yönelik saldırıları, polislin Yahudi köktendincilere müdahale etmesi çağrılarının artmasına neden oldu.

Maskeli köktendinci militanlar, geçen günlerde Kudüs'ün dincilerin yaşadığı Mea Shearim bölgesinde İsveçli 3 Hristiyan kadının oturduğu apartmanı yakmaya kalkıştı. Apartmanın çevresinde toplanan kadınlı, erkekli, çocuklu dinci kalabalık da eyleme alkış tuttu.

İsrail'de Yahudi yobazlar dinden döneni vuruyor

Bir kaç gün sonra, başka bir Ahlak Devriyesi, köktendinci bir ailenin "dinden dönen" genç oğullarının yaşadığı eve saldırı düzenledi.

İbranice Haredim (Allahtan korkanlar) olarak bilinen köktendinci Yahudiler, Tevrat'ta belirtilen kurallara harfi harfine uygun bir yaşam sürdürüyor. Köktendinci Yahudiler, 19. yüzyıl Polonya'sından kalma giysileriyle ayırt ediliyorlar. (28.12.1999; Cumhuriyet Gazetesi.)

Aşırı dinciler yalnızca laik Yahudilere

Aşırı dinci mahallesi Mae Shearim.

saldırmakla kalmıyor, kendi aralarında da dinin kurallarına uymayanlara sal-

dırılar düzenliyorlar.

Bu fotoğrafta, din kurallarını gevşettiği suçlamasıyla dindaşlarının evini ateşe veren aşırı dinci kalabalık görülüyor.

Din kurallarını gevşettiği suçlamasıyla dindaşlarının evini ateşe veren aşırı dinci kalabalık. (3.9.2006)

Aşırı dinci Musevi örgütleri, Laiklerin bindiği otobüsleri molotof kokteyliyle yakmak gibi eylemler de yapıyor.

Gazeteler, İsrail'de Siyasal Dinci Yahudilerin örtünmeyen kadınlara saldırıldığını yazıyordu: Yahudi köktendincilerinde erkekler uzun siyah ceketler giyip şapka takarken, uzun etekli kadınlar, evlendiklerinde başlarına eşarp takıyor. Bacakları ve kolları açıkta bırakan giysilerle bu bölgeye giren laik kadınlara geçmişte ufak tefek saldırılar

olmuştu. Ancak geçen haftalarda saldırıların boyutlarının artması ve kökten-dincilerin saldırganlara açıkça destek vermesi İsrail'deki laik çoğunluğu şaşkına çevirdi.

Saldırıları geniş yer veren İsrail basını, olaylara “pogrom” adını veriyor. “Pogrom” sözcüğü aslında 19. Yüzyılda Doğu Avrupa'daki Yahudilere yönelik saldırılar için kullanılıyor. İsrail parlamentosunun bir komitesinin saldırıları kınamasının ardından, polis-in gerçekleştirdiği operasyonlarda, çok sayıda kişi gözaltına alındı. Ancak köktendinci topluluğun liderleri, sıkı dinsel kuralları çiğneyerek kendilerini kışkırttığını ileri sürdükleri laiklere kar-

şı saldırıları şiddetle savunmaktan rahatsızlık duymuyor.

Topluluk adına sık sık basına demeç veren Yehuda Meşi-Zahav, “Bizim toplumumuzda, topluluğun kurallarını çiğneyenlerin istenmediğini açıkça gösterecek kişiler var.” diyor.

(28.12.1999; Cumhuriyet Gazetesi.)

İsrail'de Siyasal dinci Yahudiler, Hristiyan misyonerlerle de saldırıyor ve sözcüleri buna hakları bulunduğunu savunuyordu:

Meşi-Zahav, özellikle de üç yıldan fazla bir süredir Mea Şearim'de oturan ve Musevileri Hristiyanlığı seçmeye ikna etmeye çalıştıkları söylenen 3 Hristiyan kadına yönelik saldırıyı savunuyor. Meşi-Zahav, “Dinci bir bölgede yaşıyorsanız ve ruh avına çıkmışsanız, cezalandırılmayı hak edersiniz. Parayla yeni bir ev alabilirsiniz ama ruhları satın alamazsınız” diyor.

İsrail'de aşırı dinci Yahudiler karılarını dövüyordu: Yazar Naomi Ragen, mafya usulü çalıştıklarını söylediği ahlak devriyelerinin çok tehlikeli olduğunu ifade ediyor. Ragen: “Kuşku altındaki kadın” kitabında da uyarılara kar-

şın kocasının dayaklarından kaçan bir kadına kapılarını açan köktendinci bir kadının Ahlak Mangaları'nca nasıl dövüldüğünü anlatıyor.

Solcu Meretz Partisi'nden Yossi Sarid, yasadışı Ahlak Mangaları'yla savaşta yalnızca polise değil, hahamlara da iş düştüğünü belirtmişti. Ancak Ragen, hahamların bile Ahlak Devriyeleri'nden korktuğu görüşünde.

İsrail'de Aşırı dinci Yahudiler ara-

Kudüs'te aşırı dinci Yahudilerin bölgesi Mae Shearim'de yaşayan Haredi kadınlar topuklarına kadar uzun elbiseler giymek zorunda, daha dindar olanlar başlarını da örtüyor. (myattphoto)

sında Haremlik-Selamlık uygulaması vardı:

Laiklerin gösterisinde sözcüler, yaşananların kültürel bir çatışma haline geldiğini söylerken, dinciler de haremlik selamlık bir şekilde sloganlar atıp dualar okudular. Polisin eylemcileri güvenlik çemberine aldığı gösteriler olaysız bitti. (Cumhuriyet, 30.11.1998 “İsrail'de köktendinciler korku salıyor”)

Aşırı dinci Yahudiler, İsrail devletinin uygulamalarını dine aykırı bularak

Kudüs'te aşırı dinci Yahudilerin bölgesinde Mea Şearim'de sokağa asılan bir pankart: “Kadınlar tesettürsüz geçemez.” “Kadınlar sağ, erkekler sol kaldırımdan.” (Danny Cohen-Ocak 2006.)

yönetime karşı büyük çaplı gösteriler düzenliyor ve “Din elden gidiyor!” sloganı atıyorlardı gösterilerinde.

Aşırı Dinci Yahudiler'in sloganı: “Din elden gidiyor!”

Kudüs'te 200 000 fanatik Yahudi, “din elden gidiyor” diye yürüdü. 50 bin laik de aynı anda sokaklara döküldü. İsrail'de koyu dinci Yahudilerle laikler arasındaki gerginlik tırmanıyor. Kudüs'te dün yaklaşık 200 bin aşırı dinci İsrailli bir gösteri yaparak dine aykırı buldukları bazı Anayasa Mahkemesi kararlarını protesto etti. Yaklaşık 50 bin laik İsraillinin de “ülkeyi İran'a çevirmek istiyorlar” diyerek kentin aynı bölgesinde ve aynı saatlerde bir karşı gösteri düzenlemesi üzerine güvenlik güçleri alarma geçti. (Cumhuriyet, 30.11.1998.)

Nasıl İslam ülkelerinde kimi dönem-

Kudüste aşırı dincilerin bölgesi Mea Şearim'in girişindeki yazı: Kadınlar ahlaka uygun giyinmeye mecburdur. Ahlak Mangaları'nın, ahlaka aykırı giyinen kadınlara saldıracağı bu yazıyla açıkça ilan ediliyor. (ic-creations)

İsrail'li Yazar Naomi Ragen ve İsrail'de kadın haklarına ilişkin kitabı "The Women's Minyan"

İsrail'de "din elden gidiyor" diye sokaklara dökülen siyasal dinci Yahudilerin yürüyüşü

lerde yoğunlaşan "Cuma Eylemleri" yapıyorsa, İsrail'deki aşırı dinci Yahudiler de "Cuma Eylemleri" yapıyor. Her Cuma gecesi Kudüs'te Yahudiler arasında alışıldık bir savaş yaşanıyor.

Aşırı dinci Yahudiler, Şabat (Cumartesi) tatili kuralını çiğneyen Yahudilere taşlar ve şişeler fırlatıyor; İsrail

atlı polisi de olay yerine koşup saldırıganları önlemeye çalışıyor. Aşağıdaki fotoğraflarda görülen Kudüs'ün Bar İlan çevresinde patlak veren bir Dinci-Dinsiz çatışmasına polis müdahale ediyor, aşırı dinci Yahudiler polise karşı koyuyor.

İsrail'de Aşırı dinci Yahudiler, otopsi yapılmasına da karşılar:

Aşağıdaki fotoğraf İsrail'de, Bar İlan caddesinde, öldürülen bir kadına otopsi yapılmasına karşı düzenlenen

Kudüs'te ve Tel-Aviv'de yüzlerce aşırı dinci Yahudi toplanarak 89 yaşında ölen bir kadına otopsi yapılmasına karşı çıktılar.

protesto gösterisinde çekildi. 89 yaşındaki Frida Weisel adlı kadın Kiryat Ata'da gövdesinde vuruk izleri ile öldürülmüş olarak bulundu. Kadının ailesi otopsi yapılmasını istedi. Yobaz Yahudilerse bunun Yahudi din kurallarına aykırı olduğunu söyleyerek ayaklandılar ve Kudüs'teki Bar İlan caddesini ulaşımına kapattılar. Caddeden ge-

çen taşıtlara taşlar fırlatan yobaz Yahudiler çöp arabalarını devirip ateşe verdiler. Gösteriler polis gelip 9 göstericiyi tutuklayana dek sürdü. (Canadian Jews News- İsranel Photo.)

Basın, İsrail'de aşırı dinci Yahudilerin İsrail Anayasa Mahkemesi'nin aldığı kararları protesto ettiğini duyuyordu:

Aşırı dinci Yahudiler, Askerlik yapmak istemiyor

Anayasa Mahkemesi'nin geçen hafta içinde aldığı ve şimdiye kadar askerlikten muaf tutulan aşırı dincilerin de silah altına alınmasına olanak tanıyan kararı, dinci çevrelerde büyük tepkiyle karşılanmıştı. Çok sayıda koyu dinci örgüt, kararın protesto edilmesi için dev bir gösteri çağrısı yapmıştı.

Aşırı dinci Yahudiler Medeni Nikahta karşı

Göstericiler, askerliğe ilişkin yeni düzenlemenin yanı sıra, yine Anayasa Mahkemesinin evlilik ve cenazeler gibi toplumsal hayatın çeşitli alanlarındaki uygulamalara ilişkin kararları da protesto ettiler. Göstericiler bu kararların "dini kurallara ters düştüğünü" öne sürüyor.

Aşırı dinci Yahudiler "laiklik"e karşı. İsrail'in Yahudi Şeriatı'yla yönetilmesini istiyor

Anayasa Mahkemesi'nin karar verirken dini hukuk kurallarını hiçe saydığını öne süren aşırı dincilere karşı laikler ise, bu kararları savunuyor. Laiklerin dünkü gösterisi de mahkeme kararlarına destek niteliği taşıyordu.

İsrail'de aşırı dinci Yahudilerin toplam nüfus içindeki oranı; yüzde 10.

İsrail'in yüzde 10'unu oluşturan fanatik yahudilerin son zamanlarda seslerini yükseltmesi, ülke içinde huzursuzluk doğurdu. Maariv gazetesinin araştırmasına göre, halkın ezici çoğunluğu dincilerin İsrail Parlamentosu Knesset'te nüfus içindeki paylarına oranla daha fazla güç sahibi olduklarını düşünüyor.

İsrail'de Aşırı dinci Yahudiler gösterilere otobüslerle taşıyor

Dünkü gösteriler son ana kadar engellenmeye çalışıldı ancak gerçekleştirildiği kesinleşince, okullar sabahın erken saatlerinde kapatıldı, Kudüs'teki tüm ana caddeler de trafiğe kapatılırken, gösteriler sırasında tansiyonun oldukça yüksek olduğu gözlemlendi. 1000 otobüsle kente gelen koyu dinci göstericilerin haremlik selamlık olarak ayrıldığını ve kadınlarla erkeklerin ayrı gruplar

Aşırı dinci yaşlı bir Musevi, pankartların yanında, yürüyüşün başlamasını bekliyor.

halinde yürüdüğü bildirildi. Geleneksel siyah kıyafet ve şapkaları, uzun sakalları ile tanınan aşırı dinci Yahudiler, günlerini ibadetle geçirip devletten al-

dıkları yardımıyla yaşıyor. Laik kesimse, Musevilğin modern hayatla çeliştiğine inanıyor. Bu iki grup arasında kalan çoğunluk ise, Musevilğin gereklerini yerine getirmesine karşın, modern bir hayat sürüyor. (Associety Press) (Milliyet. 15.2.1999- "İsrail'de büyük inatlaşma")

Aşırı dinci Yahudiler gösterilerde öfke duydukları her şeyi ateşe veriyor.

Aşırı dinci Yahudiler İsrail devletini dinden çıkmış laik bir devlet diye niteleyerek kendi devletlerine karşı bir din savaşı veriyor. Bunların İsrail devletini ve Siyonizm'i niçin dinden çıkmış olarak damgaladığını, "Derin Yahudi" kitabımın (Otopsi yay. 11. basım, 2009) dördüncü bölümünde ayrıntıları ile gösterdim. Aşırı dinci Yahudilerin dinsel inancına göre; önce mesih gelecek, sonra İsrail devleti gelen bu mesih tarafından kurulacaktır. İsrail devleti mesih gelmeden önce kurulmuştur; öyleyse gayri meşrudur. Theodor Herzl'in izinden giden Siyonistler, mesihin gelmesini beklemeden İsrail devletini kurdukları için, bunlar, aşırı dinci Yahudilere göre dinden çıkmış günahkarlar sayılmaktadır. Siyasal dinci Yahudiler

işte bu yüzden Siyonizm'e düşmandır.

Aşırı dinci Museviler, İsrail devletini Dinsiz-Siyonist olarak lanetliyor.

Gösterilerinde Filistin, Irak, İran bayrakları sallayan tutucu Museviler, taşıdıkları pankartlara "Musevilik Siyonizm'e kökten aykındır.", "Yahudiler Mesih gelmeden kendi devletlerini kuramazlar", "Filistin'de ayrı devlet kurulsun" gibi sloganlar yazıyorlar. Üstteki fotoğrafta Siyonizm'e karşı ellerinde Irak bayrakları sallayarak gösteri yapan İsrail'li aşırı dinci Yahudiler üzerinde "Jews are forbidden to have their own state before the coming of messiah" Türkçesi: "Yahudilerin Mesih gelmeden önce kendi devletlerini kurması (Yahudiliğin dinsel kuralları gereği) yasaklanmıştır" yazılı yaftalar taşıyor. Buna karşılık İsrail'de güvenlik güçleri kimi kez siyasal dinci Yahudilerin Sinagoglarını basarak onlara saldırmaktadır.

Örneğin 26 Nisan 2005 günü Siyonizm'e karşı bir gösteriden sonra toplandıkları sinagoga İsrail polisinin saldırısına uğradılar.

Aşırı dinci Yahudiler, gösterilerinde, "Siyonist" olduğu gerekçesiyle İsrail bayrağını dahi yakıyorlar.

Aşırı dinci Museviler, "Siyonizmin kökü kazınmalıdır" pankartlarıyla yürüyüşte.

Çoğu aşırı dinci Yahudi, İsrail devletinin resmi ideolojisi, günah saydıkları Siyonizm olduğu içindir ki, çocuklarını devlet okullarına göndermeyip evlerinde kendileri eğitiyorlar:

Çocuğunu Siyonist devlet okullarına göndermeyen bir aşırı dinci Yahudi, onu evde kendisi eğitiyor.

İsrail'deki aşırı dinci Yahudiler, İsrail devletinin düşman saydığı Yaser Arafat'ı ve FKÖ'yü başlarının üstünde taşıdıkları gibi, Filistin'in ayrı ve bağımsız bir devlet olmasına her zaman destek vermişlerdir.

İsrail devletine karşı Filistin'i savunan aşırı dinci Yahudiler, Filistinli merhum lider Arafat'ı desteklemişlerdir.

Yaser Arafat'ın ölümünde, aşırı dinci İsrail'li Yahudiler yas tutmuş, cenaze törenine topluca katılmış ve tabutu başında saygı duruşunda bulunmuşlardı.

Aşırı dinci Yahudiler, sağlığında destekledikleri Arafat'ın tabutu başında.

İsrail'li aşırı dinci Yahudiler, İsrail devletinin düşman ilan ettiği her kişi ve kurumla dostluk kurdukları gibi, Humeyni'yi de desteklemişlerdir.

Aşırı dinci Yahudiler, İran-İsrail çatışmalarında daima kendi devletlerine düşman İran'a dost bir politika izlemektedir.

İran'ın yeni Cumhurbaşkanı Ahmedinejat, Siyonizm'e karşı ateşli söylevler

çektikten sonra İsrail'li aşırı dinci Yahudiler tarafından alkışlanmış, dahası bu Yahudiler, Siyonizm'e karşı İran ile omuz omuza olduklarını tüm dünyaya göstermek için 6 Mart 2006 günü İran'a resmi bir ziyaret gerçekleştirmişlerdir. İran'ın resmi haber ajansı Fars

Aşırı dinci Yahudiler, 6 Mart 2006 günü İran yetkilileriyle İsrail devletine karşı işbirliği toplantısında.

News Agency, İsrail'li aşırı dinci Yahudilerin İran'a destek olmak ve İran'ın anti-Yahudi ve Anti-Semitik olduğu yönünde yapılan yayınların yalan olduğunu bütün dünyaya göstermek amacıyla 6 Mart 2006'da İran'a geldiklerini duyurmuştur.

İsrail'deki aşırı dinci Yahudi örgütlerinin İsrail devletine karşı tutumlarını gözler önüne seren bu görüntüler, Siyasal Dincilik'in yalnızca İslam ülkelerine özgü bir sorun olmadığını, İsrail'de ve Yahudilikte de oldukça büyük boyutlarda bir sorunun bulunduğu ortaya koymaktadır.

Öyle ki, İsrail'deki aşırı dinciler yeryüzünde İsrail devletini yıkmayı amaçlayan tüm kişi, kurum, kuruluş ve devletlerle açık açık dayanışma içerisinde. Bu aşırı dinci Yahudiler, dinlerinin "Mesih gelmeden önce devlet kurmayacaksınız" buyruğunu kendilerine dayanak yaparak mesih gelmeden önce kurulduğu bahanesiyle İsrail devletini yıkmak üzere İsrail'in tüm düşmanlarıyla işbirliği yaparken, yine kendi dinlerinin bir buyruğu olan "Hangi devletin sınırları içerisinde yaşıyorsan, o devletin yasalarına uyacaksın, hatta zorunlu kalırsan, putperest olmaması koşuluyla o ülkenin dinini dahi benimseyebilirsin" kuralını nedense uslarının ucuna dahi getirmiyorlar. Kendi dinlerinin bu kuralı uyarınca nasıl Müslüman veya Hristiyan bir ülkede yaşarken başkaldırmamaları gerekiyorsa, İsrail devletinde yaşarken de başkaldırmamaları gerekiyordu.

Olgular, Siyasal Dinci Yahudilerin, İran'daki, Arabistan'daki, Cezayir'deki, Afganistan'daki Siyasal İslamcılardan ve Batı ülkelerindeki Siyasal Hristiyanlardan bir ayrımlarının bulunmadığını; tersine, Müslümanların ve Hristiyanların siyasal dincileri ile Yahudilerin siyasal dincileri arasında ayrıntılara varana dek çok büyük benzerlikler bulunduğunu gösteriyor.

Dahası, tüm dinlerin siyasal dincilerinin kendi ülkelerindeki laik devleti yıkmak üzere tek bir odaktan yönetilip, yönlendirildiklerini düşündürecek belirtiler vardır. Sanki, laik yönetimleri devirmek için Müslüman, Hristiyan, Musevi aşırı dinci önderler arasında bir "mutabakat" var gibidir.

Buradan şu sonuca varabiliriz: Siyasal dinciliğin Müslüman'ı, Yahudi'si, Hristiyan'ı yoktur; tüm dinlerde siyasal dincilik vardır ve bu tüm dinlerin ortak sorunudur.

Dahası, tüm dinlerin siyasal dincilerinin kendi ülkelerindeki laik devleti yıkmak üzere tek bir odaktan yönetildiklerini, yönlendirildiklerini düşündürecek belirtiler vardır. Sanki, laik yönetimleri devirmek için Müslüman, Hristiyan, Musevi aşırı dinci önderler arasında bir "mutabakat" var gibidir.

Dünya Anti-Laik Siyasal Dinciler Enternasyonalı!..

Olamaz mı?

Neden Olmasın?

[Meraklısına Not: Nasıl olduğunu, İsviçre'de bir ortaçağ şatosundan yönetilen böyle bir örgütün hangi tarihte kimler tarafından hangi amaçla nasıl kurulup hangi etkinliklerde bulunduğu "Türkiye'nin Siyasi İntiharı" adlı kitabımın 3. ve 4. bölümlerinde (Otopsi yay. 21. baskım, 2010) ayrıntılarıyla yazdım.] •

cengizozakinci@butundunya.com.tr

1-Santa Maria Di Leuca burnu hangi ülkededir?
a-İtalya b-Portekiz
c-Brezilya d-Kanada

2-Önüne geldiği birimi yüze bölen önek nedir?
a-Kilometre (Km)
b-Santi (c)
c-Metre (m)
d-Milimetre (mm)

3-Temel ilkelerden ayrılan kişiye Marxçı-Leninci terninalojide ne denir?
a-Karizmatik b-Yandaş
c-Sapmacı d-Yoldaş

4-Sarayköy hangi illerimizin sınırları içindedir?
a-Manisa ve Malatya
b-Gaziantep ve Diyarbakır
c-Kayseri ve Edirne
d-Denizli ve Yozgat

5-Şili'nin başkenti neresidir?
a-Los Caballeros
b-De Compostela
c-Del Estero
d-Santiago

6-İspanyol Engizisyon mahkemesinin başlıca kurbanları kimlerdi?
a-Hristiyanlar b-Müslümanlar
c-Yahudiler d-Budistler

7-Osmanlı padişahları için üç terkip hazırlanan ilaçların birincisi kime içirilirdi?
a-Yeniçeri ağası
b-Hazinedar ustası
c-Harem ağası
d-Bostancıbaşı

8-Futbol sahasında santra yuvarlağı merkeze kaç metre uzaklıktadır?
a-9,5 b-10,5
c-11,5 d-12,5

9-Hareket halindeki sudan enerji üreten santrale ne denir?
a-Jeotermal
b-Hidroelektrik
c-Hidrotermal
d-Termik

10-Hint müziğinde kullanılan ve göğsü deriden yapılan yaylı çalgının adı nedir?
a-Saravak
b-Sarangı
c-Saragat
d-Sarasvati

11-"Psikiyatristi ziyaret eden birisi kafasını kontrol ettirmelidir" diyen Hollywood ünlüsü kimdi?
a-Judy Garland
b-Gary Grant
c-Jean Harlow
d-Samuel Goldwyn

12-Platform gibi yassı ve kenarları düz tepenin adı nedir?
a-Mesa b-Zirve
c-Fay d-Kanyon

13-İran ve Türk müziğinde tellerine bir çift küçük tokmakla vurulan çalgının adı nedir?
a-Sancai
b-Sanyo
c-Sanvuvar
d-Santur

14-Ünlü yönetmen Şerif Gören'in hangi filmi Cannes'te birincilik kazandı?
a-Köprü
b-Deprem
c-Yol
d-Derman

15-Osmanlı şehzade ve sultanları için özel pişirilen ekmeğin adı nedir?
a-Saray böreği
b-Saray francalası
c-Saray lokması
d-Saray yufkası

16-"Mavi Tuna" hangi bestecinin eseridir?
a-Johann Strauss
b-Richard Strauss
c-Igor Stravinsky
d-Robert Schumann

17-Sapancalı Hakkı kimdir?
a-Bestekâr
b-Ressam
c-Türkücü
d-İttihat ve Terakki üyesi

18-Gemilerde yük alıp vermede kullanılan halatların genel adı nedir?
a-Sapan
b-Kızak
c-Kanca
d-Çengel

Hazırlayan: BİRSEN ERKUTUN

Yanıtlar: 149. sayfada →

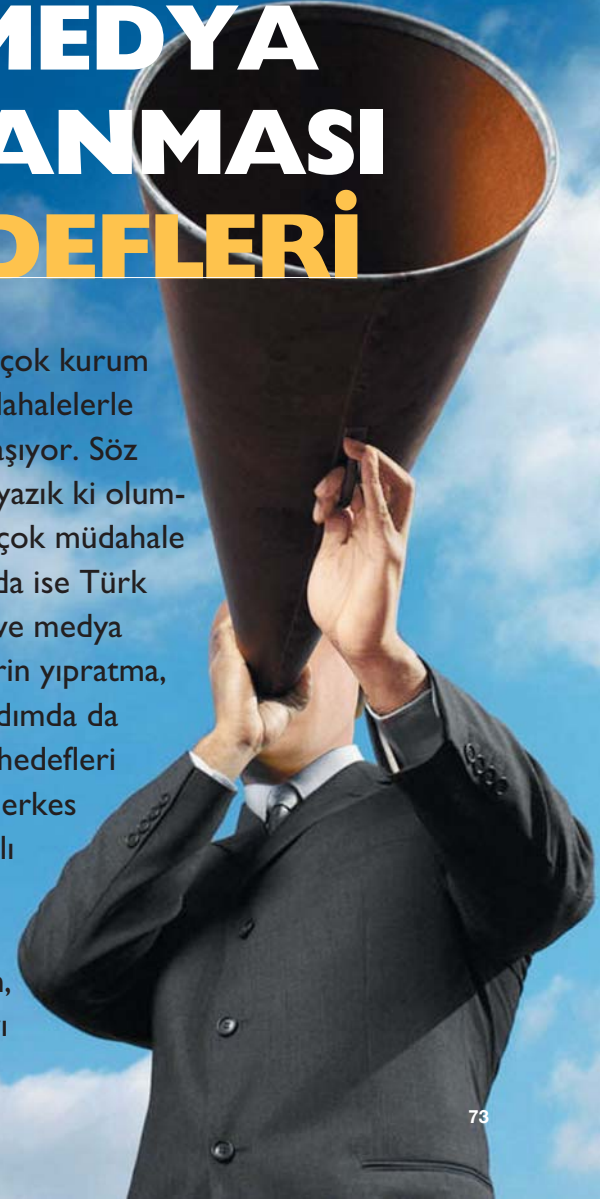
**EVRENSEL
BAKIŞ AÇISI**

Gülbüz Evren

YENİ MEDYA YAPILANMASI VE HEDEFLERİ

Türkiye, son yıllarda birçok kurum ve kuruluşa yapılan müdahalelerle çok önemli değişiklikler yaşıyor. Söz konusu değişiklikler ne yazık ki olumsuz yönde gelişiyor. En çok müdahale gören kurumların başında ise Türk Silahlı Kuvvetleri, yargı ve medya geliyor. Bu müdahalelerin yıpratma, etkisizleştirme ve son adımda da kontrol altına alma gibi hedefleri olduğunu artık hemen herkes kabul ediyor. Türk Silahlı Kuvvetleri ve yargının ülkemiz için çok önemli olduğunun bilincindeyim, ancak bu yazıda medyayı konu edeceğim. »

MEDYAYA YANSIYAN OLUMSUZLUKLAR

Son 10 yıldır medyada çalışıyorum. Bu süre içinde edindiğim tecrübeden hareketle medya konusunda farklı değerlendirmeler yapabilecek duruma geldiğimi düşünüyorum. Her kurumda olduğu gibi medyada da birçok olumsuzluk vardır.

İnsan ilişkilerindeki samimiyetsizlik, başarıyı hastalık derecesinde kısıkanma, işverenin yönetici koltuğu verdiği kişilerin (istisnalar hariç) sığ ve yüzeysel bilgi seviyelerini gizlemek için her şeyi bilirim tavırları, bilgili, kaliteli ve çalışkan insanların yükselmesini önlemek için akla gelmedik engeller çıkarmaları, başkalarının işinin üstünden yükselmeleri, çalışanların kurumun adamı değil de kendi adamları olmaya yönlendirmeleri vb birçok olumsuzluğu sayabiliriz. Bu durum zaten vardı, bundan sonra da olacaktır.

Ancak son yıllarda medyada öyle değişiklikler yaşandı ki, yukarıda saymaya çalıştığım olumsuzluklar şimdilik anlamını yitirdi. Kalitesi, birikimi ve her şeyden önemlisi kendine özgü görüşleri ve tek bir eseri bulunmayan, çalıştığı kurumun yayın politikasına

göre bukalemun gibi renk değiştiren, bugün Atatürkçü, yarın tam karşıtı olanların el üstünde tutulduğu medya gerçeğini ayrı bir yazıda ele alacağım.

MEDYANIN BUGÜNKÜ YENİ YAPILANMASI VE İŞLEYİŞİ

Geçmişlerine baktığınızda tecrübe olarak kabul edilemeyecek özelliklere sahip insanların yazılı ve görsel medyada en önemli görevlere getirildiğini görürüz. Eski dershaneçilerin, cemaat ve tarikat üyelerinin, emekli din görevlilerinin, işletmecilik yapanların, serbest meslek sahiplerinin, eski emniyet mensuplarının ve gazetecilikle uzaktan yakından ilgisi bulunmayanların söz sahibi olduğu bir medya gerçeği ile karşılaşıyoruz.

Böylesi bir medyanın oluşturulması için özel bir gayret gösterilirken, olanaklar seferber edildi, resmi ve gayri resmi desteklerin yanı sıra iç ve dış destekler sağlandı. Kendilerini liberal demokrat olarak tanımlayan kimi sözde aydınlar, Kürtçüler, din sömürüsü yapanlar bir araya getirildi.

Bu yeni medya yapılanmasında yer alanların ortak paydası ise Atatürk'ün öğretilerinin ve Cumhuriyetin kazanımlarının ortadan kaldırılması oldu. İşte bu medyanın her ne pahasına olursa olsun gerçekleri çarpıtmayı, eleştiri ve muhalefet yapanları, hepsinden önemlisi Atatürk'ün eserine ve mirasına sahip çıkanları karalamayı, onları dipsiz kuyulara benzeyen davalara bir yerinden bulaştırıp cezaevlerinde çürüt-

meyi görev edindiğini görüyoruz.

Kimilerinin “yandaş medya” dediği, ama kimi çevrelerin de “İktidar medyası” ya da “Besleme medya” olarak tanımladığı bu yapı hiçbir meslek ve ahlak kuralı tanımıyor. İnsanların özel hayatlarıyla ilgili bilgiler, telefon görüşmeleri, gizli kalması gereken soruşturma bilgileri, ortam dinlemelerinden elde edilen konuşmalar, kurgulanmış ses ve görüntü kayıtları gazetelerde, televizyonlarda günlerce tekrar tekrar yayınlanıyor. Söz konusu medya özellikle sürmekte olan davalarda adı geçenler için, “Belirtiliyor”, “İddia edili-

Oysa dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye için de geçerli gazetecilik ilkeleri vardır. Ülkemizde Basın Konseyi adlı bir kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşun belirlediği ve “Basın Meslek İlkeleri” adı altında toplanmış ilkeler, bu alanda faaliyet gösteren her medya kuruluşu ve çalışanı için geçerlidir. Söz konusu medyanın uymadığı, yok saydığı bu ilkelerden birkaçını sıralayalım.

- Kişileri ve kuruluşları, eleştiri sınırlarının ötesinde küçük düşüren, aşağılayan veya iftira niteliği taşıyan ifadelere yer verilemez.
- Soruşturulması gazetecilik olanakları

BU YENİ MEDYA ARTIK KENDİNİ RAHATLIKLA SAVCI, HAKİM VE MAHKEME YERİNE KOYABİLİYOR, İNSANLARA SUÇ İSNAT EDİP HAKLARINDA HÜKÜM VEREBİLİYOR.

yor”, “Öne sürülüyor”, “İleri sürülüyor”, “Söyleniyor” gibi ifadeleri kullandığı haberlerle kamuoyunu etkilemeye ve yargı üzerinde baskı kurmaya çalışıyor. Varlığı kanıtlanamamış kimi örgütlerle dünya çapındaki bilim adamlarını bile ilişkilendirmek için her türlü yalan haberi yaparken meslek ve ahlak ilkelerini hiçe sayan söz konusu medya, beraat eden, suçsuzlukları kanıtlanan, açtıkları davaları kazanan insanlardan özür dilemediği gibi bu tür gelişmelerin haberlerine de yer vermiyor. Bu yeni medya, artık kendini rahatlıkla savcı, hâkim ve mahkeme yerine koyabiliyor, insanlara suç isnat edip, haklarında hüküm verebiliyor, mahkûm edebiliyor.

içinde bulunan haberler, soruşturulmaksızın veya doğruluğuna emin olmaksızın yayınlanamaz.

- Saklı kalması kaydıyla verilen bilgiler, kamu yararı ciddi bir biçimde gerektirmedikçe yayınlanamaz.
- Suçlu olduğu yargı kararıyla belirlenmedikçe hiç kimse “suçlu” ilan edilemez.
- Yasaların suç saydığı eylemler, gerçek olduğuna inandırıcı makul nedenler bulunmadıkça kimseye atfedilemez.
- Gazeteci, kaynaklarının gizliliğini korur. Kaynağın kamuoyunu kişisel, siyasal ekonomik vb. nedenlerle yanıltmayı amaçladığı haller bunun dışındadır.

Değerli okuyucular, lütfen bu ilkeler ışığında bir kısım medyanın takındığı tutumu göz önüne getiriniz. Bu ilkelerden herhangi birine saygı gösterildiğini söyleyebilir misiniz?

BASIN İLKELERİ GİBİ HİÇE SAYILAN BASIN KANUNU

Basın Kanunu 19. Madde şöyle der, “Hazırlık soruşturmasının başlamasından takipsizlik kararı verilmesine veya kamu davasının açılmasına kadar geçen süre içerisinde, Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme işlemlerinin ve soruşturma ile ilgili diğer belgelerin içeriğini yayımlayan kimse, iki milyar liradan elli milyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Bu ceza, bölgesel süreli yayınlarda on milyar liradan, yaygın süreli yayınlarda yirmi milyar liradan az olamaz.”

Yasalar bununla da sınırlı değil. Örneğin, Türk Ceza Kanunu’nun “Adil Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs” başlıklı 278. Maddesi, “Bir olayla ilgili olarak başlatılan soruşturma veya kovuşturma kesin hükümle sonuçlanıncaya kadar savcı, hâkim, mahkeme, bilirkişi veya tanıkları etkilemek amacıyla ale-

nen sözlü veya yazılı beyanda bulunan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” uyarısında bulunmaktadır.

Son olarak da, Türk Ceza Kanunu’nun 285. Maddesi, “Soruşturmanın gizliliğini alenen ihlâl eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır... Suç basın yayın yoluyla işlenirse yarı arttırılır” demektedir.

Ne basın ilkelerini ne de ülkenin yürürlükte olan yasalarını dikkate almayan yeni bir medya gerçeğini ortaya koymak yetmez. Kamuoyunu yanlış bilgilendirip yönlendirmeye çalışan bu medyanın ortaya çıkmasına ve güçlenmesine yol açan odaklardan da söz etmek gerekiyor.

MEDYAYI YÖNLENDİREN ODAKLAR

Türkiye’nin de içinde bulunduğu bölgede yaşamsal çıkarları olan Amerika Birleşik Devletleri’nin ülkemizdeki medyaya yönelik hesapları olamaya çağını düşünemeyiz. Ayrıca Avrupa Birliği’nin politikalarını ve kimi Batılı sivil toplum örgütlerinin ülkemize yönelik politika, beklenti ve faaliyetlerini de göz ardı edemeyiz. Bu düşünce mi destekleyecek örnekleri de aşağıda sıralayacağım.

Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı, her yıl “kamuoyu” oluşturmak istediği bölgelerin medyası için özel bir fon kullanmaktadır. Irak işgalinin başladığı 2003 yılı için Amerikan Savunma Bakanlığı bu özel fondan Ortadoğu’ya 600 milyon dolar ayırmıştı. İşte bu fonun üçte biri yani 200 milyon

doları da Türkiye’ye aktarılmıştı.

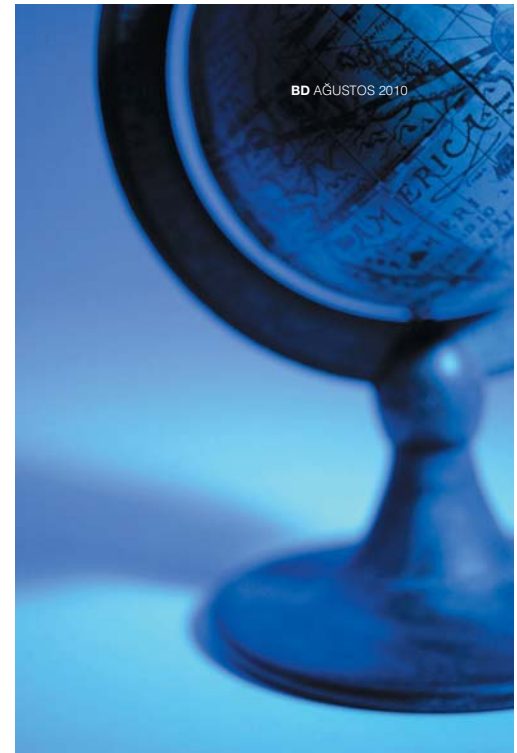
O dönem yayınlanan gazetelere, yapılan televizyon programlarına göz attığımızda, gazeteci kimliği taşıyan birçok ismin hemen her gün yazdıkları köşelerden, çıktıkları ekranlardan Irak’ın işgal edilmesi yönünde propaganda yaptıklarını, kamuoyunu, Amerikan askerlerinin topraklarımızdan geçmelerine izin verilmesine, Irak’a Türk askeri gönderilmesine ikna etmeye çalıştıklarını görürüz.

ORTADOĞU VE TÜRKİYE’- DEN AMERİKA’YA DAVET EDİLEN 100 GAZETECİ

Yine 2003 yılında Amerikan yönetiminin imaj sorumlusu olarak görevlendirilen Karen Hughes tarafından hazırlanan “Murrow Journalism Programı” adlı projeden kısaca bahsedelim.

Söz konusu proje uyarınca Türkiye dâhil Ortadoğu bölgesinden titizlikle seçilen 100 gazeteci Amerika Birleşik Devletleri’ne davet edildi. İşte bu gazetecilere verilen görev, ülkelerine döndüklerinde demokrasinin gelişmesi, özgürlükler, ılımlılık, dünya barışı gibi konularda yazılar yazmaktır. Türkiye’den giden gazetecilerin isimleri bende kalsın. Ama bu gazeteciler bugün, Atatürk’ün eseri ve mirası olan Türkiye Cumhuriyeti’nin yıkılıp yerine tüm kurumlarıyla yeni bir devlet kurulmasını isteyen yazılar yazarlar, programlar yapanlar, ekranlarda sürekli konuşanlar arasında yer alıyorlar.

Dünyanın birçok ülkesinde özellikle de yakın komşularımızda renkli

devrimler kurgulayarak iktidar değişikliklerini gerçekleştiren Soros’un Vakfı da ülkemizdeki medyaya el atanlar arasındadır. “Türkiye’nin tek ihraç ürünü askeridir” sözüyle de tanınan Amerikan para spekülörü Georges Soros’un kurduğu bu vakıf yıllık faaliyet raporları yayınlar. Soros Vakfı’nın 2003 Faaliyet Raporu’nda “Gazetecilik Sertifika Programı” adı altında genç gazetecilerin eğitildiği açıklanmıştır.

Türkiye’deki bazı gazetelerin ve televizyon kanallarının en önde gelen ve isimleri bende saklı ünlü kişileri Soros’un finanse edip planladığı bu programda yer almış, görev yapmıştır. Türkiye’de Amerikan çıkarları doğrultusunda haber yapmak için gazeteci eğiten bir kuruluş daha vardır. Kısaca NED olarak bilinen ve Soros Vakfı ile

çalışan National Endowment for Democracy adlı bu Amerikan kuruluşunun eğittiği gazeteciler de Türk Silahlı Kuvvetleri aleyhine haberler yapma konusunda uzmanlıklarıyla öne çıkan isimlerdir. Bu kuruluş ülkemizde yayın-

du. Ülkemizde yapılan anketlerin hemen hepsinde güvenilir kurumların başında medya gelmektedir. Buna karşın en çok güven duyulan kurumların başında ise Türk Silahlı Kuvvetleri yer almaktadır.

AMERİKAN KURULUŞUNUN EĞİTTİĞİ GAZETECİLER TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ ALEYHİNE YAPILAN HABERLER KONUSUNDA UZMANLIKLARIYLA ÖNE ÇIKAN İSİMLERDİR

lanan bir gazeteye büyük destek verdiği bilinmektedir.

Mümkün olduğunca özetlemeye çalıştığım yeni medya yapılanması medya imajının da bozulmasına neden ol-

Sanırım bu örnek bizlere, ülkemize yönelik hesaplarını medya aracılığıyla görmeye çalışanların şimdilik başarıya ulaşamadığının kanıtı olarak değerlendirilebilir. •

gurbuzevren@butundunya.com.tr

Gönderi: BİRSEN ERKUTUN

EN DEĞERLİ SERMAYENİZ

Her sabah hesabınıza 86400 Dolar yatıran bir banka düşünün. Gün boyu dilediğiniz kadar parayı harcayıp veya harcamamakta özgürsünüz. Oyunun tek koşulu var: harcamadığınız meblağ ertesi güne devretmez ve akşam hesabınızdan geri çekilir.

Ertesi sabah hesabınızda yine 86,400 dolar bulacaksınız. Nasıl keyifli değil mi ? Aslında, hepimizin böyle bir bankası var. Adı "Zaman". Her sabah 86.400 sn. hesabınıza yatıyor. Kullanmadığınız kısım akıp gidiyor ve hesabınızdan siliniyor... Hiç devretmiyor. Her gün size yeni bir hesap açılıyor. Her akşam günün bakiyesi siliniyor.

Bir yılın değerini sınıfta kalan bir öğrenciye sorun.

Bir ayın değerini, prematüre bir bebek doğuran anneye sorun.

Bir haftanın değerini, haftalık derginin editörüne sorun.

Bir dakikanın değerini, treni henüz kaçırmış bir kişiye sorun.

Bir saniyenin değerini, kazayı kılpayı atlatmış birine sorun.

Bir milisaniyenin değerini, olimpiyatlarda gümüş madalya kazanana sorun.

Zaman hiç kimseyi beklemez. Dün artık "geçmiş" oldu. Yarın koca bir soru işareti. Bugün ise avuçlarımızın içinde bize sunulmuş bir armağandır.

Rize'den Milletvekili seçilebilmiş **Lütfi Çırakoğlu** adlı bir kişinin, Prof. Dr. Mehmet Haberal hakkında geçen ay TBMM çatısı altında söylediği ve eski Sağlık Bakanı Osman Durmuş tarafından ciddiye alınarak karşı çıkılan sözleri, aynı sertlikte karşı çıkılıp, protesto edilecek denli ikinci bir kişi tarafından daha ciddiye alınmıştır.

Söz konusu milletvekilinin, TBMM Sağlık Komisyonu'nda ne amaçla söylediği anlaşılamayan "**Prof. Dr. Mehmet Haberal, hayatında Rize'de muayenehane açıp da acaba bir hastayı tedavi etmiş midir?**" ve "**Maradona da bir zamanlar çok büyük futbolcuydu ama, sonunda kokainman oldu**" gibi, bırakın TBMM çatısı altında söylenmesini, bir köy kahvesinde bile söylenmesi önce sözün sahibini incitecek düzeyde söyledikleri, bir kez de Rize Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Başkanı Orhan Keçeli tarafından protesto edilecek denli ciddiye alınmıştır.

Orhan Keçeli'nin, televizyonlarda yayımlanan bu konudaki açıklaması, Rize Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı dergisinde de yayımlanmış ve özellikle Rize dışındaki tüm Rizeli yurttaşlara ulaştırılmıştır. Orhan Keçeli'nin bu açıklamasını, ilerideki günlerde başvurulması gerekebilir düşüncesiyle, arşivlerde yer alması amacıyla biz de yayımlıyoruz:

DEĞERLERİMİZE KARŞI EN AZINDAN DAHA HASSAS OLALIM

Ekonomide, siyasette, sağlıkta, eğitimde, sporda herhangi bir konuda global dünyanın, toplumun beğenisini kazanabilmek adına yürütülen maddi manevi çabaların toplamı "marka olabilmek" ile ifade edilir. Bir markanın insanların beyninde yer edebilmesi için ise ciddi bir zaman dilimine ihtiyaç vardır. Bunun içindir ki markalaşma yolunda olanlar belli temel ilkelerinden asla taviz vermezler

markalaşma yolu geri dönüşü olmayan bir yoldur. Bunu da en iyi; böyle bir yola çıkma cesaretini ve kararlılığını gösterebilenler bilir.

Prof. Dr. Mehmet Haberal sağlık alanında Türkiye'nin yetiştirdiği bir dünya markasıdır.

Prof. Dr. Mehmet Haberal sağlık alanında Türkiye'nin yetiştirdiği bir dünya markasıdır. Nasıl ki ünlü araştırmacı Captain Cousteau Fransa için, Diego Maradona, futbolda Arjantin için, Pele Brezilya için marka olmuşsa...

Suçluluğu kanunen ispatlanmamış ve Suçum Ne? sorusuna şu ana kadar yaklaşık bir yılı aşkın süredir bir cevap alamamış Haberal gibi bir değere karşı yine sağlık sektörü içinden bir hemşerimiz olan Rize Milletvekili Lütfi Çırakoğlu'nun sarfettiği sözler hepimizi derinden yaralamıştır.

Dünyanın önünde, saygı ile eğildiği bir kişiye milletvekili hemşerisi tarafından yapılan bu yakışıksız iddiayı tasvip etmemiz mümkün değildir.

Dünyanın önünde, saygı ile eğildiği bir kişiye milletvekili hemşerisi tarafından yapılan bu yakışıksız iddiayı tasvip etmemiz mümkün değildir. İşin trajikomik tarafı ise bu olay karşısında Rize Milletvekilleri'nin suskun kalıp Kırıkkale Milletvekili eski sağlık bakanı Osman Durmuş'un meslektaşları Mehmet Haberal'a sahip çıkması olmuştur.

Ülke çapında Başkent Kolejlere ve Üniversitesi ile eğitim alanında, yine Başkent Hastaneleri ile yurdun dört

bir yanında sağlık alanında, üstün standartlarda başarı ile hizmet veren bir anlayışı "Rize'de muayenehane açtığını duymadım." gibi dar bir açıdan değerlendirmek vicdanlara sığacak bir durum değildir.

Prof. Dr. Mehmet Haberal sadece Rize Vakfı bünyesinde 100 üniversite öğrencisine karşılıksız burs vermektedir.

Prof. Dr. Mehmet Haberal sadece Rize Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı bünyesinde 100 üniversite öğrencisine karşılıksız burs vermektedir. Eğitim alanında ülke çapındaki diğer hizmetleri hepimizin malumudur.

Sayın Çırakoğlu'nun atladığı veya unuttuğu diğer bir husus ise; "Maradona'nın halen Arjantin Milli Takımı'nın başında teknik direktör olarak görevlendirildiği" konusudur. Hatta Güney Afrika'daki Dünya kupasında yaşanan başarısızlık karşısında görevi bırakma kararı alan Maradona'ya tüm Arjantin sahip çıkarak takımın başında kalmasını sağlamıştır...

Uluslar, her dalda her zaman zor yetiştirilen ve sahip olunan değerleri harcamak değil kazanmak eğiliminde olmuşlardır. Çünkü o değerler kolay yetiştirilmiyor...

Orhan KEÇELİ
Rize Kültür ve Sosyal
Yardımlaşma Vakfı Başkanı

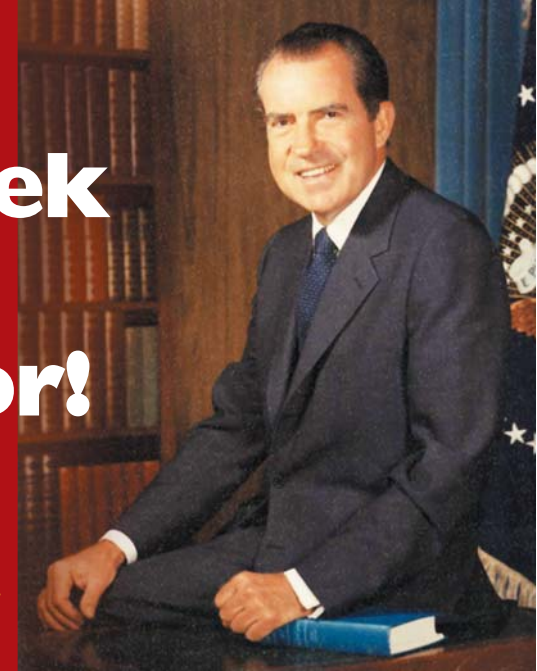
**KÖŞEDEN
BUCAKTAN**

Mehmet Muhsinoğlu

Telefon Dinletmek Başkan Deviriyor!

Amerika'nın 37'inci başkanı Richard Nixon, 37 yıl önce bir Ağustos günü, bu suçu nedeniyle görevinden istifa etmek zorunda kalmıştı.

Muhalefet partisinin seçim merkezini ve kendi siyasal görüşünü paylaşmayan binlerce kişinin telefonlarını yasadışı bir emirle dinlettiği kanıtlanan Amerika'nın 37'inci başkanı Richard Nixon, 37 yıl önce bir Ağustos günü, bu suçu nedeniyle görevinden istifa etmek zorunda kalmıştı. Nixon, yalnızca Amerikalı politikacılara değil, tüm dünyadaki devlet adamlarına "Yapmamaları gereken bir işi yapan devlet adamlarının, sonunda yapmaları gereken işin ne olduğunu" da uygulamalı olarak öğretiyordu.

ABD'nin "hukukçu" Başkanı Richard M. Nixon, "yapmaması gereken iş" ortaya çıkınca, önce basının ve kamuoyunun, daha sonra Kongre'nin baskısı karşısında daha fazla direnemeyip demokratik tepkilerin oluşturduğu siyasal fırtınalara yenik düşmüş; bu kez yapması gerekeni yaparak, başkanlık görevinden ayrılmak zorunda kalmıştı.

Bir ABD Başkanı'nın görevden ayrılması olayıyla sonuçlanan bu "siyasal skandallar zinciri"nin son ve ilk halkası arasında, tam ondört aylık bir zaman

dilimi vardı. Başkan Nixon'ı "Yeniden Seçtirme Komitesi"nde ücretli olarak çalışan beş kişi, 1972 Haziran'ında Washington'da "Ulusal Demokratik Komitesi"nin Watergate sitesindeki merkez binasına, yasadışı olarak dinleme cihazı yerleştirdikleri için tutuklanmışlardı.

Bu tutuklamalardan hemen sonra, eskiden Beyaz Saray'da çalışmış olan iki yardımcının da bu işe karıştıkları öne sürülmüş, fakat bu sav, Nixon yönetimi tarafından şiddetle reddedilmişti.

Washington Post gazetesinin iki genç muhabiri, Carl Bernstein ve Bob Woodward, rakip partiyi gizlice dinleme komplosunun "yüksek yerlerden"

Watergate özel savcısı, hukuk profesörü Archibald Cox

Washington Post muhabirleri Carl Bernstein (solda) ve Bob Woodward Watergate skandalının yaşandığı günlerde

destek aldığını ortaya çıkarınca, Amerika'da o güne değin eşi görülmemiş büyüklükte bir "siyasal skandal"ı da gözler önüne serdiler.

Senato komisyonu tarafından başlatılan soruşturma, Watergate özel sav-

cısı Harvard Üniversitesi hukuk profesörü Archibald Cox tarafından yürütüldü. Cox ve yardımcıları, Nixon'ı yeniden seçtirme komitesi tarafından gerçekleştirilen bu olayın yanında, Cumhuriyetçi Parti'ye avantaj sağlamak için binlerce vatandaşın yasadışı dinlendiğini; konuşmalarının kayda alındığını gösteren birçok delil ve belgeleyi ortaya çıkarmaya başladılar.

Beyaz Saray eski hukuk danışmanı John Dean, bu olayı başkan danışmanları John Ehrlichman ve H.R. Haldeman tarafından bilindiğini ve eski başsavcı John Mitchell'in de Watergate merkezine gizlice girilmesini onayladığını öne sürdü. Ayrıca tüm bu "gizli işler"in üstünün örtülmesinin başkan Nixon'ın bilgisi altında yapıldığını açıkladı.

Temmuz ayında, "Watergate bandları" diye adlandırılan kayıtların içeriği, Senato soruşturma oturumu sırasında incelenmeye başladı.

Özel savcı Cox, Beyaz Saray'da Nixon ile kurmayları arasında geçen konuşmaların resmi bant kayıtlarını istemiş ve bu bandların yalnızca özetlerinin gönderildiğini görünce itirazda bulunmuştu. Nixon, özel savcının bu itirazına onu görevinden uzaklaştırarak cevap vermiş ve yerine Leon Jaworski'yi atamıştı. Soruşturmanın sınırlarını genişleten Jaworski, aralarında başkanın danışmanlarının da bulunduğu üst düzey görevlileri soruşturma kapsamına aldı.

1974 Temmuz'unda Temsilciler Meclisi Adalet Komisyonu, Başkan Nixon'ın "Adaleti engellemek, başkanlık gücünü kötüye kullanmak ve soruşturma sürecinde engelleme yapmak" suçlarını işlediğini kabul etmişti.

Yüksek Mahkeme'nin direktmesi sonucu Beyaz Saray ses bandlarının tam metinlerini mahkemeye göndermek zorunda kalmış; Beyaz Saray danışmanı Haldeman'ın, "Watergate araştırmasının durdurulması" için FBI'a talimat verdiğini kanıtlayan bölüm dahil, tüm olay açıklığa kavuşmuştu. Bu bandların yayımı 5 Ağustos'ta serbest bırakılmış, üç gün sonra da Nixon, başkanlıktan istifa edeceğini açıklamıştı.

9 Ağustos'ta Washington Post gazetesi, Nixon'ın istifasını açıkladığı televizyon konuşmasından bir saat önce, "En sadık destekçileri olan 46 Kongre

Watergate merkezine gizlice girilmesine onay veren eski başsavcı John Mitchell ve Nixon

üyesine Beyaz Saray'da yaptığı veda konuşmasında ağladığını" bildiriyordu.

Nixon, aynı gün öğle saatlerinden bu kararını resmen uygulamaya koyuyor ve Beyaz Saray'ın yeşil çim pistinde kendisini ve ailesini bekleyen helikoptere binerken, çevreye "veda gülücükleri" gönderiyor, kollarını havaya kaldırarak "zafer" ya da "barış" selâmi veriyordu.

Nixon'ın ayrılmasından birkaç dakika sonra Başkan Yardımcısı Gerald R. Ford, törenle Beyaz Saray'daki yerini alıyordu.

ABD'nin 38'inci Başkanı olarak and içip, görevine başlayan Ford, ilk televizyonda konuşmasında, "Çok uzun süren ulusal kâbusun sona erdiğini" müjdeliyor ve... "Watergate skandalının yol açtığı ulusal uyuşmazlığı sona erdirmek uğrunda, görevde bulunduğu dönemde işlemiş olabileceği herhangi bir suçtan dolayı Nixon'ı affettiğini" bildiriyordu. •

mehmetmuhsinoglu@butundunya.com.tr

**BÜYÜK
YAPITLARIMIZ**
Konur Ertop

Gemi adamlarının çileli yaşamı

Öykücü, çevirmen Zeyyat Selimoğlu gençliğinde bir ara bir yük gemisinde çalışarak denizcilerin çileli yaşamını yakından gözlemişti.

Öykü kitaplarında günümüz insanının iç dünyasını, çevresiy-le çatışmalarını konu edinirken deniz adamlarıyla ilgili öyküleri de birbirini izledi. Derken kitaplarına dağılmış bu deniz öykülerinin tümünü, "Gemi Adamları" diye tek bir kitapta bir araya getirdi.

Yapıtta "Direğin Tepesinde Bir Adam", "Kıçüstünde Toplantı", "Koca Denizde İki Nokta", "Karaya Vurdu Deniz" kitaplarındaki denizcilerle ilgili öykülerinin yanı sıra, "Koca Denizde İki Nokta" adlı radyo oyunu yer alıyor-

du... Selimoğlu'nun birbirine eklenen öyküleri bir kömür şilebinin kaptanından miçosuna kadar çalışanlarını yıllar içinde, türlü yönleriyle canlandırmakta. Bu insanlar ağır yaşam koşullarına direniyorlar. İyi yanlarının yanında kötü yanları da yok değil. Umutları var. En kötü koşullarda, yaşama sevinci gösterbiliyorlar.

Gemi, 20-25 kişinin gece gündüz birlikte yaşadıkları dar sınırlı, kapalı bir çevre. Mehmet Kaptan'ın yaptığı tanım şöyle: "Gemilerin bizim gibi soluk alıp veren, yaşayan ve ölen yaratık-

lar olduğunu anlamak için otuz kırk yıl kaptanlık etmem gerekti."

Gemi onların yaşamını dışardaki dünyadan, beklenmeyen gelişmelerden koparmış.

"Bıktık be, bıktık!" diye sızlanıyor Mehmet Kaptan "Kömür, tuz, kömür, tuz, Zongol'a kömüre, Çamaltı'na tuza. Gidilecek yer mi kalmadı koca memlekette?... Araba vapuruna döndürdüler bizi, aynı yolu git gel, git gel."

Bu Mehmet Kaptan, neredeyse bü-

tün anlatılanların eksenini. Her şey onun elinin altında, o biliyor, o yargılıyor. Gemidekiler birbirinden apayrı insanlar. Farklı yaradılışları, şaşırtıcı halleri, farklı yazgıları var.

Zeyyat Selimoğlu denizcilerini tıpkı destan kahramanları gibi anlatmış; benzetme öğeleri hep denize ait. Örneğin geminin 3. kaptanı şöyle biri: "Gülerken ağzı bir liman ağzı gibi genişleyerek açılıyor, yeşile çalan gözleri gemilerin sancak fenerleri gibi ışıltıyor, çenesi gemi bodoslaması gibi uzuyor. Bir adam ki, deniz sinmiş üzerine, gemilere benzemiş... Bacakları pruva, grandi direği olmuş, kolları hatlata, dümen zincirlerine dönmüş." Kaptan köprüsüne dayalı tahtadan bir seccade üzerinde kılıyor beş vakit namazını.

Gemicilerden birçoğunun geçmişinde ağır birer dram yatıyor. Geminin yağcısının adı unutulmuş. Ayı aşığı, Ayı yukarı: "Tek başına yaşıyor gibi. Başaltından çıkıp makinelerin önüne, oradan çıkıp kuzinaya yemek almaya, sonra yine başaltına... Ormandaki

Zeyyat Selimoğlu 1922 İstanbul - 2000 İstanbul / Türk öykü yazarı. Alman Lisesini ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra, bir süre avukatlık ve armatörlük yaptı. Cumhuriyet gazetesinin Yunus Nadi Armağanı'nı Rize'nin Köylerinden başlıklı yazısıyla kazandı. Yazdığı küçük öykülerin konularını, genellikle deniz insanlarının yaşamından aldı. Çoğunlukla dış gözlemlerini yansıttı. Almancadan çeviriler yaptı ve radyo oyunları yazdı. Başlıca yapıtları: **Hikayeler:** Kavga'nın Sonu ve Baş, Direğin Tepesinde Bir Adam, Kıçüstünde Toplantı, Koca Denizde İki Nokta, Karaya Vurdu Deniz, Deprem, Soyunanlar, Çiçekli Dağ Sokağı, Gemi Adamları, Bir Şarkı Gibiydi, Aramızdaydı O Gün, Denizlerin İstanbul'u, Derin Dondurucu İçin Öykü, Bahar Yorgunluğu **Roman:** Tutkunun Köşeleri

ayı inine nasıl giriyorsa, gemideki Ayı da başaltına öyle giriyor, gizlenmek için, kimselere görünmemek, yalnız başına kalmak için gibi..."

Bir gün patlıyor: "Ayı diyorlar bana, demesinler Ayı, bana ayı demesinler... Ayı demesinler..."

Sonrası da şöyle: "Duydum ki gemi battıktan sonra yağcı ve ateşçi Ayı'nın bacağına bir mayo geçirmişler, sırtına soluk bir havlu gömlek çekmişler, gömleğinin arkasına "cankurtaran" diye yazmışlar kocaman, kıpırmızı harflerle, 'işin budur' demişler, plaja dikmişler!"

Gemicilikte tutunmak, güçlülere katlanmak kadar mesleğe adım atmak da zor. Ambara inip çıkmaktan korkan on dört yaşındaki Muço Dursun'un gözünü, "El ayak ne içindir? Kullanmak içindir da.. (...) Eli ayağı olan ne için düşsun dibe?" diyen Kara Memiş açmıştır: "Muço Dursun hayatında ilk defa, elinin ayağının bunca güçlü olduğunu elinde ayağında duyuyor. (...) Muço Dursun hayatında ilk defa düşünür olmuş şimdi: düşünüp bir çözüme ulaşmanın mutluluğu ilk defa. Eli ayağı olan korkmaz dibe inmekten."

Eyüp, güverte lostromosu. Yirmi yıldır çalışmaktadır. Onun sorumlu olduğu gece, gemi demir tarayıp başka bir gemiye bindirmiş, hasara yol açmıştır. İşten atılabilir.

"Çok zordur benim için. Yaşlandım. (...) Cemi cemi dolaşan adamlardan değilim. Yer değiştirmek olmekten daha zor celur bana, der. İş tatlıya

bağlanır: 'Öfke açık lumbozdan çıkıp havalara karışmış, dağılmış. (...) Mehmet Kaptan bir rahatlık sigarası yakıyor.' Gemideki yaşamı sona erip köyüne dönünce yöre işi dört direk üstüne kurulu erzak deposuna ('nayla'ya!) yerleşir, orasını gemici feneri, pusula, dümen, deniz araç gereciyle bir tekneye döndürmüş, ölümü de orada dümen başında olmuştur!

Ateşçi Tekel Hamza'nın çaktırtma-

dan sigara kaçakçılığı yaptığını bilen Mehmet Kaptan buna göz yummaktadır. "Ne yapıp edip kaçırarak yine bilirim, huyu canının altındadır deyyusun, varmamalı üzerine," der. Nedenini de, "O it gibi külhan yakan bir ateşçi görmedim ben bu meslekte," diye açıklar!..

Kamarot Topaneli Pire Mahmut da kaptanın gözdelerindendir: "İtin itidir ama, iş çıkar elinden, iki kişinin zor başedeceği işi tek başına yürütür. Bu arada rakılarından da yürütür ya, aldırılmaz, görmemezlikten gelirim,

anlamamış gibi yaparım. Yararı daha çok. İşe yarar it, bilir işini, kızılmaz deyyusa." der.

"Hep sırtüstü yatan, yattığı yerden göğü seyreden bir adamdır Hurşit... Hiçbir şey yapmaksızın öyle saatlerce yatıp kalabiliyor.

Arkadaşları üstüne varınca boşanır: "-Bir şey aradığım yok yukarda.. Göğü bakarken köydekileri düşünüyorum.. Çocukları, Mevlude'yi. Hepsinin yüzü bir bir karşımda."

Deli Tahsin, Mehmet Kaptan'ın gemide en güvendiği adamıdır: "Çalışacak, işime yarayacak adamı ben ekmek yemesinden anlarım. Adam şöyle ekmeğe saldırıyor mu, ekmeği şöyle bir kavrayıp da çamaşır sıkır gibi bir büküp koparıyor mu, haaa, testin ilk bölümü başarılı demektir. (...) Sonra bir de kaşığı fasulye çorbasına nasıl daldırdığına bakarım, öyle kenardan kenardan dolduruyorsa kaşığı iş yok, sen gemide çalışamazsın yavrum, derim, git başka bir iş bul kendine, gemiden vazgeç."

Daha sonra çalıştığı kömür motorunda filika ipi kesince Deli Tahsin, tekneyi kurtarmak için kendini suya atmış bu yüzden zatüreeye yakalanacaktır: "O sefer motorun kaptanlığı bendeydi. Ciğerdeki hastalık, bakarsın atlatılır. Ama filikayı kaçırıyordum göz göre göre, ardına düşüp de kurtarmasaydım, kendimi suçlar dururdum, bir ömür boyu sürerdi bu suçlama kendi kendimi..."

Hastalığı nedeniyle denizden ayrıldıktan sora Rize'de köyüne döner. Orada toprağına el koymuş komşusuyla çatışmada elinden çıkan kaza nedeniyle cezaevine düşer: "Koğuşun dibindeki pencerenin önüne gider sık sık, oradan denize bakar durur, hiç bıkmaz, dikilir kalır pencerenin dibinde, gözlerini hiç ayırmaz denizden."

Marangoz Sarayköylü Mehmet Usta'nın, rendesi düşmez elinden." "Şu rende var ya elimde. İstesem o beni karada da geçindirir, aç komaz. İstesem bir dükkân da açarım. Ama ben, denizin sesini dinleyerek çalışayım isterim.

Rendem de o zaman daha bir neşelidir sanırım." der.

Gemicilerden çoğunun yazgısı kapkaradır. Gemicî Rızvan, kan davası nedeniyle birini öldürmüştür, artık sıranın kendisine geldiğini bilir. Gemiden hiç çıkamaz, kimseyle içtenliği yoktur. Gemisi battıktan sonra izi bulunmasın diye kömür ocağında çalışmaya başlamıştır: "Kömürün o kapkara tozunu maske gibi suratına geçirmiş, boynuna, ellerine dolamış ve ardına giz-

lenmiş."

Karada da gemi adamlarıyla aynı hamurdan olanlar vardır. Yetmişlik İlyas Usta, kalafat yerinde kürek yapar: "Daha bir incedirler, hafif, ama suyu iterken güçlü. Yorgunluk yapmaz üstelik. Suyu dalışları tüy gibi, çıkarken de."

Yaşlı Osman Dayının Taş İskele yanına kurduğu derme çatma kayıkhaneye Temel Reis zorla sahip çıkar. Osman Dayı, varını yoğunu bırakıp oradan ayrılmak zorunda kalır: "Deniz istemedi beni, vurdum karaya, şimdi kara da istemiyor, barındırmıyor beni. Denizden ve karadan başka bir yer olsa gerek şu yeryüzünde, bir yer, bir yer var, öyle bir yer olduğunu duyuyorum, var bir yer..." diyerek!

Stajyer Kaptan'ın bir şilepte sağ kolu yük ile ambar küpeştesi arasında sıkışıp kopmuştur. Boğaz kıyısında gemileri görmemek için arkasını denize verip oturur. Kazada ambara yuvarlanmış olduğu için yükseklik korkusu çeker.

Denizden artık kopmuş yorgun, yaşlı, eski denizciler yıllar sonra Kaptan Baba'nın cenazesinde buluşurlar. Öyle bir denizcinin, bir avuç suda can vermesi şaşırtıcı olmuştur: "Banyoya girmiş geçen gün evde. Uzun süre çıkmamış. Merak edip kapının kilidini kırmışlar. Banyo teknesi suyla doluymuş. Sıcak su, şeker. Kalp! Kalbi sıcakta dayanmamış herhalde. Yetiştirip çıkamamış herhal suyun içinden. Öyle bulmuşlar. Suyun içinde. Boğulmuş."

Gemi adamlarının yaşamları heyecan doludur. Zeyyat Selimoğlu'nun yapıtında bu yerinde duramaz, kabına

siğmaz insanlar capcanlı yaşamaktadır: "Mehmet Kaptan, yeni açılmış gazoz gibi köpürüyor, fişkırıd fişkırarak şişeden gibi..." •

konurertop@butundunya.com.tr

Geceyarısı Aspirini

Adam gece yarısı karısını uyandırır:

"Sevgilim aspirinin."

"Ama başım ağrııyor ki..."

"Harika!"

KÜLTÜR
MİRASIMIZ
Yaşar Öztürk

Bizi bize tanıtan bir kültür devi:

Dünyaya, beklendiği günden iki ay önce geldiği için "Bu çocuk yaşamaz" denilen ünlü kültür adamımız Taha Toros, Allah ömrünü daha da uzun etsin, şimdi yüz yaşına ulaştı ve "Dalya" dedi. İzin verirsiniz, biz de ona "Sizi içtenlikle kutlarız, Sayın Taha Bey" diyelim.

Taha Toros'u biz anlatmadan önce, onu bizden önce tanıyan dostları anlatsınlar:

İşte, Burhan Felek'in yargısı: "Taha'nın yaptığı bir heyet yapamaz".

Cihat Baban'ın yargısı da kesindir: "Taha Toros, bizi bize tanıtan bir kültür adamıdır".

Ref'i Cevat Ulunay'ın anlatımıyla Taha Toros, "Her zaman alçakgönüllülüğünü koruyan bir dev" ve "Yakın ta-

rihimizin bir hazinesidir."

Haldun Taner ise onu, "Böylesine cömert bilgisini, böylesine cömertçe dağıtan bir kişi" kimliğiyle anlattı.

Bir de Taha Toros'un kendinden dinleyelim, kim olduğunu, neler yaptığını:

"Ben bir arşiv hastasıyım. Bende arşiv hastalığı, küçük yaşta yaptığım derleme ve araştırmalarla başladı, yaşlılığımın son dönemine ka-

dar devam etti. Bugün zevkine doyum olmaz bir kütüphanenin ve arşivin içinde yaşıyorum. Arşiv oluşturmak, özellikle ülkemizde nadir yetişen biyograf olmak kültür zenginliklerindendir. Yaşamım boyunca bunu yapmaya çalıştım. Aslında bu konularla ölesiye uğraşmak, tedavisi mümkün olmayan bir hastalık gibidir. Bugün kanserin tedavisi mümkün. Ama “arşiv” hastalığının tedavisi yok!

Neyse, Tanrı, bu türden hastalığa yakalananları kurtaracak!”

Atatürk’ün gezilerini yazan İsmail Habib Sevük, Taha Toros’u yanına çağırarak seçtiği şiirlerine dergisinde yer verdi. Şiirleri, destanlar, fıkralar, öyküler, romanlar, oyunlar izledi. Oyunları radyoda oynandı, Halkevleri’nde sahnelendi.

Taha Toros’u, birkaç satırda da biz anlatalım:

“Onun müziğe, resime ve sanatın her dalına meraklı olduğu, daha çocuk yaşlarında belliydi. Yaz aylarında Toroslar’daki yaylalarından gelip geçen aşiretlerden türküler toplamaya başladı. Müziğe ilgisi üzerine babası bando şefi Andrico’dan ders aldırdı.

İstanbul’dan Tarsus’a gelen resim öğretmenin de etkisiyle resme yöneldi, karakalemle, çini mürekkeple öğretmenlerinin karikatürünü çizdi. Orta okuldayken şiirleri İstanbul’daki çocuk dergilerinde, Tarsus, Mersin ve Adana’daki yerel gazetelerde yayınlandı. Birbirinden değerli öğretmenler onun ufakunu açıyordu. Adana Eğitim Müdürü, Anadolu Ajansı muhabiri olarak Atatürk’ün gezilerini izleyip yazan İsmail Habib (Sevük) Adana’da (Yeni harflerden sonra adı Memleket olan) Maarif Dergisini çıkarıyordu. Taha Toros’u yanına çağırarak seçtiği şiirlerine dergisinde yer verdi. Şiirleri, destanlar, fıkralar, öyküler, romanlar, oyunlar izledi. Oyunları radyoda oynandı, Halkevleri’nde sahnelendi.

İstanbul’da Memurluğa başlamasına karşın araştırma, yazma sevdasından vazgeçmedi. Sedat Simavi’nin 7 Gün dergisinde röportajları, Son Posta gazetesinde yazıları çıktı. Üniversite gençleri Türk-Yunan dostluğunu pekiştirmek için Atina’ya gittiğinde yanlarındaki gazeteci Taha Toros’tu. Yıllar içinde hızla not alabilme becerisi gelişen Taha Toros 1931 yılında Adana’ya gelen Gazi Mustafa Kemal’in konuşmasını yazıya geçirmekle görevlendirildi. Bu tarihi bir görevdi. Mustafa Kemal’in ekonomi, esnaf, sanatkar, çiftçiler, vergi, eğitim, öğretmenler, Türkçe, devlet, yurttaş ve bireyin özgürlüğü üzerine bugün de çok önem taşıyan düşüncelerini o kayıt altına aldı.”

Taha Toros “dokuz doğuran” bir ananın, ortanca çocuğuydu. Beklenen-den 2 ay erken doğdu. “Bu çocuk fazla

yaşamaz” denildi ama, bakın, 100 yaşına geldi.

Taha Toros, iki önemli özelliğiyle daha tıp adamlarının dikkatini çekmiştir. Onun kalbi, bedenine göre olması gerekli büyüklüğünden biraz fazla büyüktür. Bir de, dördü de çalışan, dört kanallı dört böbreğe sahiptir. Hepimizin aksine, onun iki ayrı doğum yılı ve iki ayrı nüfus cüzdanı vardır. Çünkü o, iki ayrı nüfus kütüğüne kayıtlıdır.

Doğduğunda babası Kozan’da görevliydi. Haber önce Tarsus’daki amcasına iletili. Amcası hemen onu nüfusa kaydettirmeye gitti. Kısa süre önce ölen 1908 doğumlu Ömer adlı yeğenin nüfustan düşürülmediğini görünce, geleneğe uyarak, ölen çocuğun adını yeni çocuğa verdi ve iki yıl önce ölen yeğenin nüfus kaydını, yeni doğan yeğenin sürdürmesini istedi. Bu nedenle yeni doğan yeğeni için yeni bir işlem yaptırmadı.

Bir süre sonra babası Kozan’dan Adana’ya geldiğinde Adana Nüfus Müdürlüğü’ne uğrayıp, o da ölen çocuğun adını yaşatmak düşüncesiyle, yeni çocuğunu Ömer adıyla nüfusa kaydettirdi ama, yeni bir işlem yaptırdığı için “yeni” Ömer’i 1910 doğumlu olarak kaydettirdi. O sırada Musul Müftüsü olan Taha Efendi, birgün İstanbul’a giderken Tarsus’ta onlara konuk olmuştu. İçerdeki odadan avazı çıktığı kadar bağırarak çocuk, müftünün dikkatini çekti. Babası, oğluna bir ad bulamamaktan üzüntüyle söz edince Taha Efendi ona kendi adını verdi.

Taha Toros’un ilginçliklerle başlayan yaşamı, bir yüzyıl boyunca, ilginç

Onun, tarihin kör kuyusuna düşmekten kurtardığı her belge, her bilgi, her biyografi, her tablo, beraberinde onun adını da daha sağlam bir biçimde kültür dünyamıza kazandırıyor.

çalışmalarıyla sürdü.

Bugün sözlü kültürü, yazılı kültüre aktarmanın önemi Taha Toros’un arşivinden günışığına getirilen her belgede biraz daha ortaya çıkıyor. Bir kültür ve sanat arkeoloğu gibi toprağa, daha doğrusu sonsuzluğa gömülmek üzere olan konulara el atan Taha Toros, kayıp şairleri, yazarları, ressamı, öncülerini bulmayı yüz yaşında da sürdürüyor. Onun, tarihin kör kuyusuna düşmekten kurtardığı her belge, her bilgi, her biyografi, her tablo, beraberinde onun adını da daha sağlam bir biçimde kültür dünyamıza kazandırıyor. Taha Toros, yaşama döndürdüğü bu belgelerle, kendi yaşamını da sonsuzluğa ulaştırıyor. •

yasarozturk@butundunya.com.tr

Eğitim bir insanın diktatör olmasına değil, önder olmasına yarar.

Lord Brougham

SAKLI TARİH

Sinan Meydan

Vahdettin 4

Dosyası

Vahdettin'in Türkiye'yi İngilizlere Bırakma Önerisi

Vahdettinci yazarlar ve onların takipçisi liberal tarihçiler, “Canım hiç bir padişah kendi ülkesini satmak ister mi?” diye mantıksal bir çıkarım yaparak “Padişah Vahdettin'in Türkiye'yi İngilizlere bırakmak istediği” tezine karşı çıkmaktadırlar. Aslına bakılacak olursa, mantıksal açıdan yaklaşıldığında evet, bir padişahın kendi ülkesini, üstelik can düşmanı olan İngiliz emperyalizmine, kendi elleriyle teslim etmesi “çok mantıksız” bir davranış olarak görülebilir. Ancak söz konusu Vahdettin olunca işler değişmektedir.

Çünkü Vahdettin'in kafasında “İngilizlere sığınmak dışında” başka hiçbir kurtuluş seçeneği yoktur. Bu nedenle, Padişah Vahdettin, “İngilizcilik” konusunda sınır tanımamıştır.

Vahdettin, İngilizlerin güvencesini almak, tacını ve tahtını korumak için İngilizlere akıl almaz bir teklif yapmıştır. İngilizleri bile şaşkırtan bu teklifle Sultan Vahdettin, Türkiye'nin bütün

yönetimini 15 yıllığına İngiltere'ye bırakmak istemiştir.

Sadrazam Damat Ferit, Padişah Vahdettin'le birlikte hazırladığı bir projeyi, 30 Mart 1919'da İngiliz Yüksek Komiseri'ne sunmuştur. Akıllara durgunluk verecek bir şekilde Osmanlı Padişahı ve Sadrazamı Türkiye'yi kendi elleriyle İngiltere'ye teslim etmiştir.

İşte, “Büyük vatan dostu Vahdettin'in(!)” Sadrazamı Damat Ferit aracılığıyla İngiltere'ye sunduğu teklif:

“İngiltere, Avrupa ve Asya'da, gerek doğrudan doğruya Sultanın hakimiyeti altında bulunan, Türkçe konuşan ve gerekse özerklikten faydalanan vilayetlerde, Türkiye'nin ecnebilere karşı bağımsızlığını ve memleket içinde sessizliği temin etmek için gerekli gördüğü yerleri 15 yıl süreyle işgal edecektir... İngiltere, dostluk hisleriyle uygulanarak Osmanlı bakanlıklarında gerekli gördüğü yerlere İngiliz müsteşarlarının Sultan tarafından tayinlerine izin verecektir. Bundan başka İngiltere Hükümeti, her vilayete birer İngiliz Başkonsolosu tayin edecek ve bu konsololar 15 yıl süreyle vali yanında müşavirlik görevi yapacaklar. Vilayet, Belediye Meclisleri seçimleri ve parlamento üyelerinin seçimi İngiliz konsololarının kontrolü altında yapılacaktır. İngiltere hem başkent İstanbul'da, hem vilayetlerde mali-

yeyi çok sıkı kontrol etme hakkına sahip olacaktır. Anayasa, Doğu halkının siyasi anlayışına ve yeteneklerine uygun olarak sadeleştirilecektir.” [1]

Ey Vahdettin'i “Kurtuluş Savaşı kahramanı” yapan utanmazlar!... Vahdettin'in, 30 Mart 1919 tarihinde Sadrazam Damat Ferit aracılığıyla İngilizlere sunduğu bu onursuzca teklifi nasıl açıklayacaksınız? diye sormak istiyorum...

1. İngiltere, gerekli gördüğü yerleri 15 yıllığına işgal edebilecek.
 2. Sultan, Osmanlı bakanlıklarında gerekli görülen İngiliz müsteşarlarının tayinine izin verecek.
 3. Her ile birer İngiliz konsolosu tayin edilecek.
 4. Bu konsololar 15 yıl süreyle valinin yanında müşavirlik yapacak.
 5. Türkiye'deki seçimleri İngilizler kontrol edecek.
 6. İngiltere, Türk maliyesini çok sıkı kontrol etme hakkına sahip olacak.
 7. Doğu halkının anlayışına göre anayasa sadeleştirilecek.
- Bu 30 Mart anlaşma tasarısına İngilizler, olumlu ya da olumsuz hiçbir cevap vermemişlerdir. [2]

Vahdettin'in, İngilizlere yaptığı bu teklif, Türkiye'nin “kayıtsız, koşulsuz” İngiliz sömürgeci olmasını istemesinden başka nedir? Üstelik, Vahdettin, İngilizlerin zoruyla, baskısıyla değil, kendi aklıyla ve iradesiyle hareket ederek, bilerek, isteyerek ülkesini 15 yıllığına İngilizlere vermek istemiştir. Vahdettin, Türkiye'yi kayıtsız şartsız İngilizlere teslim etmeyi teklif ettiğinde,

Mustafa Kemal Atatürk'ün Samsun'a çıkmasına sadece 50 gün vardır. "Vahdettin, Atatürk'ü, Kurtuluş Savaşı'nı başlatması için Samsun'a gönderdi" diyen Vahdettinciler, soruyorum size "bu 50 gün içinde ne oldu da Vahdettin doksan derece 'dönerek' tam bağımsızlığı düşünür oldu?"

Vahdettin'in İngilizlerle imzaladığı gizli anlaşma

Vahdettin İngiltere'ye yalvarıp yakarmaya devam etmiştir. Damat Ferit, 8 Eylül 1919'da "Türkiye'yi kontrol etmelerini istedikleri İngilizlere" Padişahın daha cazip bir teklifini sun-

Damat Ferit, 8 Eylül 1919'da "Türkiye'yi kontrol etmelerini istedikleri İngilizlere" Padişahın daha cazip bir teklifini sunmuştur.

muştur. İngilizler bu teklifi kabul etmişler ve Damat Ferit, Padişah Vahdettin'in temsilcisi sıfatıyla İngilizlerle 12 Eylül 1919'da bir "gizli antlaşma" imzalamıştır. Atatürk bu "Türk-İngiliz Gizli Antlaşması" hakkında Nutuk'ta şu bilgileri vermiştir:

"12 Eylül 1919'da Sadrazam Damat Ferit ile İngiliz temsilcisi arasında imzalandığı ve az sonra padişahça onaylandığı ileri sürülen bir gizli antlaşma Fransızlarca ele geçirilip yayınlanmış-

tır. Bu belgenin gerçekten var olup olmadığı üzerinde çok tartışılmıştır, ancak o sırada duruma ve hem İngilizlerin, hem de padişahın istek ve düşüncelerine çok uygun olduğu ve bunların kağıt üzerine dökülmesinden ibaret bulunduğu için gerçek durumun bir ifadesi sayılabilir. (...)

Türlü yerlerde yayınlanmış olan 'antlaşmanın' metni aşağıda görülecektir. Bu ilk olarak 22 Ocak 1920 günü The New York Herald Tribune adlı Amerikan gazetesinde çıkmıştır. Daha sonra Ankara Antlaşması adını taşıyan ve 20 Ekim 1921'de imzalanan Türk Fransız antlaşmasının imzalayıcısı, Fransa Mebusan Meclisi'nin Dışişleri Komisyonu sözcüsü Franklin Bouillon, bu belgeyi kendisinin elde etmiş olduğunu, ancak bir Amerikan gazetesinde yayımlanmasının daha etkili olacağını düşündüğünden onu anılan gazeteye ve3rdüğünü bizlere söylemiştir ve olayın kesin olarak doğruluğu üzerinde direnmiştir.

12 Eylül 1919 günlü olan metin şöyledir:

1. İngiltere Hükümeti, kendi kumandası altında Türkiye'nin bütünlüğünü ve bağımsızlığını garanti eder.

2. İstanbul, Hilafet ve saltanat merkezi olacak ve Boğazlar İngiltere'nin kontrolüne bırakılacaktır.

3. Türkiye bağımsız bir Kürdistan kurulmasına engel olmayacaktır.

4. Bunlara karşılık Türkiye İngiltere'nin Suriye ve El cezire hakimiyetini sağlayacak ve hilafete ait manevi kudret ve yetkinin İngiltere'nin lehinde gerek Suriye bölgesinde ve gerekse Müslümanların yaşadığı diğer yerlerde e-

gemen kılınmasını vaat eder.

5. Milli akımların önüne geçebil-
mek için Türkiye'de yeniden kurulacak olan Meşrutî yönetime karşı meydana gelecek olumsuzlukları etkisiz hale getirmek için İngiltere Hükümeti bir zabıta teşkilatı kuracaktır.

6. Türkiye, Mısır ve Kıbrıs üzerindeki bütün haklarından vazgeçerek, özel ve resmi niteliği olan İngiltere Hükümeti konferansta, Türk temsilcilerinin bu yöndeki arzularını kabul edecektir.

7. Barış şartlarının tekrarından sonra Padişah, dördüncü maddedeki özelliği konuşmak için İngiltere Hükümeti'yle ayrıca bir sözleşme imzalayacaktır. Bu sözleşmenin maddeleri gizli tutulacaktır.

İşbu sözleşme iki nüsha olarak düzenlenip imzalayanlarca kabul edilmiştir." [3]

Atatürk, bu antlaşmanın özellik-
le "dördüncü maddesi" üzerinde durmuş ve bu belgenin akıbeti hakkında şu değerlendirmeyi yapmıştır: "Görüldüğü gibi Halife-İngiltere antlaşması, İngiliz-Fransız çekişmelerinin en çetin olduğu bir sırada imzalanmış olup, İngiltere'ye Suriye'den elini bütün çekmemek imkanını verecek özde idi.

Ancak şu yönü de söylemek gerek ki, bu güne kadar bu belgenin gerçekten var olup olmadığı kesin olarak anlaşılamamıştır. Vahdettin, bir İngiliz savaş gemisiyle İstanbul'dan kaçarken bunu da yok etmiş veya yanında götürmüş olmalıdır. İngilizler ise belgeyi o sırada yalanlamış olmalarına rağmen,

bunu -eğer var idiyse- yayınlamaları beklenemez." [4]

Vahdettin'in İngilizlerle yaptığı bu anlaşma hakkında Sina Akşin'in değerlendirmesi ise şöyledir: "30 Mart tasarısından pek çok tavizler vermiş olarak İngilizlerle 12 Eylül ön anlaşmasını yaptı ve böylece İngiltere'ye olan uyduluğunu kesinleştirdi." [5]

"Vahdettin, 30 Mart tasarısından pek çok tavizler vermiş olarak İngilizlerle 12 Eylül ön anlaşmasını yaptı ve böylece İngiltere'ye olan uyduluğunu kesinleştirdi."

Sevr Antlaşması ve Vahdettin

İngilizlere birkaç kere akıl almaz tavizlerle anlaşma teklif eden Vahdettin, 30 Mart 1919 tasarısından sonra 12 Eylül 1919 gizli antlaşmasıyla adeta Türkiye'yi İngiltere'ye "peşkeş" çekmiştir. Aynı Vahdettin, bununla da yetinmeyerek İtilaf devletleriyle, Türkiye'nin idam fermanı olan Sevr Antlaşması'nı imzalamıştır. Önce geleneksel bir Saltanat Şurası toplanmış, burada yapılan oylamada Sevr Antlaşması'na karşı sadece bir tek oy çıkmıştır. Ve Padişahı temsilen Rıza Tevfik, Reşat Halis ve Hadi Paşa 10 Ağustos 1920'de

Sevr Antlaşması'nı imzalayanlar doğrudan Padişah Vahdettin'den talimat almışlardır.

Sevr Antlaşması'nı imzalamışlardır. "Sevr Antlaşması'na Vahdettin'in imzasının olmadığını" söyleyerek, Vahdettin'i aklamaya çalışanları ciddiye almak olanaksızdır. Çünkü anlaşmaya imza koyanlar doğrudan Padişah Vahdettin'den aldıkları talimat doğrultusunda hareket ederek Sevr'i imzalamışlardır. Atatürk Lozan'dan sorumlu olduğu gibi Vahdettin de Sevr'den sorumludur. "Vahdettin, Sevr'i mutlaka imzalamak zorundaydı" iddiası da gerçek dışıdır! Pekala Vahdettin, bir takım şeyleri göze alıp (sürgün edilmek, tahttan indirilmek, hatta öldürülmek) bu anlaşmayı imzalamayabilir ve cihat ilan edebilirdi. Ama ülkesinin kaderini tamamen İngilizlere bırakan Vahdettin, hiçbir riski göze alamamış ve Sevr'i kabul etmiştir. Vahdettin, korkakça davranıp ülkesini düşmana teslim ederken Atatürk ve TBMM cesurca birtakım riskleri göze alarak düşmana karşı mücadele etmiş ve Sevr Antlaşması'nı asla kabul etmeyerek, bu anlaşmayı kabul edenleri "hain" ilan etmiştir. [6]

Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından sonra imzalanan Lozan Antlaşması'yla da Sevr'i yırtarak tarihin çöp tenekesine atmıştır.

Vahdettin'in Şaşırtan Teslimiyetçiliği ve İngilizler

Padişah Vahdettin, o kadar "onursuz" ve "teslimiyetçidir" ki, onun bu aşırı teslimiyetçiliği İngilizleri bile şaşırtmıştır. İngilizler, başlangıçta Vahdettin'in bu aşırı teslimiyetçiliğinden kuşulanmışlar ve uzun süre onunla doğrudan görüşmemişlerdir.

14 Mart 1919'da İngiltere Dışişleri Bakanlığı Paris, Roma ve Washington'daki Büyükelçilerine gönderdiği telgrafta Padişah Hükümeti'nin İngiliz koruyuculuğu için yalvardığını; ama İngiltere'nin buna "ret" yanıtı verdiğini bildirmiştir. [7]

Vahdettin, "ezik", "korkak" ve "aciz" bir şekilde İngilizlere yalvarıp yakarırken, İngilizler Vahdettin'le doğrudan görüşmeyi uzun süre kabul etmemişlerdir. Örneğin, İngiliz Yüksek Komiseri Amiral de Robeck, Vahdettin'in kendisiyle görüşme ricasını reddetmiştir. [8]

İngilizler Vahdettin'in Milli harekete karşı olduğunu tam olarak anladıktan sonra ancak onunla doğrudan muhatap olmuşlardır. Özellikle, Türkiye'nin ölüm fermanı Sevr Antlaşması'nın imzalanmasından sonra İngilizler, Vahdettin'le çok sık görüşmüşlerdir. Hatta bir süre sonra İngiltere, Sadrazam Damat Ferit ve Padişah Vahdettin'in kişisel güvenliklerini sağlayacağına söz

vermiştir. 18 Ağustos 1919'da, İngiltere Dışişleri Bakanlığı'ndan Calthorpe'a gönderilen bir yazıda, Padişah Vahdettin ve Damat Ferit'in kişisel güvenlikleri konusunda önlem alınması istenmiştir. [9]

8 Haziran 1919'da Yıldız Sarayı'nda, padişahı çok tedirgin eden bir yangın çıkmıştır. A. F. Türkgeldi'ye göre "elektrikten" kaynaklanan yangını, İngiliz donanması itfaiye takımı söndürmüştür. Yangında, neredeyse bütün eşyaları yanan padişah canını zor kurtarmıştır. Daha sonra Vahdettin, yaverini göndererek İngiliz askerlerine teşekkür etmiştir. Calthorpe, bu konuda İngiltere'ye gönderdiği yazıda "suikast" söylentilerinden söz etmiştir. Yıldız'da zaten "titreye titreye" oturan Padişah Vahdettin, bu yangının kendisine yönelik bir suikast olduğunu düşünerek daha çok korkmaya başlamıştır.

Calthorpe, 17 Haziran'da İngiltere'ye gönderdiği telgrafta, yangından dolayı padişahın sinirlerinin çok bozuk olduğunu, tahtını ya da hayatını tehdit eden ve bütün İttihatçıları toplayan ulusçuların fesatlıklarından çok korktuğunu belirtmiştir. Sina Akşin, İstanbul hükümetlerinin, Atatürk'e ve Milli harekete karşı çıkmasında, Padişah Vahdettin'in bu tür korkularının çok önemli bir yeri olduğunu belirtmiştir. [11]

Vahdettin, 20 Eylül 1919'da yayınladığı bir bildiride, Paris Barış Konferansı'ndan beklenen sonucun alınabilmesi için "Büyük devletlerin adaletli duygularına" güvendiğini ifade etmiştir. [12]

İngilizlerin Vahdettin'i Kullanma Kararı

İngilizlerse yavaş yavaş Padişahı daha iyi tanımışlardır. Örneğin, 4 Kasım 1919'da İngiliz Yüksek Komiseri Robeck, danışmanlarından Tom Hohler'in, Padişah hakkındaki bir raporunu Lord Curzon'a göndermiştir. Hohler'in Vahdettin hakkındaki gözlemleri şunlardır:

"Sultanlık şimdi bayağı bir komedi olmuştur ve görünürde yüksek prensipleri ve amaçları olan, karakteri zayıf, az cesaretle ve (...) Abdülhamit döneminde bile var olan üstün zekadan yoksun olan Padişah Yıldız'da titriyor... Osmanlı hanedanı görünürde yorgun düşmüştür..." [13]

İngiliz danışmanlarından Tom Hohler'in Vahdettin'e ait izlenimlerini rapor ettiği Lord Curzon

Anadolu'da Atatürk'ün liderliğindeki Milli hareketin gün geçtikçe daha çok güçlenmesi üzerine telaşlanan İn-

gilizler, daha önce mesafeli durdukları Vahdettin ve Damat Ferit'e şimdi daha fazla yaklaşımaya başlamışlardır. Örneğin, İngiliz Yüksek Komiserliği üyelerinden Ryan, İngiltere Dışişleri Bakanlığı yetkililerinden Forbes Adam'a gönderdiği mektupta İngiltere açısından Padişah Vahdettin'in önemine şöyle işaret etmiştir:

“Türkiye’nin hiçbir bölümü denetsiz olarak Türk yönetimine bırakılmamalıdır... Bu da barış konferansının görevidir. Halifelik varlığını sürdüreceksen, Halifenin dünyevi gücünün İngiltere’den başka herhangi bir devletin denetimine geçmesine izin vermemek İngiltere’nin başlıca politikası olmalıdır.” [14]

Kurt İngiliz siyaseti, elindeki kukla Vahdettin’i nasıl kullanacağına gelişmeleri dikkate alarak karar vermiştir.

İngiliz Muhipleri Demeği, 27 Kasım 1919’da Padişah’a verdiği bir yazıda ondan açıkça İngiliz yanlısı bir politika izlemelerini istemiştir:

“İngiliz yanlısı siyaset uygulanması için emir vermenizi istirham eyleriz. Damat Ferit’in önderliği altında bir kabine kurulması gereklidir.” [15]

Kurt İngiliz siyaseti, elindeki kukla Vahdettin’i nasıl kullanacağına, gelişmeleri dikkate alarak karar vermiştir. Örneğin Londra Konferansı’nın toplan-

dığı günlerde, ulusçuların konferans-taki tutumları doğrultusuna Padişah Vahdettin’e bir rol verilmesine karar verilmiştir. İngiliz Yüksek Komiseri Robeck, 29 Şubat 1920’de İngiltere Dışişleri Bakanlığı’na gönderdiği gizli telgrafta gelişmelere göre Vahdettin’e verilecek rolden şöyle söz etmiştir:

“Barış konferansının niyetleri konusunda bize vaktinde bilgi iletiniz. Anladığıma göre, İzmir ve Trakya Yunanistan’a verilecektir. Bu doğruysa barış ancak silah gücüyle empoze edilebilir... Barış koşulları daha ılımlıysa, bunun ulusçu akımın muhaliflerine ve Padişaha duyurulması için daha az gizlilikle bildirilmelidir. Ulusçulara karşı öğeleri ancak barış koşulları yumuşaksa kullanabiliriz. Trakya’da, Edirne dahil bir Türk egemenliği sürdürülecekse Padişahın etrafında ulusçulara karşı bir blok oluşturmaya hemen başlayabiliriz.” [16]

İngilizler Anadolu’yu bölüp parçalayan, Türklere yaşama alanı bırakmayan Sevr Antlaşması’nı da Padişah Vahdettin’den yararlanarak imzalatmışlardır. 21 Ağustos 1920’de Vahdettin’le bizzat görüşen Amiral de Robeck, Vahdettin’in Sevr Antlaşması’nın imzalanmasındaki rolü hakkında İngiliz Dışişlerine şu bilgileri vermiştir:

“Vahdettin, Türkiye’nin ölüm fermanı demek olan Sevr Antlaşması’nın imzalanması için emir verirken gelecekte İngiltere’nin yardımına dayanacağı ümidi beslediğini... yaşayacak olduğu takdirde bir dost yardımına ihtiyacı olduğunu... belirtmiştir.” [17]

Robeck, bu konuşmada Vahdettin-

’in, Sevr Antlaşması’nın imzalanması için bizzat emir verdiğini belirtmiştir. Ayrıca İngiliz Yüksek Komiseri Sir Horace Rumbold, 10 Aralık 1921’de Dışişleri Bakanı Lord Curzon’a gönderdiği “gizli” bir yazıda, “Vahdettin’in Sevr Antlaşması’nın imzalanmasına izin verdiğini” belirtmiştir. [18] Ancak bugün Vahdettinciler, Padişah’ın Sevr Antlaşması’na imza koymadığını ileri sürerek, akıllarınca Vahdettin’i sorumluluktan kurtarmaya çalışmaktadırlar.

Vahdettin zaman içinde, sadece İngiliz temsilcilerle değil, Fransız ve İtalyan temsilcilerle de görüşmeye, başlamış, böylece ülkeyi artık sadece İngiliz emperyalizmine değil, bütün Batı emperyalizmine peşkeş çekmenin yollarını denemiştir.

Gelecek sayıda Vahdettin’in İngilizlerle birlikte Milli Harekete yönelik gerçekleştirdiği “ihanet planları” kanınızı donduracak... •

sinanmeydan@butundunya.com.tr

Kaynakça : [1] Doğan Avcıoğlu, *Milli Kurtuluş Tarihi, C.1, İstanbul, 1998, s.205-207; Akşin, age, s.233-235; Bayur, age, s.270-272; Jaeschke, age, s.4,5. [2] Akşin, age, s.600. [3] Bayur, age, s.204-206. [4] age, s.206. [5] Akşin, age, s. 600. [6] Sina Akşin, *Kısa Türkiye Tarihi, İstanbul, 2007, s. 154. [7] Akşin, İstanbul Hükümetleri ve Milli Mücadele s.168. [8] FO, 5-6 1920 tarihli talimat; Jaeschke, age, s. 7. [9] Calthorpe’den Curzon’a gizli yazı, İstanbul, 31.7.1919; Sonyel, age, s.61. [10] Akşin, age, s.414. [11] Akşin, age, s. 414,415. [12] Takvim-i Vekayi, 21.9.1919. [13] Robeck’ten Curzon’a yazı, İstanbul, 4.11.1919; Sonyel, age, s.77. [14] Ryan’dan Adam’a yazı, İstanbul, 26. 11. 1919; Sonyel, age s.79. [15] İngiliz Askeri İstihbarat Şefi’nden Savaş Bakanlığı’na gizli yazı, Londra, 1.1.1920; Sonyel, age, s.79. [16] Robeck’ten Curzon’a gizli telgraf, 29.2.1920; Sonyel, age, s.87. [17] Jaeschke, age, s.7. [18] Sonyel, age, s.157.**

ÜNLÜ AVUKATIN KAYBETTİĞİ TEK DAVA

Ünlü bir futbolcu karısını öldürmekle suçlanıyordu. Sanık yakalanmıştı ama karısının cesedi ortada yoktu. Futbolcunun kucak dolusu parayla tuttuğu ünlü avukat jüriyi ikna etmeye çalışıyordu.

Avukat, “Sayın jüri, müvekkilim suçsuzdur” dedi. “Buna az sonra sizler de inanacaksınız. Bakın, şimdi birden ona dek sayacağım ve müvekkilimin karısı bu kapıdan içeri girecek.”

Avukat “Bir, iki, üç, dört...” diye sayarken tüm jüri heyecanla kapiya bakıyordu. “..Dokuz, on” dediğinde soluklar tutuldu. Ancak kapıdan içeri giren olmadı. Avukat bir savunma dehasıydı... “Bakın, siz de onun karısının öldüğüne inanmıyorsunuz” dedi. “Çünkü hepiniz içeri girecek diye kapiya baktınız. İşte buna dayanarak karar vermenizi istiyorum.”

Jüri, futbolcuyu suçlu bulduğunu bildirdi. Mahkeme çıkışında avukat dayanamadı ve jürü başkanı bayana yaklaştı. “Ona dek saydığımda siz de diğer üyeler gibi kapiya bakmıştınız, neden böyle bir karara imza attınız?

Jüri başkanı gülümseyerek; “Ben de kapiya baktım ancak futbolcu kapiya bakmıyordu!”

SPORUN
DÜNYASI

Metin Gören

Sevimli
Solaklar

İlkokul öğretmenim Cavidan Durusoylu, tombul ve tonton haliyle üzerimizde bir anne şevkatiyle titrerdi. Onu, mavi gözleri çatık kaşları ve sol elinin iki parmağı arasına sıkıştırdığı tebeşir parçasını bir kalem gibi kullanabilme becerisiyle anımsarım.

Cavidan Öğretmen çocukluk yıllarının sevimli solaklarından biriydi. Engin, Yüksel ve Belgin ise bizim sınıfın üçüzleriydi. İlginçtir; Engin ile Yüksel sol elleriyle kalem tutardı. Üçüzlerin kız olanı Belgin kardeşlerinin aksine sağ elini kullanırdı. Engin ve Yüksel'le yıllarca birlikte oldum, orta öğretim yıllarına dek. Yüksel basketbol oynadı, sol elinin maharetlerini kullanarak. Engin ise doktor oldu, yerleştiği Fransa da ününe ün kattı. Kuzey Afrika kökenli ailelerin yerleşim merkezi sayılan Marsilya da sınıf arkadaşım Engin'i, Solak Doktor diye tanımladılar yıllarca. Ve sol elini kullanama-

yan Belgin ise sosyal demokrat kimliğiyle, demokratik kitle örgütlerinin bir çoğunda görev üstlendi. Adana Ziyapaşa İlkokulu'nun 1-A sınıfı sevimli solaklarla doluydu.

Gözümü sol ellerden, sol ayaklara doğru kaydırıldığında bu kez de futbolun müthiş solaklarıyla tanıştım.

Macarların ünlü kaptanı albay Ferenc Puşkaş'ı anımsadım. 1956 Macar ayaklanmasıyla değin ülkesinin en önemli isimlerinden biri olan kaptanın ilginç yol haritasını çıkardım. Macar Milli Takımı'nın mağrur İngilizleri Wembley Stadi'nin zeminine 6-3'lük

Futbol tarihinin efsane futbolcusu Macar asıllı Ferenc Puşkaş solaktı.

bir skorla nasıl da gömdüğünü tarihin yapıtları arasında bir kez daha aradım.

Arjantin Milli Takımı'nın uzun saçlı, sağ ayağını sadece yürümek için kullanan ünlü futbolcusu Mario Kempes'le birlikte 1978 Dünya Kupası'na gittim. Kempes'in, dikta yönetime hizmet yerine, ülkesinin özgürlüğü için Hollanda'ya attığı golleri, arşiv sinemalarında bir kez daha oynattım. Ve Kempes'in sol ayağını işaret ederek yaptığı ilginç açıklamada kullandığı tümce aklıma geldi;

"Beni bu harika sol ayağım ayakta tutuyor, yıldız oyuncu olmamı sağlıyor.

Sol ayağındaki yetenek için her gün şükrettiğini söyleyen Mario Kempes

Her gece yatmadan önce, bana tanrının armağanı ayağımı birkaç kez ve şükran duygularıyla kucaklıyorum."

Ve Diego Armando Maradona. Yaşayan efsane... Güney Afrika Cumhuriyeti'nde organize edilen Dünya Şampiyonası'na bu kez Arjantin Milli Takı-

Yaşayan solak futbol efsanesi Maradona günümüzde artık Arjantin Milli Takım direktörü olmasına rağmen takımını izlediği saha kenarında oyunculuğunu hatırlıyor; taca atılan, yakınına düşen toplara koşarak yeteneğini sergilemeye devam ediyor.

mı'nın teknik direktörü unvanıyla giden sevimli, ancak çılgınlığı tepe delen solak. Özcesi bir sihirbaz. Futbolu sevenleri, yaptığı olağanüstü hareketler ve sunduğu futbolla, tribünlerde çılgına çeviren Arjantinli. Farkında mısınız ; teknik direktörlerde var olması gerekli zorunlu bir ağırlığın içinde olamıyor Maradona. Taca giden ve yakınına düşen tüm toplara koşuyor, bulunduğu kulübünün önüne gelen sihirli küre ile kısa süreli de olsa bütünleşmekten ken-

dini alamıyor. Ya ayağında sektiriyor, ya da o inanılmaz hareketlerden bir bölüm sunuyor. Maradona yarım kalmış özlemine bir türlü frenleyemiyor.

Yaşam freni patlayan, durağı olmayan birisiydi o. Değişmedi, değişemedi.

Balkanların Maradonası Hagi. Galatasaray'a bir dönem hayat veren rumen oyuncu. Özcesi sevimli solaklardan biri.

Ve de şöhretinin ayırında olmayan bir başka yıldız, George Best. Genç yaşta ölümü çağıran, yeteneklerinin farkında olmayan, kadınların rüyasını süsleyen Kuzey İrlandalı solak. Brezilyalı yıldızlar Rivaldino, Rivaldo. Ve de bizim sevimli solaklarımız. Can Bartu. Önce basketbol yıldızı, sonra da futbolun sol ayaklı imparatoru oldu. Hızını alamadı, dünyanın en zor liglerinden biri olan İtalya'ya gitti. Döne-

Genç yaşta hayata veda eden Best, genç kızların rüyalarını süsleyen ünlü solak futbol yıldızlarından biriydi.

min İsveçli yıldızı Hamrini oynadığı futbolla gölgesinde bıraktı. Fiorentina

takımında harikalar yarattı. Kuşkusuz Fenerbahçe ve Milli Takımımızda da... Sergen Yalçın için mutlaka övgü dolu sözler edilmelidir. Ülkemizin en son ve en önemli sevimli solaklarından biriydi. Kimilerine göre, olacağı dek olmadı. Sergen Yalçın'ın disipline edilerek başlayacak yurt dışı macerası filmlere, romanlara konu olurdu. Bu harika oyuncunun futbol yaşamı, sunabileceği tüm güzelliklere hayranlarını hasret bırakarak erken tükendi.

Türk futbolunun solak ünlülerinden Sergen Yalçın

Dünya futbolunda öncelikli yeri olan solak oyuncuların egemenliği İspanya'nın ünlü takımı Barcelona'yı başarıyla başariye koşturan, çağın oyuncusu denilen Messi ile adeta tavan yaptı. Ülkesi Arjantin Milli Takımı ile Güney Afrika'dan ilginç iletiler gönderen Messi, sevimli solakların en büyük ve en önemli temsilcilerinden biri olarak gövde gösterisinde. Çocuk yaşlarda felç

Avrupa liglerinin başarılı oyuncusu Mesut Özil, Almanya'da top koşturuyor ve o da solak.

geçiren, yaşamından bile umut kesilen bir yoksul çocuğun öyküsünü anımsıyoruz. Messi çalım attığında, Arjantinli gollerle buluştuğunda sanki bunları duyumsuyoruz.

Şimdi de bizden biri futbol sahnesine çıktı, assolist gibi. Adı: Mesut, soyadı: Özil. Tercihini Alman Milli Takımı'ndan yana kullandı, ya da kullandırıldı. Belki de bizim ilgisizliğimizden kaynaklı bir gelişmeydi tüm bunlar. Geriye dönüşümüz yok. Türk çocuğu Özil aldı başını gidiyor, gideceği yere dek alkışlayacağız. Çünkü o da futbolun olmazsa olmaz statüsünde yer alıyor. Özil de sevimli solaklardan biri. Puşkas, Maradona, Kempes, Hagi, Can Bartu ve diğerleri gibi. Çok daha önemlisi bizden biri. Forması ve forma rengi başka olsa da... •

metingoren@butundunya.com.tr

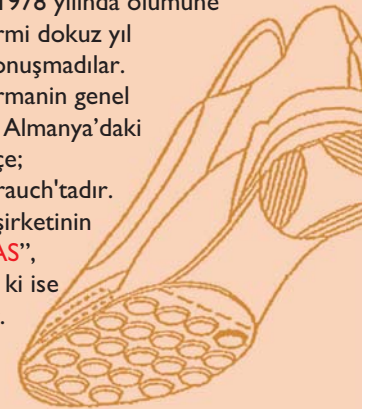
ADOLPH ve RUDOLPH'un Öyküsü

İkinci Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde Almanya'da bir ilçede Adolph ve Rudolph Dassler adında iki kardeş ayakkabı yapıp satmak için bir atölye açtılar.

Savaş sonrasında Adolph, kardeşi Rudolph'a bundan böyle birlikte çalışmak istemediğini, kendi işyerini açacağını söyledi. Rudolph kardeşinin bu kararına şaşırdı.

Çünkü bu şu anlama geliyordu: Ufak kasabada iki kardeş ayrı ayakkabı yapım evlerinde birbirine karşı yarışacaklardı. Rudolph, kardeşine bu küçük kasabada yaşayanların zaten sayılı ayakkabı aldıklarını, bu durumda ikisinin de işlerini kaybedebileceklerini söylese de, Adolph bu uyarıyı önemsemedi ve kendi işyerini açtı.

Gerçekten de aralarındaki yarış doğrudan ilçe sınırlarını aştı ve Adolph'un 1978 yılında ölümüne dek, tam yirmi dokuz yıl birbiriyle konuşmadılar. Bugün iki firmanın genel merkezi de Almanya'daki bu küçük ilçe; Herzogenaurach'tadır. Adolph'un şirketinin adı "ADIDAS", Rudolph'un ki ise "PUMA"dır.

Gönderi: ZÜLAL ÖZBAL / Denizli

Dersim Milletvekili Diyap Ağa "O günler"i anlatıyor

Yazan: ENVER BEHNAN ŞAPOLYO

Millet Meclisi'nin ilk üyelerinden Di-yap Ağa'ya Karaoğlan'da rast geldim. Felaket ve zafer günlerinin bir hatırası olan bu aksakallı ihtiyara yaklaştım. Selam verdim ve kendimi tanıttım. Ertesi gün Natbantoğlu Hıfzı Bey'le beraber misafir kaldığı Kayseri Oteli'ne gittik. Otelin avlusunda bu tarihi şahsiyetle karşı karşıya idik.

İri ak kaşlarını kaldırdı, mavi gözle-rini gözlerime dikti:

"Oğul sen beni nereden tanıyorsun?" dedi.

"Birinci Millet Meclisi'nde Dersim Mebusu idiniz, sizi o zaman tanımış-tım."

"Aha!.. Unutmamışsın."

"Memleketin kurtuluşuna koşanlar hiç unutulur mu?" dedim, sonra ilave etti: "Benden ne soracaksın?"

"Nasıl mebus olduğunuzu, Birinci Millet Meclisi'nde neler gördüğünüzü ve hayatınızı soracağım!"

"Sor ki, söyleyem."

Sordum, şunları anlattı:

Diyap Ağa bugün bir asrı idrak et-

miştir, yani tam yüz yaşındadır. II. Mah-mut zamanında doğmuş ve Türkiye'de ilk gazete ile hemtevellüttür. 1831 tari-hinde dünyaya gelmiştir. Doğduğu yer Çemişgezek kazasının Egerek karyesi-dir.

Babasının adı Seyyit Han, dedesi Kahraman Ağa'dır. Mensup olduğu aşiret Ferhat uşağıdır. Hayatını Dersim'in Balıkkayalı Dağları'nda atlı ola-rak geçirmiş, Ferhat Uşağa reis olmuş-tur. Üç yüz adamı ile dağdan dağa koş-

Mensup olduğu aşi-ret Ferhat Uşağıdır. Hayatını Dersim'in Balıkkayalı Dağla-rı'nda atlı olarak geçirmiş, Ferhat Uşağa reis olmuş-tur. Üç yüz adamı ile dağdan dağa koş-muş, tam bir Türkmen hayatı yaşamıştır.

muş, tam bir Türkmen hayatı yaşamış-tır. Birçok mücadelelere girmiş olan bu efsanevi dağ adamı, bin bir ölüm tehlikesi geçirdikten sonra, Sultan Ab-dülhamit'in fermanı ile Dergâhı Âli Kapıcıbaşıllığı rütbesini almıştır. Der-sim havalisinde teşkilat yapmağa gelen altı Ermeni komitacısını yakalamış ve bunların ellerini ayaklarını bağlayarak

Yıldız Sarayı'na yollamıştır. Bundan sonra bir müddet nahiye müdürlüğü ve mahkeme azalığında bulunmuştur. Sekiz defa evlenmiş, on beşe yakın çocuğu olmuştur. Hiçbiri sağ değildir. Bunlar arasında eceli ile ölen yoktur.

"Ağam okumak yazmak bilir mi-sin?"

"Mebus olanda bilmezdim. Allah, Büyük Gazi'ye ömür versin. Yeni harf-leri öğrendim."

"Nasıl Mebus çıktınız?"

"Gâvur Anadolu'yu sardı: Hepimizi bir düşünce aldı. Din ve diyanet, ırz ve namus. Türklük tehlikeye düştü. İşittik ki Erzurum taraflarında can kur-taran bir Paşa çıkmış. Meclis kuracak-mış. Onu hep gözledik. Öğrendim ki bu Paşa'nın adı Mustafa Kemal imiş. Onun büyük yüzünü görmeğe can at-tım. Fakat o zaman olmadı. Sonra Si-vas'a oradan da Ankara'ya gelmiş. Bu zaman bizden iki mebus istedi. Herkes korktu; ihtiyar halimle vatani kurtaran-ların yanına koşmayı, hatta başımı bile vermeyi göze aldım. Bana 'gitme ölü-rsün' dediler. 'Zaten herkes mahvolu-yor, varam, gidem, onlara ulaşam, hep beraber ölek' dedim. Benimle mebus seçilen Ayaş Uşağı aşiretinden Zeyno-zade Mustafa Ağa korktu, gelmedi. Ben yanımda bir uşağım, atlara atladık, Elâziz'e geldim. Elâziz'de bana harcı-rah verdiler. Oradan bir yaylı araba tuttum. Malatya, Sivas, Kayseri yolu ile on sekiz günde Ankara'ya vardım."

"Nerede kaldınız?"

"Taşhan'da bir müddet kaldım, son-ra Hacı Bayram'da bir ev tuttum."

"Kaç senesinde geldin?"

"1336 (1920) senesinde geldim."

“İlk defa Meclis’e nasıl girdin?”

“Dersim’den tanıdığım Hasan Hayri Bey vardı. Beni Meclis’e o götürdü. Kapıdan içeri girince yüreğime bir şevk geldi. Gözüm yaşardı. Burasını mektebe benzettim. Kara kara sıralar vardı. Bir sıranın bir köşesine ben de çıktım. Biraz sonra Hasan Hayri Bey, beni dışarı, çıkardı, bir odaya götürdü.”

“Odada kimler vardı?”

“Mustafa Kemal Paşa, Fevzi Paşa, Kâzım Paşa vardı. Gazi Paşa ile birbirimizin elini tuttuk. ‘Safa geldin Ağa’ dedi. Beni Paşalarla tanıştırdı. Yanında oturdum. O dakikada Paşa’ya gönlüm ısınıverdi. Gözümü, gözle-rinden ayırmadım. Bu büyük adamla cenge değil, bastonuma dayana dayana ölüme bile giderdim.”

“Hiç Millet Meclisi kürsüsüne çıktın mı?”

“İki kere çıktım. Bir sene geçmişti. Daha Mustafa Ağa gelmemişti. Meclis’te onun lafını ediyorlardı. Anladım ki Mebusluktan çıkaracaklar. Kürsüye geldim. Konuşanlar bile sustu. Herkes bana şaştı. Diyeceğimi bekliyorlardı.

Dedim ki: ‘Mustafa Ağa’ya telgraf vurdum, yan gelir, yan gelmez, ola ki gele.’ Hep bir ağızdan bağıştılar, el çırpıtlar.”

“Başka yok mu?”

“Bir kere de Lozan Konferansı sırasında çıktım kürsüye. Aha bizim memleket ahalisi Kürtmüş, orada bir Kürt

TBMM Başkanı Mustafa Kemal, Dersim Milletvekili Diyaş Ağa ile (22 Mart 1921)

Hükümeti kuracaklarmış, bunu duyunca kızdım kürsüye çıkıverdim. Gene sustular: ‘Lâilaheillâh Muhammedun-resullâllah’ dedim. ‘Gerek Şafiî, gerek Hambelî, gerek Hanefî hepimizin kiblesi birdir. Meclisimiz, kulubumuz, dinimiz, milletimiz birdir. Biz Kürt değil, biz Türk’üz. Hepiniz Lâilaheillâh demişsiniz. Şimden sonra mı, ayrı bir din, ayrı bir millet olacağız?’ dedim. Gene el çırpıtlar. İsmet Paşa ayakta kürsünün yanına gelmiş, sakalının dibine yaklaşmıştı. O da çoştı, o da el vurdu.”

“Ağam o zamanlar, sizin bir ecnebi kadına aşık olduğunuzu söylemişlerdi.”

“Aha canım! Ben Meclis’te büzülmüş oturdum. Yukarıya bir gâvur karısı gelmiş, beni görmüş, sormuş. Meclis dağıldı, dışarı çıkıyordum. Kara Bekir kolumdan tutu, beni riyaset odasına götürdü. Hep Paşalar ayakta idiler, aralarında güzel bir kadın gördüm.

Paşa Hazretleri dedi ki:

‘Ağa bu kadın seni sevmis!’ dedi. Kadın elimi tuttu. Ben de yüzüne bakarak şu beyti söyledim:

Bunu dediğim zaman gözümünden yaş aktı. Paşa Hazretleri, beni kolumdan tutarak otomobiline aldı. Beraberce Eskişehir’e seyahat ettik. Allah Büyük Gazi’ye çok ömür versin, çok büyük bir adamdır. Kıymetini bilelim, ne diyem, bana çok şefkat ve muhabbet gösterdi. Allah da onun sevenini çok etsin.

‘Sev seni seveni hâk ile yeksan etse de / Sevme seni sevmeyeni Mısır’a sultan etse de.’

Hep gülüştüler. Kadın resmimi istedi. ‘Yarın gel yan yana bir resim çıkarak’ dedim. Bir daha görünmedi.”

“Ağa kanunları nasıl yapıyordunuz?”

“Kanun yapmak, tıpkı yayıkta yağ yapmağa benziyor. Çalkalıyorduk, çalkalıyorduk. Yayıktan yağ çıkar gibi kanun da çalkalana çalkalana çıkıyordu.”

“Bir zaman seyahate çıkmıştınız.”

“Evet. Bir gün Meclis’in kapısı önünde idik. Gazi Paşa Hazretleri’ne dedim ki: ‘Allah düzenimizi bozmasın, şanımızı arttırsın, kılıcımızı keskin, talihimizi açık etsin’ dedim.

Bunu dediğim zaman gözümden yaş aktı. Paşa Hazretleri, beni kolumdan tutarak otomobiline aldı. Beraberce Eskişehir’e seyahat ettik. Allah Büyük Gazi’ye çok ömür versin, çok büyük bir adamdır. Kıymetini bilelim, ne diyem, bana çok şefkat ve muhabbet gösterdi. Allah da onun sevenini çok etsin. Bizim Meclis’imizde bir duamız, bir de arkadaşlara iman vermemizden başka bir gayretimiz olmadı.”

“Ankara’yı nasıl buldunuz?”

“Cennet olmuş, şaştım kaldım. Tanınmaz bir hale gelmiş. Çalışanların gayreti var olsun.”

“12 sene sonra bu seyahatiniz ne içindir?”

“Gazi Hazretleri’ni ziyarete geldim.”

“Arzunuz nedir?”

“Hey oğul, ihtiyarlıktan çalışamıyorum. Memlekete çok hizmet ettim. Son ömrümde devletimden ve milletimden bir tekaütlik maaşım almağa geldim. Bu işim de olursa, mesut olarak memleketime döneceğim...” •

Yenigün gazetesi,
(27 Temmuz 1931)

50 Yıllık dostum-ağabeyim İlhan Selçuk'un benden bir tek isteği olmuştu...

Yazan: CEMİL ÜNLÜTÜRK

19 yaşında çizip gönderdiğim karikatürler İlhan Abi'nin çıkardığı 41 Buçuk dergisinde yayımlanırdı. Ankara'da yüksek öğrenim gördüğüm süreçte ise İlhan Abi Dolmuş dergisini yayımlamaya başlamıştı. Karikatürlerim bu dergide de yer almaya devam ediyordu ama, İlhan Selçuk'u hiç görmemiş, kendisiyle tanışmamıştım.

Selçuk adını duyunca merak ettim. Acaba o muydu? Yanına yaklaştım; henüz solmamış manevra elbiseleri içinde kısaca boylu biriydi. 41 Buçuk ve Dolmuş dergilerinden söz açtığımda, gülümsedi. Evet o idi!..

Aynı bölükteydik. Subay çıkana dek 6 ay, gecemiz gündüzümüz birlikte geçti. Benden 10 yaş büyüktü. Şakacı, kültürlü, ağırbaşlı sevecen, dost bir ağabeyim olmuştu. Ulus semtinde Bozkurt İlkokulu'nun müdiresi olan bir akrabası vardı. Okulun bir lojmanı bulunuyordu. Müdire Hanım yaz tatiline çıktığında lojmanı kullanabilmesi için anahtarını İlhan Ağabey'e vermişti. Ge-

İsimlerin okunduğu bir gün İlhan Selçuk adını duyunca merak ettim. Acaba o muydu? Yanına yaklaştım; henüz solmamış manevra elbiseleri içinde kısaca boylu biriydi.

1959 yılında askerlik için yedeksubay okuluna gittim. Okuldaki birinci haftamızı. Asker giysilerimizle talimlere başlamıştık.

İsimlerin okunduğu bir gün İlhan

celeri o lojmanda kalır, cumartesi günleri sivillerimizi giyip gezmeye çıkardık. Pazartesi günleri de asker urbalarımızı giyip okulumuza giderdik. Kimi cumartesi-pazar akşamları Handan Hanım da katılırdı bize. Henüz evlenmemişlerdi.

Subay çıktık... İlhan Ağabey Demirci Astsubay Okulu'na, ben de o zaman İzmir'de bulunan Hava Harp Okulu'na atanmıştık. 27 Mayıs 1960 müdahalesinde ikimiz de teğmendik. İzmir'e bir gelişinde buluştuk. Hiç unutmam, beni mavi üniformalar içinde görünce, o muzip haliyle gülerek:

"Bunlar ne ulan? Uçuruyorlar mı yoksa seni burada? Oğlum, dikkat et İzmir'in kızlarına; fazla havalanma !" diye takılmıştı." "Ne uçması İlhan Abi, İngilizce öğretmenliği yapıyorum burada." demiştim.

Yurtdışı görevimden dönüşlerimde fırsat buldukça İstanbul'daki o küçük evinde ziyaret eder, küçük armağanlar sunar ve dışarıdan bir isteği olup olmadığını sorardım. Gülerdi..." Olursa ki-me, elbette sana söyleyeceğiz." derdi.

1978 yılı sonuydu. Londra Büyükelçiliğimizde basın müşaviriydim. İngiliz sekreterim bir gün Türkiye'den aradığımı söyleyince, telefonu aldım. Hattaki İlhan Abi idi. Çok sevinmişim. İşte o gün aramızda geçen konuşma:

"Cemil, ben İlhan Selçuk."

"Oooo!.. Abi, nasılsın?"

"Senden önemli bir isteğim var."

"Söyle Abi, ne istiyorsun, göndereyim." (İlhan Abi birşey isteyecek diye sevinmişim.)

"Dinle, Server Tanilli'yi vurdular. Şu anda uçakla Londra'ya getiriyorlar. O'nu karşılayıp hemen hastaneye yetiştirmeniz gerek."

"Hemen, şimdi. Tamam. Havaalanına gidiyorum."

İlhan Selçuk'un vefatıyla, herkes kadar insanlığın da büyük bir kaybı olmuştur.

Ataşe yardımcımı da alıp havaalanına gittim. Diplomatik kimliklerimiz ambulansı uçağa yanaştırmamıza yaradı.

Prof. Dr. Gencay Gürsoy ve bir hemşire nezaretinde gelen Prof. Tanilli konuşamıyordu ama, el işaretleri bize teşekkürlerini anlatıyordu. Gerekli işlemler yapıp Prof. Tanilli hastaneye yatırıldıktan sonra, Gencay Bey'i ve hemşire hanımı akşam yemeği için evime davet ettim. Vurulma olayının detaylarını ve Sayın Tanilli'nin sağlık durumunu öğrendim. İlhan Abi'ye de bilgi verdim.

İlhan Abimin benden 50 yılda bir tek isteği olmuştu. O da vurulan bir dostu içindi !...

İlhan Selçuk'un vefatıyla, herkes kadar insanlığın da büyük bir kaybı olmuştur.

Dost, güleryüzlü, mizahçı, Atatürkçü, vatansever ve ögütlerini özleyeceğim bir Ağabeyimi yitirdim ben de... •

YAZAR DEDE VE TORUNLARI

Muzaffer İzgü

Sınav! Sınav

Ay ay ay!.. Uyumuşuz. Uyumuş kalmışız.

“Uyan Ceren uyan! Uyan kızım uyan!...”

Hıı... Uyumuş kalmış mıyız? Ya benim sınavım?.. Babamın gözleri iri iri açılmış. Gömleğini mi giyiyor, yoksa ayakkabısını mı giyiyor?.. Babam odadan odaya koşuyor. Yo, yo, koşmuyor. Uçuyor. Böyle kollarını çırpıp çırpıp bir kuş gibi uçuyor ama çok iri bir kuş. Annemin elindeki sandviç de uçuyor. Odanın içinde geziyor, babam onu yakalamaya çalışıyor...

Annem bağılıyor:

“Yo yok, süt yok...”

Ay, bugün servis de yok. Günlerden cumartesi. Ama sınav var. Ben kapının yanında duruyor; babamın sandviçi havadan kapışını izliyorum. Ağzını açıyor, bir şeyler söylüyor ama sesi çıkmıyor. Annem elinde bir ayakkabı tutuyor. Bu benim ayakkabım değil ki...

“Ceren, baban götürecekt seni sınav...”

Annem duvardaki saate bakıyor. Babam da dimdik durmuş, o da saate bakıyor. Saat da öyle hızlı ilerliyor ki...

Annem, “Nasıl yetişeceksiniz?” diye soruyor babama. Babam omuzlarını kaldırıyor. Elindeki arabanın anah-

tarını şingirdatıyor. Benim iki elimde iki kalem var. Ama çok uzun kalemler, bildiğimiz kalemlerin iki katı.

Kalemler gülüyor: “Yetişemeyeceksiniz” diyorlar. Ama ben çok çalıştım. Çok geç saatlerde yattım. Yatağımın içinde yorganım kağıt oldu, içi testlerle doldu. Yorganı başımdan aşırıdım, testlerle sarmaş do-laş oldum.

Ayağımın ucundaki bir test beni gıdıklamaya başladı. Güldüm, burnumun ucundaki test kağıdı kızdı.

“Giderim haaa...” dedi.

Uykum mu geldi? Bu tıkırtı da ne? Annem niçin şemsiyeyi başıma tutuyor. Islanmışım, soğuk almışım. Belki de test sorularını bu yüzden çözememişim.

“Tuh tuh tuh...Nasıl da uyuyakalmışız...”

Babam mı diyor, annem mi diyor? Araba mı çalışmıyor? Babam kafasını iki yana kıvrıyor. Babamın soluğu arabanın içini dolduruyor. Niçin arabanın radyosundan sesler geliyor?.. Hem de çocuk sesleri...

“Yetişemeyecek Ceren, sınava yetişemeyecek... Yetişemeyecek Ceren, sınava yetişemeyecek...”

Annem arabaya binmiş miydi? Aaa, aaa, önde oturan kadın da kim? Serpil öğretmen... Niçin arada bir bana dönüp bakıyor? Niçin kaşları çatık? İşaret parmağını niçin havaya kaldır-

mış, bana mı sallıyor?

“Ama öğretmenim uyuyakalmışsınız...”

Babam hiç konuşmuyor. Öğretmene hiç bakmıyor. Belki de onu arabaya binerken görmedi.

Niçin bu araba böyle yavaş gidiyor? Yoksa bozuldu mu? Lastiği mi patladı? Kalemlerim nerede? Kalemiz sınava giremem ki. Silgim nerede? Yoksa unuttum mu? Kalemim silgim olmadığı için mi öğretmenim bana kızıyor?

Bu köpek niçin yanımız sıra koşuyor? Tanıdım onu. Tanıdım onu. Sokakımızın köpeği, Şaşkın... Ama şimdi her zamankinden daha çok şaşkın. Ağzındakiler de ne? Benim kalemlerim...

“Babaaa, babacığımı, kalemlerim!...”

Babam duymuyor ki... Direksiyonun başında hiç kıpırdamadan duruyor. Direksiyonu da çevirmiyor, ama araba gidiyor. Şaşkın, başını ön kapının penceresinden uzatıyor, kalemleri oracığa bırakıyor. Aaaaa, silgim de orada.

Arabanın arkasında, tam ortasında otuyorum. Gözlerimden uyku akıyor. Sanki gece hiç uyumamışım, sabaha dek test sorularını çözmüşüm. Saçlarım taranmamış, hep önüme düşüyor. Galiba yüzümü de yıkamadım. Bu sabun kokusu nereden geliyor? Elimdeki silgi değil, sabunmuş. Niçin sabunu alıp çıkmışım ki? Yoksa annem mi elime tutuşturdu.

“Sınav yerine varır varmaz, izin al, koşuver lavaboya, yüzünü yıka. Sonra koşuver salona...”

Ben sınava mı gidiyorum?
“Babacığım...”

Babam yanıt vermiyor ki. Niçin sağ kolunu kaldırmış, cam silgeciyle yarışıyor? Babam cam silgecine yetişemiyor ki. Silgeç görünmüyor bile. Başımı bu yana mı koysam da uyusam, yoksa şu yana mı koysam da uyusam?...
Niçin terliyorum? Yoksa babam

I-ıhh, uyursam, çalıştıklarımı unuturum. Sonra onca emekler, onca zaman boşa gider. Bu şaşkın yine niye arabanın yanında koşuyor?...
Aa aa. Ağzında bir simit var. Benim kahvaltı etmediğimi biliyor mu? Aman ben senin ağızla tuttuğun simiti yemem ki. Hem benim sandviçim var. Var da nerede? Yoksa annem vermeyi unuttu mu?

“Babacığım sandviçim sende mi?”
Babam niçin niçin kızgın baktı bana? Biliyorum, biliyorum, beni sınava yetiştirmeye çalışıyor. Peki, Serpil öğretmenim nereye gitti? Yoksa az önce indi mi? Hayır, hayır, uykum var, dayanamayacağım. Dayanacaksın Ceren, dayanacaksın...

Burası da neresi? Bu bizim okul yolu mu? Niçin hava karardı? Bu tünel de nereden çıktı? Ama bizim okul yolunda tünel yok ki. Yoksa babam beni sınava yetiştirmek için başka bir yoldan mı götürüyor?

Aaaa, Serpil öğretmen inmemiş, önde oturuyor. Parmağıyla babama bir yeri gösteriyor ama babam bakmıyor ki.

“Babacığım, Serpil öğretmenim sana bir yeri gösteriyor...”

Babamı hiç bu denli sakalları uzamış görmedim.

Niçin terliyorum? Yoksa babam

arabanın kaloriferini çok mu açtı?

“Babacığım, kaloriferin sıcaklığını biraz azaltır mısın?”

Babamın omuzu kalktı, indi. Aaa! Önde oturan Serpil öğretmen değil, annemmiş. Kucağında da kedimiz Minnoş var.

“Kızım babanın dikkatini dağıtma, seni sınava yetiştirmeye çalışıyor.”

Annem çantasına küçük küçük lokmalar koymuş, onları bir bir, kucağındaki Minnoş’a veriyor. Minnoş lokmayı yutuyor, annemin eline bakıyor.

Bu tarafa mı yatayım, öteki tarafa mı yatayım?

Arkamı iyice koltuğun arkasına dayıyorum. Arabanın arka penceresinden bakmaya çalışıyorum. Araba arka arka gidiyor. Babam arabayı arka arka öyle güzel kullanıyor ki...

Niçin durdu araba? Annem bağı-
rıyor,

“Sür arabayı, sür Yalçın... Ceren sınava yetişecek...”

Babam ilk kez konuşuyor... “Müdürü arayacağım. Sınav eski binada mı, yoksa yeni binada mı?..”

Annem ellerini havaya kaldırıyor, “Okula gelince sorarız Yalçın, haydi çabuk gaza bas...”

Hayır, babam müdürle konuşmuyor, bir arkadaşıyla konuşuyor. Annem arkasını dönüyor. Kolumu tutuyor...

“Haydi in Ceren, haydi yavrum, koşalım...” diyor...

Annemle iniyoruz, koşmaya başlıyoruz. Okula daha çok mu var? Bilmiyorum ki... Gözlerimden uyku akıyor... Uyusam... Belki koşu koşu uyursam, bildiklerimi unutmam.

Uça uça gidiyoruz... Ufff, kalemleri, silgiyi arabada unuttuk... Bari babam görse, alsa, ardımız sıra koşsa... Saat kaç oldu acaba?

Babam da ardımız sıra koşuyor. Elinde kalemlerim var... Sokakta bizden başka kimse yok... Sokak mı? Okulumuzun sokağı. İşte kırtasiyeci Şevki amcanın dükkanı, onun yanında börekçi dükkanı. Ama iki dükkan da kapalı.

Sokakta niçin hiç insan yok? Bir çocuk bile yok...

Babam arkamızdan bağı-
rıyor: “Koşun sınav başlamış...”

Beni içeriye alacaklar mı acaba? Okul bahçesinde de kimse yok. Serpil öğretmen bina kapısının önünde. Sağ kolunu havaya kaldırmış, işaret parma-

ğını oynatıyor. Serpil öğretmenin işaret parmağı bu denli büyük müydü? Sesi bu denli güçlü müydü?

“Geç kaldın Ceren, geç kaldın...”
Kolundaki kocaman saati gösteriyor. Anneme bakıyorum, babama bakıyorum, ikisi de sık sık soluk alıyorlar... Babam Serpil öğretmenin kulağına bir şeylere söylüyor, yüzümdeki teri gösteriyor, annem terimi siliyor...

Hım... Yüzümdeki el? Annemin eli... Annem kocaman gülüyor... Okul bahçesinde değiliz... Ay ay ne güzel, yazlık evimizdeyiz...

Doğruluveriyorum, anneme sarılıyorum.

“Ceren, öyle bir kahvaltı sofrası hazırladım ki...” Babamın sesini duyuyorum,

“Ceren pastırmalı yumurta da var.”
Gördüğüm rüyayı anlatsam mı anneme, babama? Hayır, hayır, anlatmayacağım.

Açık pencerenin yanına geçiyor, denizin kokusunu içime çekiyorum.

Annem, “Haydi Ceren, pastırmalı yumurta soğuyacak” diyor... •

muzafferizgu@butundunya.com.tr

ÖMÜRLÜK KURABİYELER

Yaşlı adam ölüm döşegindeydi... Artık son dakikalarını yaşıyordu... Hasta yatağında yatarken birden mutfaktan gelen kokuyu duydu, en sevdiği çikolatalı kurabiyelerin kokusu... Birden gözleri aralandı, kendini ayağa kalkacak kadar güçlü hissetti... Duvara tutunarak merdivenlere kadar yürüdü... Basamakları ağır ağır inerken sanki hayata yaklaşıyor gibi heyecanlıydı... Sonunda mutfak kapısına kadar geldi... Tepside dizili kurabiyeler tam karşısında duruyordu... Masaya yaklaştı, o kurabiyelerden bir tane ağzına atabilse sanki ömrüne ömür katılacaktı... Bir tane almak için elini uzattı...

Ama birden karısı yetişti ve eline vurdu:

“Çek elini bakayım... Onlar cenaze için...” Gönderi: NUMAN AYDINOĞLU

ANADOLU’NUN DÜNYASI

Bekir Özgen

Kadın olmak

Yakın gözlüğümün camlarını silip temizlerken önüme konan mektuplara takılıyor gözlerim...

Makamları birbirlerine benzeyen ama sözleri farklı olan üç dokunaklı beste sanki... İkisine kadın, birine erkek eli değmiş olduğunu; ikisinin yabancı, birinin yerli imza taşıdığını okuyunca öğreniyorum.

İbret dolu birinci mektubun satırları, şöyle başlıyor: “Kaldığım yerde, arkadaşlarım bana evin Göl kedisi derler. Gözlerimin maviye çalan renkleri, oturuş kalkışım, endam kırışım, onlara bu izlenimi vermiş olmalı.

Adım Tanya. Yaşadığım ve ‘yaşamaz olsaydım!’ dediğim yaşam öykü-

mü yazıyorum size. Silip kazıyamadığım, yüzümün karası, acı yaşanmışlıklarımın tortusunu yani.”

Ve şöyle sürüyor tümceleri: “Ailem varlıklı sayılırdı. Al bebek, gül bebek büyütülmüştüm. Kendi başıma buyruktum. Çevremde olup bitenler beni hiç mi hiç ırgalamazdı. İnsan, fazla bulursa ne yapar, hem bunar, hem azar değil mi? Ben de bir çeşit gösteriş budalası olup çıkmıştım. Cinsel güdülerimi dizginleyemiyor, şehvetin atına binmek, oradan inmek istemiyordum. Onda var olup, onda yok olmakta diledim.

ğim. Deneyimsiz olmama karşın kimseye kulak astığım yoktu. Bir iki kaçamak derken, kendimi toplumun doğru saymadığı renkli ama tuzak dolu o âlemin içinde buldum. Oysa ailem benim kendilerince doğru bir ortamda, doğru arkadaşlar arasında, doğru okullarda okuduğuma inanıyorlardı. Doğru öğretmenler elinde yetiştiğimi sanıyorlardı. Ne var ki bütün bu doğruları toplayıp bir yanlışla çarpmakta sakınca görmemiştim ben. Ev de, okul da gerilerde kalmıştı anlayacağınız.

İlk başlarda her şey iyi gidiyor sayılırdı. İş kolay, para çok, eğlence gani, içki sebildi.

Çıktığım dağların bitmez tükenmez sandığım karları erimeye yüz tuttu. Cepleri dolu, yürekleri boş erkeklerle yatıp kalka kalka kâğıttan kaplana döndüm.

Güzelliğim ve çekiciliğim çevreye çağrı çıkarmış olmalı ki erkeklerin saldırısına uğramam gecikmedi. Gözü dönmüş kadın delisi adamlar, taze kana konan sivrisinekler gibi üstüme üşüşmeye başladı. Satanın elinden kurtulup alanın kolunda dolaşır oldum. Dönüşü olmayan bir ırmağın azgın sularına kapılıp gidiyordum arkama bakamadan.

Sonra yavaş yavaş ayağım yere basmaya başladı. Çıktığım dağların bitmez tükenmez sandığım karları erimeye

yüz tuttu, Cepleri dolu, yürekleri boş erkeklerle yatıp kalka kalka kâğıttan kaplana döndüm. Ne derinliğim kaldı ne de kadınlığım. Mutluluk diye içtiğim şerbetin yaşamın acı zehrinden başka bir şey olmadığını anladığımda ise, iş isten çoktan geçmişti.

Yaşamla dalga geçmeye gelmiyor efendim. Öcünü kötü alıyor. Şu andaki halimi bir görseniz! Acır mısınız, mideniz mi bulanır bilmem. Her doyumda erkeği acıktıran o çekici bedenimden geriye her yanı şiş, kızarık, çürük, buruşuk bir döküntü kaldı. Ne zaman kendimle baş başa kalsam, 'Nerede benim o albenili, gururlu, küstah güzelliğim?' diye sormadan edemiyorum. Sesim, kaygılı ve pişmanlık dolu düşüncelere karışıp gidiyor. Geriye yapış yapış uşanç ve utanç kalıyor.

Benim ne iş yaptığımı anladınız sanırım. Kolaylıkla yordayabileceğiniz gibi, bizler mutlulukları ellerinden kayıp gitmiş ve de kötü damgası yemiş hayat kadınlarıyız. Toplumca lanetlenip bir köşeye atılmışız. Bu satırları

okurken yüzünüzün asıldığını, içinizin karardığını görür gibi oluyorum. Hatta, 'Etmışsin bulacaksın,' dediğinizi duyar gibiyim. Ancak, benim tuttuğum işin de işe yaradığını, bir meslek sayılabileceğini unutmamalısınız. 'Sizlerle mi uğraşacağız?' diye bize de, yaptığımız işe de, bıyık kıvrımmalısınız. Neden dersenez, bizlerinki, orospuluk orospuluk olmasına da, hiç olmazsa açık! Gözler önünde. Saklısı gizlisi yok. Bu yoldaki adı konmamışlardan daha dürüst, daha dobra, belki de daha temiz. Ya o saman altından su yürütenlere, kaçak iş yapanlara ne demeli? Ya o göz orospularına!.. Senin yanında yürürken yanınızdan geçen yakışıklı erkekleri kaçamak gözlerle yeyip yutanlara... Ya seninle yatarken başka birini senin yerine koyarak zevke batıp çıkanlara, yani beyin orospularına!..

Bizim suçumuz, masalımızı baştan yitirmemiz. Umutlarımızı bir kahve fincanında saklı tutamamamız. Zaten tutsak da ne olacak? Bir kez adımız çıkmış!.. Canımız çıksa daha iyi..."

Hemen yanı başımızdaki bir ülkede yaşayan Tanya Hanım'ın bu yaşanmışlık öyküsü içimi dağlamıştı ki, bu kez de Gökçe arkadaşımın özü sözü yerli olan "Adım Döndü" adlı şiiri çıktı geldi bir zarf içinde. Ve de yaptı yapacağını.

*Samanlıkta sap üstünde doğmuşum
Adım Döndü alınyazım dönmedi
Her çileyi çekmiş, boyun eğmişim
Adım Döndü alınyazım dönmedi*

*Kız doğunca küçümsendim, horlandım
Ömür boyu her konuda zorlandım*

*Hep yutkundun, dert yanmadım,
arlandım
Adım Döndü alınyazım dönmedi*

*Anam Yeter gibi oldu kaderim
Kız çocuksam evlatlıkta yok yerim
Yaşam boyu yoldaş oldu kederim
Adım Döndü alınyazım dönmedi*

*Gelin oldum ön dördüne varmadan
İster miydin istemez mi sormadan
Senede bir döl doğurdum durmadan
Adım Döndü alınyazım dönmedi*

*Döndü kızlar, Döne kızlar, Yeterler
Kaderleri birbirinden beterler
Eksik etek diye öte iterler
Adım Döndü alınyazım dönmedi*

*Tarla taban, çocuk çoluk az geldi
Her gün kötek, her gün azar, söz geldi
Baharım yok, yaz görmedim, güz geldi
Adım Döndü alınyazım dönmedi*

*İki gözüm iki kara ummandı
Hasretliğim kemiğime dayandı
Çektiğimi kim anladı, kim yandı
Adım döndü alınyazım dönmedi*

Son mektup da, son gün, başka bir komşu ülkeden, bir bayan okurdan geldi.

"Komşu kızlarımızdan birinin adı Dilara. Bizim dilimizdeki anlamı, 'gönül süsü'. Adı güzel, kendi güzel Dilara, daha süslenmeyi bile öğrenmeden ele, ere vardı. Yirmi yaşında ya var ya yoktu. Elinden tuttuğu oğlunun adı Pervez olsun dediler. Yeni cana yüklü olduğunun adı ise henüz konmamıştı. Karnı burnundaydı. İşte bu konumda

canına kıydı Dilara. ‘Yaşamamak, yaşamaktan daha iyi!’ diyerek. Sonrasında ona bu güzel adı yakıştıranlar, kendi elleriyle onun mezarını kazdılar ve de gömüt taşının üstüne, ‘Sana yazık oldu Jülide (bahtı kara) kadın’ diye yazdılar. Bizde, Dilara ve Jülidelelerin sayısı o denli çok ki, say say bitmez. Ve de kadın olmak, başını yere eğmek anlamına gelir. Nasıl mı? Şöyle betimleyeyim.

Uzak akrabalarımdan biri, koca dayağından yatağa düştü. Hem de karnı burnundayken. Ateşler içinde kaldı, kan kustu. Yine de acı ve kederini kimselere belli etmemeye çalıştı. O da yetmedi, yakın çevresinden gördüğü eziyet ve dışlanmışlık canına tak etti. Kıldan ince sırat köprüsünün üstünde gezindi durdu. Sonunda dayanamadı, koyun olatmaya gidiyorum diye evden çıktı, gidiş o gidiş. Bir daha geri

dönmedi. Daha çocuk sayılacak bir yaşıydı. Ana olacağım derken, anasından doğduğuna pişman olmuştu. Kadınlığı kendine eziyet olmuş, merhamet olamamıştı demek ki.

Böylece birer değil ikişer, cinayet birlikte işlendi. Nice canlar silinip gitti aramızdan. Anaları olsun, babaları olsun, konu komşu olsun utanıp arlanmadan, hepsinin ardından da bitmez tükenmez utanç gözyaşları döktüler. Ağıtlar, türküler yaktılar. Bunlar benim kendi yakın çevremın gerçekleri. Dünyamızın dört bir yanında hemen her gün, her ay, her yıl, bunlara benzer daha neler yaşanıyor kim bilir?..” dedikten sonra, sözlerini şöyle sonlandırıyor: “Bu ne yaman bir çelişkidir böyle!.. Sanki bunca aşk romanları, kızlar kadınlar için yazılıp okunmuyor... Bunca şarkı ve türküler, sırma saçlar, kalem gözler adına yakılıp söylenmiyor. Sanaşınız yere göğe sığdırılamayanlar bu selvi boylular değil. Ya erkeklerimizin arkalarına düştüklerine ne demeli? ‘Hasretliklerimiz, kömür gözülümüz’ dedikleri onlar değil de, başkaları mı?”

Kötümserlik yanı ağır basan bu yazılanlar içimi karartırken, aynı günün akşamında kendi ülkemin bir köşe yazısı ilişti gözüme. “Bir Kadın Gittiğinde...” diye başlayan ve de içimdeki yanına su serpen.

“Onlar bir gün çekip gittiklerinde, peşlerinde ‘yetim-öksüz’ kalan çok olur. Mutfaktaki dolap, perdeler, kavanozun içindeki eski düğmeler, özenle saklanmış küçülmüş giysiler, dolap diplerindeki kurdeleler...

Sabah karanlığında mutfaktan gelen tıkırtılar susar, yetim kalmıştır tabaklar, kaşıklar.

Bir kadın gittiğinde hep suyu unutulur saksıların. Sık sık boynunu bükür ‘sarıkız’. O teki kalmış eski bardağın anlamını bilen olmaz. Değerini kimse anlayamaz krom hac tasının.

Balkon artık sessizdir. Koridor kimse sesiz.

Bir kadın gittiğinde ne çok kişi gider aslında... Bir ağır işçi, bir temizlikçi, bir bakıcı, bir bahçıvan, bir muhasebeci... Bir anne gider... Bir dost... Bir arkadaş... Bir sevgili...

Ne çok kişi yok olur bir kadın gittiğinde...” diye süren. Ve de:

“Hep böyle olur; bir kadın gittiğinde; övgüler, uyarılar, yakınmalar, dualar yetim kalır. Kapı eşiğindeki ‘Dikkat et...’ duyulmaz, annesi gitmiştir ‘geç kalma’nın.

Kadınlar, arkalarında büyük boşluklar bırakarak giderler. Bir kadın gittiğinde pek çok kişi gitmiştir aslında. Ve bir kadın gittiğinde pek çok ‘yetim’ bırakmıştır arkasında...” diye biten.

Sonuçta kafama takılan temel soru şu oldu. “Tüm bu yakınmaların adresinde kimler vardı?”

Salt adı Cennet, yaşadığı cehennem olanlar mı? Adı Melek, dünyası zehir zemberek olanlar mı? Günahsız erkeklerle sunulmak istenen Ahret dilberi Huriler mi? Zora, şiddete boyun eğen çocuk gelinler mi? Erkek çocuk doğurmadığı için üzerine kuma getirilen kadınlar mı? Yaşamın en zayıf yerinde dal gibi kırılan kızlar mı? Kaçtan göçten kurtulamayanlar mı?

Hangileri?..

Derin, kararlı ve de yürek parçalayan bir haykırış duyar gibi oldum tam o anda.

“Bizler!” diyordu. “Biz, karanlığa gömülmüş tüm dünya kadınları!..

Ancak unutmayınız ki, yakında, çok yakında, içinde bulunduğumuz bu derin uykudan uyanacağız. Birlik olacağız, dirlik olacağız. Neye dokunduğumuzu, neyi tuttuğumuzu bilir olacağız. Ve de ağır ellerimizi toprağa basıp doğrulacağız.

‘Yeter!’ diye haykıracağız.”

İçimde tanış olduğum bir ses, merakla, “Yapabilirler mi?” diye soruyor.

Ne dersiniz? Yaparlar, değil mi? •

bekirozgen@butundunya.com.tr

Bugün yazılmışcasına "güncelliğini" koruyan aşağıdaki yazı, eski Kültür Bakanlarından Prof. Dr. merhum Ahmet Taner Kışlalı tarafından 1990 yılında kaleme alınmıştır ve aynı yıl Cumhuriyet gazetesinde yayımlanmıştır.

Yurdunu Kendi Seçen Atatürk Kadını

Kahramanlarımızın ilki, Paris-İstanbul arasında trenle mekik dokuyan genç bir Türk işadımı. Macaristan'da genç bir bayanla tanışır. Evlenme teklif eder ve evlenirler.

İzmirlili işadımı, olayı ailesine açmaz. Macaristan'da bir kızı olur. Kızına Nermin adını verir. Nermin büyümekte, Mustafa Kemal'in yaptıklarını, gazetelerden heyecanla izlemektedir.

Baba İzmir'de ölür. Aile, geçim sıkıntısına düşer. 14 yaşındaki Nermin, Macaristan'da paralı olan öğrenimini

sürdüremez olur.

Mustafa Kemal'in ülkesinde eğitim parasızdır. Nermin, baba yurduna gitmeye karar verir. Annesinin haberi olmadan Türk Büyükelçiliği'ne başvurur. Ona bir pasaportla birlikte, eline durumunu açıklayan bir de Türkçe mektup verirler. Baş sıkıştığında, derdini anlatamadığında o mektubu gösterecektir.

Olayı öğrenen annesi de ona destek verir. Üçüncü mevki bir tren kompartımanının tahta sıraları üzerinde, günlerce sürecek bir yolculuk baslar.

Tren, Türkiye topraklarına girer.

Gümrük memurları, elinde Türk pasaportu olan ama Türkçe bilmeyen bu çocuğun durumunu çok ilginç bulur, giriş izni de hemen verilir.

Öykü uzun...

Küçük Nermin, İstanbul'da bir yandan Almanca dersleri verirken öte yandan Türkçe öğrenir. Mustafa Kemal'in parasız kıldığı eğitim olanaklarından yararlanır.

İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirir. Gazetecilik yapar. Türkçenin arkasından İngilizce ve Fransızca da öğrenmiştir. Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne asistan olur. Çağdaş siyaset biliminin Türkiye'ye girmesine öncülük edenler arasında yer alır.

Gün olur, Türkçesinin bozuk olduğunu öne sürerek öğretim üyeliğinden atılmasını isteyenler çıkar. Tükenmez bir enerji ve heyecanla, gençlere bir şeyler verme isteğini yitirmez.

Uluslararası toplantılarda Türkiye'yi, Türk kadını, Mustafa Kemal'i savunur, savunur, savunur...

Bir oğlu olmuş, adını da Mustafa Kemal koymuştur...

Prof. Nermin Abadan-Unat,

Siyasal Bilgiler Fakültesi'ndeki son dersini bundan dört yıl önce verirken aralarında benim de bulunduğum bir grup eski öğrencisi de sıftaydı. Kimisi profesör, kimisi doçent, kimisi çiçeği burnunda araştırma görevlisi. Deniz Baykal da sonradan yetişmişti. Son dersin sonunda, nefes bile almaya korkarak dinlediğimiz yukarıdaki yaşam öyküsünü anlattı bize...

Ve sözlerini şöyle noktaladı:

Prof. Dr. Nermin Abadan-Unat

"Ben yurdumu kendi irademle seçtim. Mustafa Kemal olmasaydı, belki ben de olmazdım. Niçin Kemalist olduğumu, öyle sanıyorum ki artık anlamışsınızdır.. .

Çok etkilendiğim bu öyküyü yazdığımda, sonunu söyle bağlamıştım: 'Bu sözleri, parası olanlara Bilkent'i, olmayanlara Süleymanlı yurtlarını gösterenlere adıyoruz...'

Bakıyorum da aradan geçen zamanda, ne Nermin Hoca'nın öyküsü güncelliğini yitirmiş, ne de benim altına düştüğüm not...

Tıpkı giderek daha güncel, daha gerçek, daha anlamlı olan Mustafa Kemal'in kendisi gibi! .."

Bazen küçük bir hayat hikâyesi, binlerce kitaptan çok daha fazla şey anlatır. •

TIP DÜNYASINDAN KISA KISA

Prof. Dr. Yürük İyriboz

Kahve

Uluslararası bir araştırmanın sonuçları günde 4 kez veya daha fazla tüketilen kahvenin, baş, boyun ve ağız bölgelerinde oluşabilecek kanser hastalıklarını %40 oranında azalttığını göstermiştir.

Çocukta kulak enfeksiyonu

Çocuklardaki orta kulak enfeksiyonlarının yaklaşık üçte ikisi, ilaç veya antibiyotik kullanımına gerek kalmadan iyileşmektedir.

D Vitamini

Günlük yaklaşık 2000 u D vitamini alımı grip ve üst solunum yollarındaki enfeksiyonları önlemektedir.

Doğum kontrol hapları beyinde inme riskini artırmaktadır.

Sürekli depresyon

Sürekli depresyon ileri yaşlarda erken bunama ihtimalini iki kat artırmaktadır.

Pirinç ve bulgur

Yeni araştırmalar haftada 5 öğün yen en beyaz pirinç pilavının şeker hastalığı riskini artırdığını; haftada 2-3 kez yen en bulgur pilavının ise kalp hastalıkları riskini azalttığını göstermektedir.

Az alkol

Az miktarlarda günlük alkol alımının eklem hastalıklarını azalttığı ve erken bunamayı geciktirdiği saptanmıştır.

HER YAŞTAKI ÇOCUKLAR İÇİN

Ali Murat Erkorkmaz

ÇITÇIT CAFE

Bizim evin hayvanlara olan düşkünlüğü artık ayyuka çıktı. Ayyuk'un neresi olduğu konusunu merak edenler, Türk Dil Kurumu'nun bile bu konuda fazla bilgisi olmadığını görecekl erdir. En yakın tahmin, "Ayyuk yıldızına ulaşmak" denebilir sanırım çünkü bize de geçenlerde Ayyuk yıldızından bir mesaj geldi, 'Burada herkes sizin hayvanları öğrendi' diye...

Kimse hayvan sevmiyor mu, biz mi ifrata kaçtık tam bilemiyorum ama birkaç hafta evvel bir cumartesi günü Sabah gazetesi tam sayfa haber yaptı. Haber değeri konusu iredelenebilir ama okuyan tüm hayvanlar bizim kapımızda kuyruk oluverdiler 'Çıtçıt Cafe' burası mı diye.

Daha önce de defalarca hem kendi hayvancıklarımız için, hem de sorumlulukları doğrudan bizim olmayanlar için yazılar yazmıştım. Hayvan seven ne kadar çok insanımız olduğunu sevinçle farkederken, onların beşyüzbin katı da ne kadar sevmeyen olduğunu

esefle öğrenmiştim. Kurban kesilmesini keyifle seyreden, kedilere köpeklere sırf vurmuş olmak için tekme atanlar, dinsel nedenlerle mekruh ilan edip uzak duranlar, doğal bir olgu kabul ederek zevk için avlananlar ve diğer saz arkadaşları o kadar çoklar ki.

Oysa insanlığın onda biri gerçekten hayvan sevebilse sokaklarda perişan olan hayvan kalmaz. Onların da canları, acıları, sevinçleri var. Onların da arkadaşları, arkadaşlıkları, unutamadıkları, sevgileri, üzüntüleri var. Bunu

insan ırkından ancak onlarla yakınlaşanlar bilebilirler.

Benim kızkardeşim Hande bu işte Ayyuka çıkmaktan vazgeçip daha ilerisini araştırmaya karar verenlerden. Yıllardır evinden hayvan eksik olmuyor. Polonezköy’de bahçeli bir evde oturuyor. Yüzlerce hayvanı var desem yalan olmaz. Bir sürü köpeği, iki sürü kedisi, üç sürü yılanı, ineği, karpisi mırpisi derken işi çığırından çıkarmış. Şimdi bir yusuçuk böceği ile dostluk kurmuş. Adını ‘Çılgın’ koymuş.

Birkaç yıldır yazları bodrumdaki evinde geçiriyor. O evin de bahçesi var. Sabahları kalkıp bahçeye çıkıp da ‘Çılgın’ dedi mi, Çılgın hoppadanak uçup geliyor, bütün gününü Hande’nin elinde kolunda geçiriyor, beraberce havuza giriyorlar falan filan. İnanılır gibi değil. Hande bunu anlatınca, ve de ısrarla hergün bu olayın tekrar edildiğini söyleyince büyük oğlum Kaan Bodrum’a gittiğinde ondan fotoğraflarını çekip yollamasını istedim.

Kaan Bodrum’a gitmeden Hande böceğe ‘Biliyor musun, demiş, Kaan gelecek’. Böcek elleriyle komik hareketler yapıp sevindiğini anlatmaya çalışmış. Kaan gelince de tüm gün yanından ayrılmayıp hoplayıp zıplamış. Kaan bu ilgiyi aynen doğruluyor. Bir bilim insanı olup böyle safsatalara pabuç bırakmama huyunu çöpe atıp fotoğraflarını çekmiş. Gerçekten Çılgın her sabah geliyor, akşama kadar Hande’nin yanından ayrılmıyor, havuza Hande ile giriyor, akşamüstü beş gibi de dönüp evine gidiyormuş. Beraber yemek yiyorlar, gezintiye çıkıyorlarmış.

Bir böcek bir insanla dostluk kurabilir mi ki?

Sanırım bir insan her türlü canlıyla dostluk kurabilir. O insanda yeterli hayvan sevgisi varsa neden olmasın ki? Bir kedi dostluk kurabiliyor idiyse, bir böcek de kurabiliyordu demek ki.

Çiçekleri düşünün. Onlarla konuşursanız daha çabuk büyürler, gelişirler. Bunu bilmeden yoktur. Varsa da içinde yeterli sevgi yoktur, bu nedenle öğrenememiştir.

Yusuçuklar yedi yıl kadar yaşarlarmış. Çılgın bu yıl da gelmiş. Dördüncü yıl. Üstelik yanında sevgilisini de getirmiş. Adı Isabelle imiş. Al başı-

na ‘Isabelle’ yı. Millet böcek ilaçları geliştireldursun, bizimki onlarla fındır diyor.

Bir fıkra vardır, eminim başrolde Hande vardır:

Adamın biri eczaneye gelmiş. Eczacı bizim Hande. Adam sormuş:

-Sizde böcek ilacı var mı?

Hande’den yanıt:

-Böceğinizin nesi var?

Durum aynen böyle. Tamamen bakış açısı farklılığı. Bir sıkışta binlercesini öldürmek varken tut sen biriyle ikisiyle dostluk kur. Olacak şey mi?

Bu yazıyı yazarken hemen Hande’yi aradım ve son durumu sordum. ‘Şu anda yanımda oturuyor. Yanında da Isabelle var.’ Dedi. ‘Hemen mayomu giyip havuza gireyim, sana onunla nasıl dansettiğimiz videosunu çekeyim’ deyip telefonu kapattı. Hoppala Paşam, tüfekli tavşan.

Gelelim bizim ‘Çitçit Cafe’ye. Daha önceki yazılarımda yazdığım gibi Çimdik, Şeftali, Misket, Korsan, Mısır, Çılgın ve Obama adlarında

yedi kedimiz, Biber ve Çitçit adlı iki köpeğimiz vardı. Biber’in ölüm emrini vermek zorunda kaldık. İnsan bir hayvanın canına kıyar mı? Üstelik çok sevdiği kendi hayvanının? Veterinerler kanser nedeniyle bir kaç gün ömrünün kaldığını ve çok fazla acı çektiğini, uyutulmasının gerekli olduğunu söylerlerse istemeye istemeye kabul ediyorsun. Bize veda ederken ellerimizi yalayıp teşekkür edişini aklımdan silemiyorum.

Hâlâ merak ederim köylünün sevdiği bir tavuğunu bir misafirin karnını doyurmak için nasıl boğazlayabildiğini. Şartlanma meselesi herhalde.

Herneyse, Bibercik artık bahçemizin yanındaki ormanda gömülü. Onun yerini bir barınak güzeli aldı. Adı Lokum. Lokum renginde bir Rus finosu. Biber çoğu zaman eşim Deniz’in

annesinde kalıyordu, ölünce kadın çok üzüldü. Hergün iki göz iki çeşme ağlıyordu. Deniz de öyle. Ben erkeklere has az duygulanma hasletimi kullana-rak durumu idare ediyordum ama yine de evde bir matem havası vardı. Çivi çiviye söker lafı anlam olarak buraya hiç oturmada da bir köpeğin acısını diğer bir köpek hafifletebilir düşüncesiyle soluğu bir barınakta almaya karar verdik.

Barınakların durumu malum. Onca hayvan, üstüste, pislik içinde diye televizyonlar, gazeteler yansın ediyorlar. Hastalıklar bir hayvandan diğerine kolayca geçiyor, hayvanlar açlıktan ölüyorlar. Bizim kafa-

mızdaki görüntü de buydu ama yine de camekandan, rahatı yerinde süslü bir köpek almak yerine barınaktan bi zavallıyı kurtarmak fikri ağır bastığı için bu konuları iyi bilen, yaşamını ne redeyse köpek ve kedilere hasretmiş dünya tatlısı bir arkadaşımız olan Şebnem'e (Literatürde "Şebo" diye yer alır) başvurduk.

Şebo yaz-kış demeden hergün kamyonetinin arkasını, içini, dışını, nerelerden topladığını bilemediğim yüzlerce kilo et, yağ gibi hayvargıdasıyla doldurup köy yollarına düşer Kırdan bayırda ne kadar hayvan varsa: Şebo'yu tanıır ve yolunu beklerler. Sa atlerce dolaşıp onları doyurur, hastı olanları toplar, doktora götürür, aşılarını yaptırır ve üreyip perişan olmalarını önlemek için paso kısırlaştırır. Böyle bir meleklik görevi vardır Şebo'nun.

Şebo bizi Deniz Hanım diye birine yönlendirdi. Tuzla'daki bir hayvan barınağı gönüllüsüymüş. Bir Cumartesi akşamı Deniz Hanım barınaktaki işlerini bitirip Maltepe'ye evine döndükten sonra sırf bir köpeğe daha yuva bulabilmek aşkıyla aynı hız bizi kapıp Tuzla'ya döndü. Biz sefil bir yerle karşılaşacağız sanırken tertemiz, gayet bakımlı, modern bir tesise gelmedik mi? Demek sevgi ve azim yanyana gelince ne kadar güzel şeyler yapılabiliyormuş Aferin Deniz hanıma, arkadaşlarına ve ona bu imkânı sağlayan belediyeye.

Tabii seçebilmek çok zor oldu. Birbirinden güzel, yüzlerce göz size 'Lütfen beni kurtar' diye yalvarırken 'Bu olsun' diyebilmek kolay değil doğ-

rusu. Ama yine de seçim yapıldı ve bir fino kazandı.

Lokum evde törenle karşılandı. Çıtcıt ona muhteşem bir hoşgeldin partisi verdi. Kediler de birer kuyruk sürtüp kendilerinin sıradan kediler değil, köpek dostu yaratıklar olduklarını anlatırlar. O da onları kovalayabileceği var sayımını kenara kaldırıp yanak yanağa yaşamayı kabulleniverdi.

Ve birgün sayım yapıldı. İçerde yedi, bahçede yedi on dört kediniz vardı. Dışardakiler sitenin çeşitli yerlerinden gelip bizim bahçeye sığınmış kedilerdi. Dört taneydiler ve doğal olarak insandan korkuyorlardı. Bu nedenle biz evdeyken bahçeye kaçıyorlar, yokken kedi kapısından girip, yemeklerini yiyip salonda köpeklerle uyuyorlardı. Biri üç yavru doğurunca ettiler yedi kedi. Yavrular ne yazık ki çok korkaklar. Kesinlikle belli bir mesafeyi koruyor-

lar. Ama anneleri onlara evde yemek ve su kaplarının yerlerini öğretmiş, düzenli gelip besleniyorlar.

İşte hal böyle olunca Çıtcıt Cafe açılıverdi.

Söylemiştim, Çıtcıt bizim bayrak gemisi Golden köpeğimiz. Bütün kedileri bebekten büyüten o. Hepsine dostluğu öğreten, onları yalayıp temizleyen o. Ortalarına yiyecek atıldığında kendi yemeyip kedilere yediren o. Tabii karşılığında bütün kediler onu öylesine seviyorlar ki, her biri gece yatmadan önce onun yüzünü uzun uzun yalayıp iyi geceler diliyorlar, şanslı olanlar

onunla koyun koyuna yatıyorlar.

Derken bir kedi de oğlumdan geldi. Kendi kedisi ölünce eve aldıkları tek bir haylaz çıkınca annesi ona yeni bir yuva aramaya başlamış. Deniz'in bitmez tükenmez, doymak bilmez, sayı tanımaz hayvan sevgisi devreye girince şimdilik son fert olan 5 aylık Tekirdek de Çıtcıt Cafe ailesine katılıverdi. Olduk mu toplam 15 kedi? Olduk tabii.

Çıtcıt Cafe arkadaşlarımız arasında da ünlendi. Tabelamızı asıp dostlarımızı davet ettik. Yemekler yiyip kedi köpek sevilen, daha sonra da açık havada sinema seyredilen bir yer oldu Çıtcıt Cafe. Argo Türkçe'de bir çiftlikte yaşamayıp da 2 köpek, 15 kedi, 2 muhabbet kuşu ve bir papağan, bakıp besleyen kişiye söylenecek okkalı bir söz vardır. Kısaca 'Ohha' dır bu. Üstelik bu hayvanlara ek olarak iki de atınız varsa ki evde yer olmadığından bir binicilik kulübünde yaşamaktalar, bu kelime daha da okkalanabilir.

Ne diyelim, ziyade olsun. Bir tanesi eksik olsa yaşamımızda mutlaka boşluklar olurdu. İyi ki varlar...•

alimuraterkorkmaz@butundunya.com.tr

Hayatım, kedi evde mi?

Adam, karısının kedisinden nefret etmektedir. Karısı evde yokken arabaya attığı gibi kediyi uzak bir mahalleye bırakır. Eve geldiğinde bakar ki kedi kanepenin üzerinde mışıl mışıl uyuyor. Ertesi hafta daha uzağa bırakır...

Geri döndüğünde bakar ki, kedi yine kanepenin üzerinde!.. Bir hafta sonra daha da uzağa bırakır, geri gelir; kedi yine evde!..

En sonunda alır hayvanı gider, gider, gider...

Akşam olmuştur. Evin telefonu çalar... Kadın telefonu açar.

Karşısındaki kocasıdır.

"Alo? Hayatım kedi evde mi?" "Evde kocacığım?"

"Çağır şunu telefona, bana yolu tarif etsin..."

UFAK TEFEK BİLGİLER

Derleyen: SEVCAN AKINCI

Dünyanın ilk aşk şiiri

Dünyanın ilk aşk şiiri, İstanbul Arkeoloji Müzesinde sergileniyor. Dört bin yıllık çivi yazısı tablet 1889'da Bağdat'ın 150 km uzağındaki Sümer kenti Nippur'da bulunmuştur. ❤️

Aşık olunca beynin kimyası değişir mi?

Londra Üniversitesi Nörobilim profesörü Semir Zeki, fonksiyonel MRI kullanarak yaptığı çalışmada, 17 kişiye önce sevdiği kişinin, ardından da arkadaşlarının fotoğrafları göstererek, serebral kan akışlarını izledi. Araştırmada aşkın, kişilerdeki muhakeme yeteneğini kaybettiği ve saplantılı kişilik bozukluğuna neden olduğu ortaya çıktı. 'Aşkın gözü kördür' sözü de buradan geliyor.

Çok yaşa!

Hapşırıktan sonra "çok yaşa" demenin kökeni antik çağlara dayanır. O dönemlerde soluk ve ruh özdeş tutulur, hapşırıyla ruhun bedeninden fırladığına inanılırdı. 7. Yüz Yılda-ki veba salgınında Papa Gregorius'un çıkarttığı karar hapşırıana "tanrı seni kutsasın" denilmesini gerektiriyordu. Bu buyruğun bu söylemin yayılmasında etkili olduğu söylenmektedir.

Güneşin yoğunluğu yaklaşık 1.4 g/cm^3 'dür. Yani, sudan daha yoğundur.

Türkiye'de yaklaşık 1 milyon ton kağıt gereksiz yazışmalarda kullanılıyor.

Geçen 3500 yılın sadece 230 yılı barış içinde geçmiştir.

Sudaki Mucize

Suyun üstten donma özelliği nedeniyle denizler buz tabakalarına rağmen her zaman için sıvı olarak kalıyor. Su "normal" davranıyordu, dünya ölü bir gezegen olacaktı. Suyun neden "normal" davranmadığı, yani 4°C'ye kadar büzülükten sonra neden birdenbire genişlemeye başladığı, hiç kimsenin cevaplayamadığı bir soru.

Dünyanın en geniş gövdeli Baobap ağacı

Güney Afrika'nın Tzane-en Kasabası'nda bulunuyor. Yaklaşık 6000 yaşında olduğu saptanan ağacın çevresi 46.8 m'dir

Yüzen otellerin en büyüğü

Titanic'ten 5 kat daha büyük olan **Oasis of the Seas** 360 m uzunluğu, 47 m genişliği ile dünyanın en büyük yolcu gemisi. 6360 yolcu ve 2100 personel kapasitesine sahip gemide 16 ayrı güverte, alışveriş merkezi, sayısız bar ve restoran var. Yolculara olimpiik yüzme havuzundan, terastaki parka kadar 12 kat arasında hizmet veriliyor.

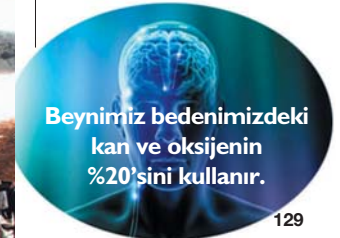

Daha pahalısı yok

Bir açık artırmada bir İngiliz asilzade, köpekler yardımıyla bulunan 1.2 kg'lık beyaz truffler mantarına 95 bin euro ödemiştir.

Bir gökyüzü rekortmeni ALBATROS

Uçarken uyuyabilen; 3.5 metreyle en geniş kanat açıklığına sahip albatros, kanat kemiklerini açık tutan kilit sistemi sayesinde haftalarca durmaksızın uçup binlerce km'lik yol katedebilir. 85 yıl yaşayabilen, en uzun ömürlü kuştur.

Beynimiz bedenimizdeki kan ve oksijenin %20'sini kullanır.

YAŞAMDAN YANSIMALAR

Nuray Bartoschek

Dikkat Çocuk Var!

Hani kimi günler, ne denli çabalarsanız çabalayın her şey ters gider ya, işte öyle bir haftanın ertesinde arkadaşşıma bir kahve içimi uğramış, ardı ardına gelen sorunlardan sitem ediyordum.

Biz sohbet ederken yanımda olan küçük kızı Belce birden “Bana üç renk söyle misiniz Nuray teyze” deyince şaşırdım. Önce ev ödevi için benden yardım isteyeceği geldi aklıma. Nedenini söyleyince şaşkınlığım bir kat daha arttı. Belce, benden yardım isteğinde bulunmuyor,

tam tersine bana yardımcı olmaya çalışıyordu.

Nasıl mı?

Belce, “Sanırım, biraz moraliniz bozuk Nuray teyze” diye başladı söze. “Ben ebru kursuna başladım ve çok güzel ebrular yapıyorum. Şimdi siz anemle konuşurken sizin moralinizin

biraz bozuk olduğunu görünce birden aklıma geldi. Belki, en sevdiğiniz renklere size bir ebru yaparsam bu sizin moralinizi biraz yükseltebilir diye düşündüm.”

Bizler çocuklara bir şeyler öğretmek için çabalarken sanırım, bizim de onlardan öğrenebileceğimiz çok şey var. Biz yetişkinler, çoğu zaman çocukların yanında kendi sorunlarımızdan söz ederken, onların kendi dünyalarında yaşadıklarını, bizim konuştuklarımızla ilgilenmediklerini düşünüyoruz.

Bizler çocuklara bir şeyler öğretmek için çabalarken sanırım, bizim de onlardan öğrenebileceğimiz çok şey var.

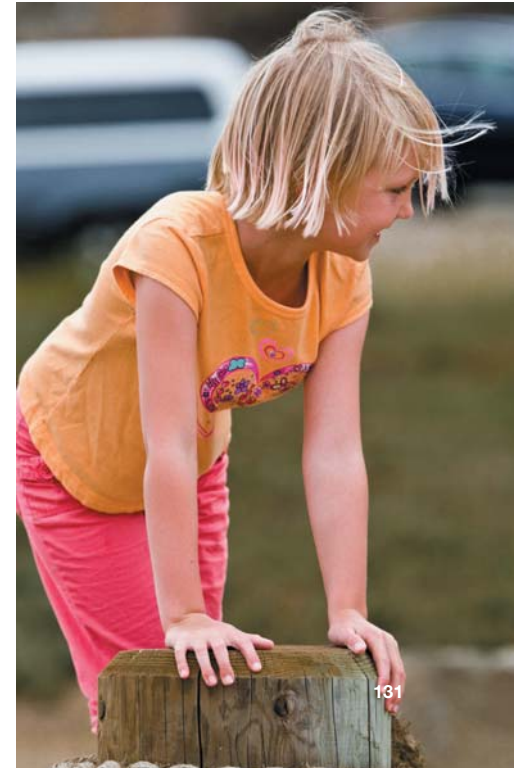
Oysa, çocuklar dinlemenin ötesinde son derece akılcı yanıtları ile bizlere yaşlarından umulmayacak yaşam dersleri veriyorlar. Hasta ya da yaralı bir kedi, köpek gördüğünde yardım etmek için çalamayan bir çocuk görmedim. Küçük yaşta ki çocuklar, yere düşen bir yetişkin bile olsa güçlerinin kaldırmaya yetmeyeceğini düşünmeksizin ellerini uzatıyorlar yardım için.

Ellerindeki yiyeceklerinden bir ısırık alıp, yanlarındaki arkadaşlarına, evcil hayvanlarına da uzatıyorlar paylaşmak için. Konuklarımıza, dostlarımıza nezaketten söylediğimiz beyaz yalanları bir çırpıda ortaya dökerken, bizi ne denli zor durumda bırakacaklarının hesa-

bını yapmıyorlar. Çocuklar, yalanın beyazı, pembesi, mavisi mi olurmuş anlamakta zorlanıyorlar. Defalarca dile getirdiğimiz “yalan söylemek kötü bir şeydir” sözümüze yürekten inandıkları için bizim öğrettiğimiz doğruları bize uyguluyorlar.

O tertemiz yüreklerinde ne kötülüğe yer var, ne kine, nefrete, ne de öldürücü hırslara. Öfkeleri de, kırgınlıkları da çok kısa sürüyor. Yetişkinler gibi dargınlıkları günlerce, haftalarca, yıllarca sürdürmüyorlar. Sıcak bir gülümseme, içten bir sarılma ile tüm kırgınlıkları unutup duruyorlar.

Çocuklar para, pul hırsından uzak, şeker, çikolata, oyuncak gibi küçük şeylerle mutlu olabiliyorlar. Bir çocuk gülerken, kakhaha atarken endişeler-

den uzak, tüm benliğiyle mutluluğu duyumsuyor. Küçük bir çocuk için pahalı giysiler de bir, pazardan alınan ucuz giysilerde. Sahip olduklarına fiyatları kadar değer biçmiyor küçük çocuklar. Onlar için etiketinde hangi şirketin adının yazdığının, kaç para ödediğimizin hiçbir önemi yok. İlk tanıştıkları insanlara şekilsel yaklaşıyorlar, karşılardaki insanın ne giydiği önemli değil onlar için.

Çocuklar, kendilerini gerçekten sevenleri sözcüklere gerek olmaksızın bakışlarından, davranışlarından anlıyorlar.

Yıllar önce kızım Lara henüz altı yaşlarındaydı. Bir arkadaşım onun yaptığı resme bakarken "Ama taşları mor boyamışsın Lara, mor taş olmaz ki!" deyince Lara "Neden?" diye sordu. Sonra da "Ama resim bir sanat ve resimde her şey her renk olabilir bence." dedi.

Bu sözün üzerine artık söylenecek söz yoktu. Çünkü bizler gerçekçiliğimizle düşlerden uzaklaşırken, çocuklar hayal güçlerini sınırsız kullanarak yaratıcılıklarını ortaya çıkarabiliyorlar. Yetişkinler giderek merak ve öğrenme isteklerini yitirirken, çocuklar bıkmadan, usanmadan sorular soruyor, her şeyi öğrenmeye çalışıyorlar.

Başarılı her sanatçının, bilim adamı-

nın yaratıcılıklarını, yeteneklerini sınırsız kullanabilmeleri için içlerindeki çocukla barışık yaşadıklarına inanıyorum. O çocuk, onların ellerinden tutup, tüm sınırların ötesine geçmelerine yardımcı oluyor bence.

Ama sonra ne oluyor? Çocuklar bakıyorlar ki, çevrelerindeki yetişkinler tartışıyor, küsüyor, birbirleriyle uzun zaman konuşmuyor, görüşmüyorlar. "Yalan söylemek kötüdür" derken birbirlerinin gözünün içine bakarak yalan söylüyorlar. Herkese karşı saygılı, dürüst olmaları gerektiği öğütlenirken, yetişkinler birbirlerinin yüzlerine karşı gülümseyip, kendilerine en yakın görünen kişilerin arkasından olmadık, kaba sözler söylüyorlar.

Kendilerine "Kavga etmek iyi değildir" denilirken, televizyonlarda yetişkinlerin birbirlerini hatta çocuk

çocuk demeden onlarca insanı nasıl acımasızca öldürdüklerini izliyorlar. Okulda sınavlar başlayınca ilk kişisel yarış başlıyor. Bir yandan büyüklerin "paylaşmak güzeldir, dayanışma güzeldir" sözlerini dinlerken, öte yandan sistemin döngüsüne kapılıp bir puanla arkadaşının öne geçmesine engel olmak için bilgiyi bile paylaşmaktan kaçınıyor oluyorlar.

Kafaları karışıyor çocukların. Oyuncak bebekler markalaşmaya başladıkça, taşların mor olmadığını, yalanların beyazının zararsız olduğunu söyleyenlerin sayısı çoğaldıkça, çocuk yavaş yavaş yetişkinlerin dünyasına adım atmaya başlıyor. Çocukluktan yetişkin-

liğe geçiş dönemi sayılan ergenlikte yaşanan tüm sıkıntıların nedeni acaba yalnızca değişen hormonlar mı diye düşünmekten kendimi alamıyorum. Yoksa, yetişkinlerin dünyasına adım atmakla, çocukluğun düşsel sokaklarından uzaklaşmalarının getirdiği endişeler mi onları bu denli değiştiren, gerginleştiren?

Belki de onları hızla yetişkinlerin dünyasına çekmek yerine, yitirmekte olduğumuz değerleri, içtenliği, paylaşmayı, çıkarsız sevgileri, yeniden düşler kurmayı bize anımsatmaları için ellerimizden tutup zaman zaman bizi çocukluğumuzun sokaklarında dolaştırmalarına izin vermeliyiz.

Ya da her yana "Dikkat Çocuk Var" uyarıları yazmalıyız ki, davranışlarımızla, konuşmalarımızla onlara kötü örnek olmayalım.

Bizim çocuklardan öğreneceğimiz daha çok şey var. •

nuraybartoschek@butundunya.com.tr

ÇALIŞAN KASLAR

Yaşlı bir öğretmen,
Fen Bilgisi dersinde
kasları anlatıyordu.
Bir ara öğrencilerden
birine şu soruyu sordu:
"Şimdi ben boks yapсам
hangi kaslar çalışır?"
Çocuk sakın sakın
cevap verdi:
"İzleyenlerin gülme
kasları öğretmenim!"

İKİNCİ SORU

Öğretmen, öğrencilere:
"Size sorular soracağım.
Birinci soruyu bilene
ikinci soru sorulmayacak.
Şimdi söyle bakalım
Ahmet; bir hindinin kaç
tüyü vardır?"
"9567 tane tüyü vardır
öğretmenim."
"Nereden öğrendin bunu Ahmet?"
"Öğretmenim hani ikinci soru sorulmayacaktı."

2								6
			9		1			
9		7		6		2		4
1		8	4			5		2
	6			3			8	
4		2	8		5	1		7
3		9		5		6		1
			3		9			
5								8

Sudoku Yapamayanlar İçin

8			5					7
		7			2	9		
	9	6				5	3	
	7		2		6			3
				4				
6			9		7		8	
	8	9				7	6	
		1	7			3		
7					1			5

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

Gönderi: DOĞAN ÖZGEZGİN

Lider Kimdir?

İngiliz gazeteci, Sina Dağı'nda karşılaştığı bir Bedevi'ye sorar: "Sence lider kimdir?" Bedevi, "Bir tanım yapmak yerine, bir öykü ile sorunuza cevap verebilir miyim?" der.

Gazeteci; "Elbette, anlat öykünü." diye yanıtlar. Bedevi anlatır; "Benim gibi bir bedevi, devesinin üstünde güneşin altında, çölde yol almaktadır. Birden ufuk çizgisi kararır. Sessizlik daha da yoğunlaşır sanki. Deneyimli bedevi, bu belirtilerin şiddetli bir kum fırtınasının habercisi olduğunu hemen anlar. Deveden iner ve onu kumlara çaktığı bir kazığa bağlar. Sonra küçük çadırını alelacele kurup, içine girer ve kapı örtüsünü her ilğınden düğümler. Sonunda fırtına bulundukları bölgeye ulaşmıştır. Küçük çadır havalanacakmış gibi sallanmakta, kum sağnağı çadır yüzeyine hızla çarpmaktadır. Her kum tanesinin, ok gibi bedenine saplandığı deve, dile gelir:

'Efendi, canım çok acıyor. Hiç olmazsa başımı çadıra sokmama izin verir misin?' der. Dışarıda olmanın zorluğunu iyi bilen Bedevi, devenin bu di-

leğini kabul eder ve 'Peki, başını çadıra sokabilirsin.' diyerek, kapıyı bağlayan düğümleri boşaltır.

Fırtına giderek şiddetlenir. Deve, sahibine tekrar yalvarır; 'Efendi, derimin en ince yeri boynumdur ve şu an çok acıyor. İzin ver, boynumu da çadıra sokayım.' Bedevi biraz ikirciklenmeyle, buna da 'Peki' der. Fırtına, sürmektedir. Deve, daha da acıklı bir sesle yalvarır; 'Efendi, ne olur, hörgücümü de çadıra sokmama izin ver.'

Bedevi bu son isteği de kerhen kabul eder. Ancak, hörgücün de içeri girmesiyle, küçücük çadırda, artık kimildayacak yer kalmamıştır. Bu duruma, Bedevi'den önce, deve tepki gösterir; 'Efendi, bu çadır ikimize dar geliyor. Sen dışarı çıkıp, başının çaresine baksan.'

'Lider kimdir?' demiştiniz. Lider; devenin başını dahi, çadıra sokmasına izin vermeyen insandır." •

Profesörün Oyuncağı

Derleyen: NURAY BARTOSCHEK

1895 Yılıın Kasım ayında bir akşamüzeri, Alman profesör bütün asistanlarının evlerine dönmelelerini sabırsızlıkla bekliyordu. Herkes gidince de, sakladığı küçük siyah kutuyu ortaya çıkardı. Kutunun içinde yıllarca önce bulunmuş bir şey vardı: Elektrik akımı geçirildiği zaman özel radsasyonlar oluşturan iki metal tabaklı bir vakum tüpü.

Profesör, vakum tüpüne duyduğu ilgiden utanmasa da, Würzburg üniversitesi fizik profesörlerinden birinin oyuncakla oynaması çok da ciddi bir şey sayılmazdı.

Profesör perdeleri çekerek içeriye simsiyah kararttı. Sonra düğmeyi çevirerek tüpe yüksek bir akım gönderdi. O anda odada gözüne çarpan bir elektrik parlaklığı profesörü şaşırttı. Işığın nereden geldiğini anlayamamıştı. Perdeler simsıkı kapalıydı. Kutuyu inceledi, kutuda en küçük bir çatlak yoktu. Işıklar kapalı bir kutunun dışına çıkamazdı. Ama bunun tersini düşünmekten başka açıklama

Röntgen ışınlarını bulan
Wilhelm Conrad Röntgen
(1845-1923)

Röntgen'in ilk deneylerinden birini karısının eli ile yapmıştı (1896)

da bulamıyordu.

Bu olaydan sonra profesör günlerce odaya kapandı ve oyuncak ile oynamaya devam etti. Gün geçtikçe şaşkınlığı bir kat daha artıyordu. Sonunda bir gün elini kutunun önüne koydu ve tüpe akım verdi. Odanın karşı duvarına beş küçük kemik görüntüsü yansdı.

Profesör oyuncağının insanlık için ne denli önemli olduğunu anladı ve çalışmalarına devam etti.

28 Aralık 1895 günü çalışmalarını yaparken aldığı notları Würzburg Fizik ve Tıp Birliği üyeleri karşısında okudu. Bir ay içinde de yeni ışınların tüm dünyada araştırmalarına başlandı.

Profesör, cebirde bilinmeyeniyi simgeleyen ve kısa olsun diye bulduğu ışınlara "X ışını" adını verdi. Çoğu bilimadamı bu buluşu modern fiziğin başlangıcı olarak kabul etti..

Kendisinin oyuncak sandığı bir şeyle oynayan Alman profesörü Wilhelm Röntgen, modern tıbbın en önemli araçlarından birini işte böyle bulmuştu. •

İNSANLAR
YAŞADIKÇA

Mehmet Ünver

► Cinselliğe aç Anadolu erkeklerinin bazı uyanık madrazlar tarafından nasıl sömürüldüğüne daha çocuk denecek yaştaiken şahit olmuş ve bunu bir sonraki yazımda sizlerle paylaşma sözü vermiştim. İşte o gün geldi:

Anadolu'nun büyük kentlerden uzak, üçra yerleşimlerinde yaşayan erkekleri bu yönde sömürmenin en verimli yollarından biri; 'kasaba panayırılarıydı'. Yıllar önce ailemizin bir memuriyet görevi nedeniyle atandığı kasabada düzenlenen panayırda doğduklarından bu yana kendi küçücük dünyalarıyla sınırlı kalmış o saf insanları nasıl kandırdıklarını gördüğümüzde hayretler içinde kalmıştık.

Kasaba halkının kendilerini akıl almaz madrabazlıklarla sömüren bu panayırları dört gözle beklemelerinin nedeni; o birkaç gün boyunca her bakımdan kısıtlanmaktan yorgun düşmüş benliklerini biraz olsun tatmin edebilme fırsatı bulmalarıydı sanırım. En azından uzun süredir iç dünyalarında hapsedtikleri özlemlerini giderebiliyorlardı. Kadınlar, aylardır olmadıkları kadar şık görünüp, düşman çatlatmak, genç kızlar kıpır kıpır yüreklerini hoplatacak yakışıklı bir kısmet bulmak,

Erkekler birbirinden ilginç sayısız gösterilerin sunulduğu onlarca çadır arasında sadece bir tanesiyle ilgiliydiler.

çocuklar rengârenk panayır çadırları ve salıncaklar arasında koşuşturmak için dört gözle bekliyorlardı kasaba panayırını.

Peki, ya erkekler? İşte burada durulm.

Erkekler birbirinden ilginç sayısız gösterilerin sunulduğu onlarca çadır arasında sadece bir tanesiyle ilgiliydiler. O da; içinde cıscıbil kadınların göbek attığı, ancak gazetelerden tanıdıkları şöhretli yıldızların göğüslerini, bacaklarını gösterdikleri iddia edilen o meşhur çadırdı. Yetişkin ağabeylerin içinde yaşadıkları deneyimleri birbirlerine ballandıra ballandıra anlattıkları o adı kötüye çıkmış çadıra bir seferinde kardeşimle konuk olup, zavallı adamcağızların bir kadın bedenine olan açlıklarının nasıl sömürüldüğüne kendi

gözlerimizle tanık olmuştuk. Nasıl mıydı? Anlatayım:

Cadı kazanına benzeyen panayır alanında, içinde çıplak hatunların olduğu söylenen çadırı bulmamız hiç de zor olmamıştı. Çünkü kasabanın neredeyse tüm erkekleri önünde toplanmış, itiş kakış içeri girmeye çalışıyorlardı. İlk gözümüze çarpansa, çadırın önünde daracık şortlar giymiş ve aşırı makay yapmış birkaç geçkin bayanın ellerinde darbukalar, defler olduğu halde çalıp oynamalarıydı. Çığırkanın bağırıtılarıyla tüm panayır alanını inletiyordu:

- Gel vatandaş gellllll.. Büyük fedakarlıklarla ayağınıza getirdiğimiz ülkenizin gözbebeği, meşhur hanım sanatçılar içerideee... Güzelliği ve kıvrak danslarıyla İstanbul gazinolarını kasıp kavuran meşhur dansöz Gül..., Sinemamızın taşsız kraliçesi Tür....., muthiş seksapeli ve baştan çıkartıcı cilveleriyle meşhur şantöz Ser.... çadırımızda sizleri bekliyorrrr. Ayrıca içeride bir değil, iki, üç değil, dört değil, tam sekiz tane birbirinden güzel cıbil hatun var. Görmeyen pişman olurrr...

Şaşırp kalmıştık. Bahsettiği hanımlar Türkiye'nin en meşhur sanatçılarıydı. Memleketin en zengin, en yakışıklı erkekleri onların peşindeydi. Gazeteler çığırkanın çadırda bizleri beklediğini iddia ettiği o meşhur, cilveli şantözün daha iki gün önce uzun süreli bir gazino çalışması için Lübnan'a gittiğini yazmıştı. Hatta havaalanında uçağa binerken resimleri bile yayınlan-

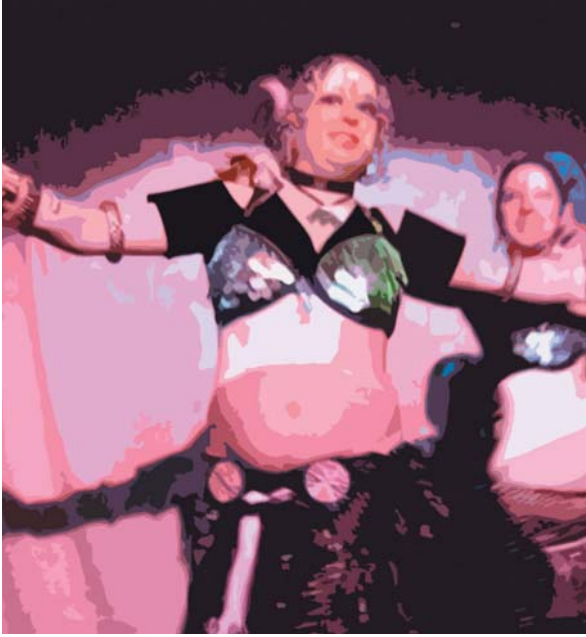
Şaşırp kalmıştık. Bahsettiği hanımlar Türkiye'nin en ünlü sanatçılarıydı. Memleketin en zengin, en yakışıklı erkekleri onların peşindeydi.

mıştı. Ayrıca bir haftalık dergi, az sonra çadırda göbek atacağı anons edilen meşhur dansözün uzun süredir gazinolarında çalıştığı Beyrut'tan dünyalığını yaparak, döndüğünü bildirmişti okurlarına:

"Dansöz Gül.. Beyrut'ta küpünü doldurup vatana döndü"

İyi de, hemen her gün gazetelere konu olan, bütün memleketin tanıdığı bunca meşhur sanatçının bir kasaba panayırında, o salaş çadırda ne işi vardı? Ayrıca yediden yetmişe herkesin taptığı ünlü film yıldızı Tür... 'ın, İstanbul'daki saray yavrusu evini bırakıp bu üçra kasabaya gelmesi için bir nedeni

var mıydı? Deli miydi bu kadın? Bir bakışı uğruna canını verecek erkekler peşindeyken panayır çadırlarında ne arıyordu?

Öte yandan gişenin önünde yığılmış olan erkekler paraları bastırıp içeri girmek için can atıyorlardı. Meraktan ölüyorlardık. Yaşımız küçük olduğu halde talep edilen paranın iki katını ödeyip biz de içeri girdik. Bundan sonra gördüklerimiz akıl alır gibi değildi:

Önce üzerinde bir naylon külot ve sutyen olan balıketli bir hanım çadırın tam ortasında kurulmuş olan sahneye çıktı. Cilveli hareketlerle kendisine yiyecekmiş gibi bakan seyircilere seslendi:

“Heyyyy milleett. Külotumu çıkar-

rayım mııııı?”

Çadır yıkılacak gibi oldu. Kim istemezdi ki? Yarı çıplak hanım istediği etkiyi yaratmış olmanın güveniyle bu kez daha bir coşkuyla haykırdı:

“Pamuk eller cebeee. Herkes sahneye birer teklik atсын. Yoksa çıkarmamm”

Sayısız metal para havada uçuşup, sahneye düştü. Beklenen an gelmişti. Bizim hanım külotunu çıkartmaya hazırlandı. Çadırdaki inanılmaz bir uğultu vardı. Sanatçı hanım! çılgına dönmüş erkekleri daha fazla bekletmeden külotunu çıkardı. Ne yazık ki altında daha küçük başka bir külot vardı.

“Bunu da çıkarayım mııııı?” Çadır yine yıkılacak gibi oldu.

Cıbil hanım yine aynı talebi tekrarladı: “Birer teklik daha atın bakalım”

Bu durum defalarca tekrarlandı. Çıkartılan külotun altında her seferinde bir başkasının olduğu görüldü. Epeyce para toplayan hanım ten renkli bir bikiniyle kaldığında programına son verip sahneyi terk etti. Homurdanan erkekleri teselli etmekse sunucuya düşmüştü:

“Size cırlıçıplak kalacağım demedi ki. ‘Külotumu çıkarayım mı?’ dedi. Bal gibi de çıkardı işte”

Hayal kırıklığına uğrayan kasaba erkeklerini bu kez yerinden hoplatan başka bir anons ortalığı çınlatmaya başlamıştı:

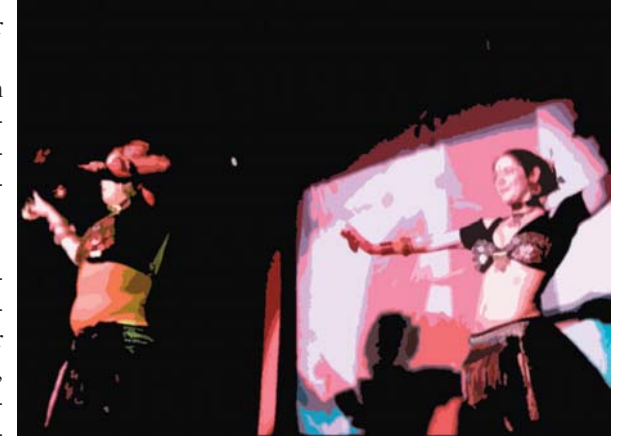
“Baştan çıkarıcı seksapeli, kıvrak danslarıyla ülkemizin medar-ı iftihar, şöhrətli dansöz: Gülllll.....”

Duyduğumuza inanamıyorduk. Gerçekten de o mu çıkıp, göbek atacaktı bize? Derken bir perde açıldı ve dergide Beyrut’tan küptünü doldurup döndüğü yazılan meşhur dansöz görüldü. O daha sahneye ulaşmadan ömürleri bu küçük kasabada geçmiş, hayatları boyunca gerçek bir sanatçı görememiş, çıplak bir kadın bedenine olan özlemle-riniyse ancak böyle panayır çadırlarında giderebilen erkekler ayağa fırlamışlardı.

Dansözümüz onların çılgın tezahüratı altında zillerini sıkır-datarak oymamaya başladı. Oynarken seyircilerin oturduğu tahta sıraları dolaşıyor, külotuna, sutyenine kâğıt paralar takılı-yordu. Bir ara bizim oturduğumuz sıraya da yaklaştı. Yakından baktığımızda onun meşhur dansöz Gül...’ filan olmadığını, yüzü ona epeyce benzeyen başka bir kızın makyaj ve saç biçimiyle de onu taklit ederek kendisini o imiş gibi millete yutturduğunu anladık. İşin kötüsü; senede en fazla iki kez gazete okuyan, gerçek meşhur dansöz Gül...’ hakkında sadece kulaktan dolma bilgiye sahip olan erkekler bu numarayı yutmuşlardı. Ceplerindeki üç, beş kuruş parayı külotuna, sutyenine takmak için birbirlerini çiğniyorlar, arada çıplak tenine, pullar, payetlerle süslü o sutyenin altındaki göğüslerine dokunmaya çalışıyorlardı. Durum trajikomik bir hal almıştı.

Dansözün hemen ardından büyük tantanalarla anons edilen İstanbul gazi-nolarını kasıp kavuran güzeller güzeli şantöz Ser... uzun bacaklarını alabil-

Şaşırp kalmıştık. Bahsettği hanımlar Türkiye’nin en ünlü sanatçılarıydı. Memleketin en zengin, en yakışıklı erkekleri onların peşindeydi.

diğine gösteren minicik bir etekle çıkmıştı sahneye. Sanırım söylememe gerek yoktur. O da fiziği gerçek şantöz Ser...’i andıran, giyimi, kuşamı ve makyajıyla ona epeyce benzeten bir başka kızdı. Ve çadırı dolduran kasaba erkekleri onun da ünü Ortadoğu’ya taşmış gerçek şantöz Ser.. olduğuna inanmışlardı. Tahta sıraların üstüne çıkıp söylediği şarkılara eşlik ediyorlar, onunla birlikte fıkır fıkır oynuyorlardı.

Ne kadar da mutluydular. İşte nice zamandır bekledikleri gün gelmiş, rüyalarını süsleyen yıldızlarla aynı havayı soluyorlar, hatta onlara dokunabiliyorlardı. Bundan öte daha ne

isteyeceklerdi ki?

Ve çadırdaki herkesin nefesini tutarak beklediği an gelmişti. Yediden yetmişe bütün ülke nüfusunun taptığı, uğruna sinemacıların birbirine girdiği, bir kez yakından görebilmek için insanların kapısında yattığı taşsız kraliçemiz, sultanımız Tür... sahne alacaktı. Çadırı dolduranların yürek çarpıntıları duyuluyordu adeta. Derken ışıklar karartıldı ve şallarla, tüylerle süslenmiş, parıl parıl bir tuvalet giymiş olarak sinemanın sultanı sahneye çıktı. Şatafatlı tuvaletini zenginleştiren renkli tüyler ve şallar o denli abartılmıştı ki, kadıncağızın yüzü görülüyordu. Salon alkışlarla inlerken programına o günlerin en sevilen şarkısı 'Buruk Acı'yı söyleyerek başladı.

Çadırı dolduranların yürek çarpıntıları duyuluyordu adeta. Derken ışıklar karartıldı ve şallarla, tüylerle süslenmiş, parıl parıl bir tuvalet giymiş olarak sinemanın sultanı sahneye çıktı.

Kardeşim de ben de o güzide sanatçımızın hayranıydık. İstanbul'daki muhitimizin yazlık sinemasında sayısız filmini izlemiştik. O hepimiz için ulaşılmaz, uzak bir yıldızdı. Evinden hemen hiç çıkmaz, halk arasında pek görülmezdi. Peki şimdi bu çadırın içinde...? Yoksa o da?

Evet: Düpedüz dolandırılmıştık. Bin bir türlü pullar, payetler, tüller,

şallarla süslü tuvaletin altında zorlukla görünen kadın o erişilmez sanatçının bir benzerinden başkası değildi. Üstelik bu benzer hayli sarhoştı. Tahta sıralar arasında yalpalayarak yürüyor, şarkı söylerken dili dolaşıyordu. Bu durum sevinçten adeta çıldırmak üzere olan seyircinin umurunda bile değildi. Türk sinemasının koskoca sultanı ayaklarına kadar gelmişti. Bundan öte mutluluk olabilir miydi?

Konuyu fazla uzatmak istemiyorum. Sadece sahte 'sultanın' o gün gaza gelmiş erkek seyircileri iyice kışkırtıp, sigara paketlerini, çakmaklarını, taraklarını sahneye atmalarını istediğini, adamların sahneye savurduğu bu eşyaları göğüslerine, kalçalarına sürüp onlara geri attığını söylemekle yetineyim.

Program bitip, çadırı terk ederlerken hepsi de ne unutulmaz bir gün yaşadıklarını, koskoca sultanın göğüslerine sürüp geri attığı tarağını ya da çakmağını ömür boyu pamuklara sarıp, bohçalar da saklayacağını söyleyenler vardı. •

mehmetunver@butundunya.com.tr

Unutkanlık!

Adam doktoruna yakınıyordu:

-Doktor Bey bende unutkanlık başladı.

Doktor sormuş:

-Ne zamandan beri ?

Adam boş gözlerle bakmış;

-Ne, ne zamandan beri doktor bey?..

GÖZLE GÖNÜL
ARASI

Mehmet Uhr

Gökkuşağını kovalamak

İleri yaşın getirdiği kronik hastalıkları nedeniyle kısa süre önce hayatını kaybeden hanım hastamızın oğlu ve gelini randevu isteyip gelince doğrusu iyi bir görüşme olmasını beklememiştik.

Hasta kayıplarından sonra ailelerin serzenişlere alışkındık. Ancak hasta yakınlarının kafasında sağlık hizmetinden kaynaklanabilecek ihmal olasılıkları ve bu alanda artan hukuki baskılar hepimizi daha ürkek yapmıştı. Gelenler ise anneleri için yaptıklarımıza teşekkür etmek, ölen anneleri ve yıllar önce yitirdikleri babaları için hastanede adlarına birer hasta odası tefriş etmek istiyorlardı. Yoğun çalışan hastanelerde tıbbi cihaz ve malzeme gereksinimi hiç bitmediği için hasta odalarının bakımı ve

tefrişi genellikle ertelenir, odalar zamanla daha bakımsız hale bürünürdü. Bu durumu gören hasta ve hasta yakınlarından oda tefriş etme teklifinin gelmesine doğrusu gerçekten gereksinimimiz vardı. Yapılan protokol ile kısa sürede iki hasta odamız tabandan tavana yenilenip donatıldı. Ölen annelerinin son dönemlerinde evinde kullandığı özel hasta yatağı ve diğer tıbbi malzemeyi de servise hibe ettiler.

Tefrişatın bitmesine yakın bir sabah hastamızın oğlu heyecanla annesinin evinden kalan eşyaları verecek ço-

cuk bakımevi bulduğu için sevinçli olduğunu anlattı. Odamdaki kitaplığı eliyle işaret edip “evde babamdan kalma birkaç koli kitap var. Gidip bir bakalım. İlginizi çekerse onları da size bırakmak istiyorum. Kitaba hayır diyecek birine benzemiyorsunuz” dedi.

lup beğendiği hanımla yaptığım evliliği sürdürememiş, ayrılmıştım. Kabahati bana bulmuştu. Sanırım evliliğe hazır değildim. Evliliği annemin otoriterliğinden kaçış gibi algılamış ancak yine onun gibi otoriter birine tutulmuşum. Yürümediğini anlayınca kaçtım.

Sadece kaçtım. Annem bunu kabullenemedi. Kırgın ayrıldık diyebilirim.”

”Annenize pek benzemiyorsunuz anlaşılan?”

”Annem ve babam yokluk yıllarının çocuklarıymış. Yoklukta yetiştikleri için elinde olanın kıymetini çok iyi bilirlerdi. Kuru ekmek parçasını dahi atılmazdı evimizde. Islatıp kuşlara yem yapılırdı. Beni ise yokluğu bilmemekle suçlardı hep. Varlık içinde büyüdüğüm için annem elimdekinin kıymetini bilmediğimi, gözümün hep elimde olmayanda olduğunu düşünürdü. Eh haksız da sayılmazdı.

Eliyle yolun ilerisinde yağın yağmurun ardından oluşan gökkuşağını gösterip rahmetli babası ile gökkuşağının diğer ucunu da görüp bulana kadar yer değiştirdiği çocukluk yıllarından, gökkuşağı kovalamaktan yorgun düşen rahmetli babasından söz etti. Eve vardığımızda yağmur dinmiş, ortalık sessizliğe bürünmüştü. Aylarca kapalı kalmış olmasının etkisiyle ev tozlanmış, bazı eşyalar ise gönderilmişti. Evin girişinde portmantonun üzerinde krem rengi tozlanmış bir şapka askıda ise yeşil taşları olan tespih gözüme çarpmıştı. Kitap kolilerine hızlıca göz atıp

birlikte arabaya yükledik. Tekrar teşekkür ettim. Çıkmadan portmantoyu işaret edip şapkanın kime ait olduğunu sordum. Dönüp şapkaya uzandı sonra vazgeçti. Bir süre şapkaya baktı.”

”Rahmetli babamın şapkasıydı. 8 yıl önce yitirdik. Annem onun yokluğuna alışamadı. Bu şapka ölümünden sonra da hep oradaydı. Annem kimseye elletmezdi. Sanki babam bir yere kadar gitmiş de şapkasını yanına almamış bir gün gelip alacak diye düşünürdü sanırım. Şimdi bile elim gitmedi. Altında asılı duran doksan dokuzluk tespih ise annemindir. Gördüğün gibi hâlâ biraradalar.

Dönüş yolunda yağmur hızlanmıştı. Kederlenmiş görünüyordu. Tüm yaşadıklarına karşın yine evlenmiş olmasının başarı olduğunu söyleyip ilgisini başka yere çekmeye çalıştım. Hanımından söz edince yüzü aydınlandı.

”Eşim ve ben bir hastane köşesinde tanıştık. Babamın hastalığı sırasında hastanede yanında kalıyordum. Onun da annesiydi hasta olan. Yeni boşanmış her şeyden, başta kendimden nefret ettiğim sırada karşıma çıktı. İkimiz de hastalarımız için çırpınıyor sağa sola koşturuyorduk. O zaman anlamamıştım, o benden beter yalnızmış. Hayatı tek varlığı annesiydi. Önce babamı kısa bir süre sonra o da annesini yitirdi. Birbirimizi teselli etmeyi sürdürdük. Benden daha çok sevgiye ilgiye gereksinimi varken o beni teselli etmeye çalışıyordu. İşte öyle bağlandık birbirimize.”

Bir süre susup yağın yağmura ve yola baktı.

”Meğer insan kendinden nefret ederken başka birini sevip bağlanabiliyormuş. O öğretti bana bunu. Sanırım her şey bir kapının açılıp diğerinin kapanması ile ilgili” dedi.

”Eşinizi çok seviyorsunuz ve bu size büyük güven veriyor sanki. Yanılıyor muyum?”

”Ne diyorsunuz? Babamı kaybedince hastane arkadaşlığımızın biteceğinden korkup söylemedim. Babamın ölümünden sonra bile onu görebilmek için belli etmeden hastaneye gelip gitmeyi sürdürdüm. Oyunumu anlayınca niyetler çözüldü. Bana kalsa belki hiç açılmayacaktım.

Meğer insan kendinden nefret ederken başka birini sevip bağlanabiliyormuş. O öğretti bana bunu.

O günden beri gökkuşağını kovalamayı bıraktım elimdeki ile idare etmeyi öğrendim. Geç olsa da annemi şimdi daha iyi anlıyorum Yine de biraz kırgın ayrıldık.”

Annem bana kırgındı. Onun bulup beğendiği hanımla yaptığım evliliği sürdürememiş, ayrılmıştım. Kabahati bana bulmuştu.

O gün izin alıp birlikte rahmetlinin şehrin biraz dışındaki iki katlı müstakil evine doğru yola çıktık. Yol boyunca annesinin hiçbir eşyasının atılmamasını gereksinimi olan birilerini bulup vermesini vasiyet ettiğinden söz etti. Hastalığı sırasında rahmetlinin yanında pek görmediğimi söyleyince aralarının biraz kırgın kırgınlık olduğunu anlattı.

”Annem bana kırgındı. Onun bu-

Hastaneye döndüğümde kitap kolilerini birlikte odama çıkardık.

Birkaç gün sonra kolilerdeki kitapları yerleştirirken aralarından sararmış kapalı bir zarf çıktı. Üzerinde vasiyetimdir diye yazdığını görüp hastamızın oğlunu aradım.

Zarfı birlikte açtık. Daktilo kağıdına el yazısı ile yazılmıştı. Altında babasının imzası bulunan iki sözcük-lük vasiyette "hoşgörülü olun" yazıyordu... •

mehmetuhri@butundunya.com.tr

SOKRATES'İN 3'LÜ TESTİ

Sokrates bir gün tanıdığına rastladı ve adam ona "Arkadaşınla ilgili ne duyduğunu biliyor musun?" dedi.

"Bir dakika bekle" diye yanıt verdi Sokrates. "Bana bir şey söylemeden önce küçük bir test yapmak istiyorum. Buna 'Üçlü Test' deniyor."

Şimdi, birinci test "gerçeklik": Bana birazdan söyleyeceğin şeyin tam anlamıyla gerçek olduğundan emin misin?"

"Hayır" dedi adam. "Aslında bunu yalnızca duydum ve..."

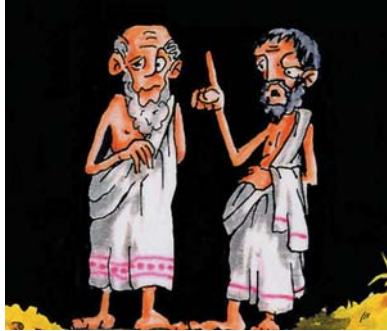
"Tamam" dedi Sokrates. "Öyleyse, sen bunun gerçekten doğru olup olmadığını bilmiyorsun. Şimdi ikinci test "iyilik"... Arkadaşım hakkında bana söylemek üzere olduğun şey iyi bir şey mi?"

"Hayır, tam tersi..."

"Öyleyse" diye devam etti Sokrates, "Onun hakkında bana kötü bir şey söylemek istiyorsun ve bunun doğru olduğundan emin değilsin. Geriye bir test daha kaldı. 'Yararlılık testi'. Arkadaşım hakkında söyleyeceğin şey benim işime yarar mı?"

"Hayır, pek değil."

"İyi" diye tamamladı Sokrates. "Eğer, bana söyleyeceğin şey **doğru, iyi ve işe yarar** değilse bana niye söyleyesin ki?"

MEMLEKET ÖZLEMİ

İlyas Halil

Uyandım. Çeşme altında kalmış ibrik. Taşmış. Urbalarım sığmıyorum. Islık çaldığım yol bitmiş. Isırdığım ekmeğin kırıntıları ağzımın ucunda.

Çocuk gitmiş. Çocukluğum yitmiş. Dün aynada gördüğüm değildim.

İnat ettim. Kırdan ot kokularını, yaz çiçek renklerini, kıydan martıları cebimde taşıyacaktım. Öğrenmeden büyümeyecek. Bodur kekeme kalmak istiyordum.

Günlerim bu minval ile gelmiş, ak sakala kadar, martının denize tutkunlu-ğu, ağzımda elmalı şeker olsun istiyordum. Lütfen Tanrım. Saygı değer efendim. Demiştım şaşkınlığım hep yüzümde. Çocuk olmanın tiryakisi idim.

*

Düşlerim orada burada duyduğum masallardan kalıntılar. Bazı günler açık denizlerde korsan. Barbaros Reis'in gemisinde tayfa. Bazen Ali Baba ma-

ğalarında gizlenen atlı bir harami. Sanınca seviniyordum.

*

Sağanak üstü bahçe. Portakal yaprağında. Su damlası. Büyüledi beni. Bilmediğim renkler güneş ışığında. Bir hüzmesi ile bahçemi boyadım.

O günler zaman Akdeniz kokuyordu. Hep mavi, tüm martı. Doğu cömert. Daha büyük güneş asıyordu pencere-me. Her sabah.

Ocak'ta sarı limon. Temmuz'da dut dal ardında. Loş bir serinlik olurdu. Güneş.

Kalsın dedim. Dursun lütfen. Sevinmenin kolay olduğu günlerin gitmesini istemiyordum.

*

Çocuk dedim, hep çocuk kal. Renkler sesler sana dost. Sabah güneşi elinde fanus. Görevin Nisan dallarında tomuru bir çocuğun, Nisan renklerine boyamak. Sabah sabah. Ağaçlara tırmandım. Boya fırçası elimde, bahara hazırlık yeni renkler sürüyorum bahçeye. Kuşlardan böceklerden ses. Kepçe kullaklarımda.

*

Bir yaz öğle ısıcığında bahçede armut altında çocuk. Seslerin renklerin bittiği gündü. Komşu kızın sesinde kanyalar ötüştü. Saçında yüzünde renkler ebem kuşağın. Dili başka idi o gün. Gel diyor. Ağzını açmadan. Urbanın altında bir el. Beni çağırıyordu. Yine çocuk korkuyorduk. Bilmediğimiz bir şeyi hem görmek, dokunmak istiyor, hem korkuyorduk.

*

Yürüyecek yolum uzamış önümde. Heyecan şimdi başka. Kalp çarpması. Koşacak bir neden bulmuştum. Ayakların bu yolu yürüyecek mi dedi sesim. Bu güne dek nereye gittiğini bilmeden koştun. Aradığın başka şimdi. Haberin olsun. Acaba dedim. Neden? dedim. Kimdim?

Sorum biber ağzımda, kulağımda. Sahi kimsin dedim?

*

Sen ara. Sen bul dedi. Bir ses. Kalktım. Etrafıma baktım. Yer yarılımsı üstünde duracak toprak yer yok olmuştu. Rüzgar geçti. Rüzgar dost dedim. Bana yol göster ben nire gidem?

Yol çok dedi Esen. Gideceğin yeri bilmeden neden yola çıktın?

Nasıl bilem? Nasıl seçem?

Güzellik ara. Susadığın gün yağ-

mur yağarsa susuzluğu giderdiğin gibi.

*

Güneş çiçek içinde. Neden sevinirsin. Neden Yüziün güleç Betinur?

Işık veriyorum dedi.

*

Ses seda otların içinden. Okul sanki. Goncalar açıyor. Tomurcuklar renk arıyor. Gelincikler koşuyor, bağırıyor. Merhaba dedi yine rüzgar. Ayak buldun anlaşılın? İster suda. Belki semada bulut arasında. Kendini bulunca ya kadar. Yürü.

*

Yeni bahçene hoş geldin. dedi Yeşil ot. Kendine dost ol. Bilmediğin canı hoş karşıla aziz dost. Ne seveceğini bilirsin. Gözün güzelliğe alışır.

*

Dün ağacın altında. İlk soruyla var oldun. İlk nabız yüreğinde. Kendini seçtin demek. Umarım ki anlatacağın şeyler hep kendi gözlerinden izlenimler olur.

*

Gözüün aydın. Baban sensin. Sana ana. Yine sen. Pencereden bakan sen. Gördüğün sen.

*

Kıyı Akdeniz. Kumsal boyu çakıl taze sıcak ekmek. Gün, çocuk boyaması. Sahil mavi, ak köpük karışımı. Martılar üstümde başımda. Birşeyler mırıldanıyordu.

Sen ne iş tutarsın dedi biri.

Sustum. Sizi anlatmak işim diyecektim. Ne gereği var demesinden korktum.

Martıları kıyıda hangi martıya anlatabilirdim. •

ilyashalil@butundunya.com.tr

AĞUSTOS AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

"Sudoku'nun Yanıtları"

2	1	3	7	8	4	9	5	6
6	5	4	9	2	1	8	7	3
9	8	7	5	6	3	2	1	4
1	9	8	4	7	6	5	3	2
7	6	5	1	3	2	4	8	9
4	3	2	8	9	5	1	6	7
3	7	9	2	5	8	6	4	1
8	4	6	3	1	9	7	2	5
5	2	1	6	4	7	3	9	8

Sudoku yapamayanlar için

8	1	3	5	6	9	2	4	7
4	5	7	3	8	2	9	1	6
2	9	6	1	7	4	5	3	8
9	7	8	2	1	6	4	5	3
1	2	5	8	4	3	6	7	9
6	3	4	9	5	7	1	8	2
3	8	9	4	2	5	7	6	1
5	6	1	7	9	8	3	2	4
7	4	2	6	3	1	8	9	5

Sudokusuz yapamayanlar için

"Bilginizi Denetleyin"

1-(a) İtalya	10-(b) Sarangi
2-(b) Santi (c)	11-(d) Samuel Goldwyn
3-(c) Sıpmacı	12-(a) Mesa
4-(d) Denizli ve Yozgat	13-(d) Santur
5-(d) Santiago	14-(c) Yol
6-(c) Yahudiler	15-(b) Saray francalası
7-(b) Hazinekar Ustası	16-(a) Johann Strauss
8-(a) 9,5	17-(d) İttihat ve Terakki üyesi
9-(b) Hidroelektrik	18-(a) Sapan

Satranç Çözümleri

PROBLEM: M.Lipton, 1968 2 # 1.Vg3 (Tehdit: 2.Ve5+ #) 1...Kd6 2.Ac5+ #, 1...Kd5 2.exd5+ #, 1...Ff5+ 2.exf5+ #, 1...Fd6 2.Ad4+ #

OYUN SONU: Botvinnik, 1956 Beyaz Kazanır? 1.e5 fxe5 2. fxe5 Şe7 3.e6 Ka4 4.g5! hxg5 5.Kd7+ Şf8 6. Kf7+ Şg8 7.Şg6 g5 8.h6! (9.h7+ ve 10.Kf8+ # tehdidi.) 8...gxh7 9.e7 Ka8 10.Kf6 Ke8 11. Kd6 1-0 (12.Kd8 her şeyi bitirir.)

Kareler ve Rakamlar

505 + 203 = 708	770 - 320 = 450
311 - 103 = 208	390 - 160 = 230
+ = +	= =
816 + 100 = 916	380 - 160 = 220

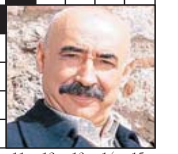
İlk dersimiz Türkçe

1-(d) 2-(d) 3-(a) 4-(b) 5-(c) 6-(b)- 7-(c) 8-(a) 9-(b) 10-(b) 11-(a) 12-(d) 13-(b) 14-(c) 15-(a)

Mantık Bilmecesi

Adı	Yakınlığı	Geldiği Şehir	Tanımı
Aliye	Kemal'in Komşusu	Balıkesir	Gri Şapka
Cemil	Ayşe'nin Babası	Edremit	Şişman
Erkan	Kemal'in Kuzeni	Kocaeli	Spor Çeket
Murat	Ayşe'nin Amcası	Eskişehir	Mavi Göz
Leman	Ayşe'nin Halası	Bolu	Siyah Şapka

1	Ş	E	N	E	R	Ş	E	N	S	A	V	O	N	A
2	İ	Z	A	F	İ	K	A	T	A	L	A	N	T	
3	N	A	M	E	K	A	R	E	İ	R	A	D	E	
4	A		I		K	A	R	A	C	A	A	T	A	Ş
5	S	A	K	I	L	T	R	D	K	D				
6	İ	Z		K	A	M	E	R	İ	Y	E	K	A	Ş
7		T	U	R	N	A		A	T	A	M	A	Ş	U
8	V	E	D	A		R	A	S	R	İ	N	A		A
9	E	K		H	A	D		A	L	E	N	İ		İ
10	D		K		P	İ	S	T	O	N	M	E	R	A
11	A	L	A	M	A	N	A	N	K	E	M	E	R	
12	T	İ	M	O	R	M	E	C	A	L	A	M	A	
13	T		A	S	K	I	S	A	L	E	N		S	
14	Ü	S		T	A	S	M	A	A	H	M	E	T	
15	R	A	B	A	T		O	R	A	N	A	T	İ	K
16	K	R		R	E	B	E	R						
17	A	M	A		A	S	İ	T	A					
18	L	A	M	A		P	L		A	Z				
19	İ		O	L	T	A		E	L	A				
20	A	K	A	R	S	U		A	K					

YARININ BÜYÜKLERİ

Gönderi adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,

Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Emir Özdilek, Ankara

Efe Özdilek, Ankara

Duru Özbaykal, Ankara

Atlas Günsev, K.K.T.C.

Mert Atamer, Ankara

Kübra Hediye Bilen,
Kırklareli

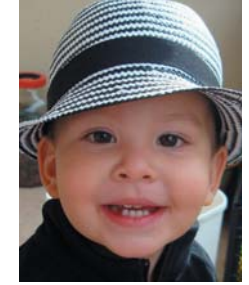
Bilgen ve Burçin Avcı, İstanbul

İrfan Emre Öngel,
Eskişehir

Zeynep Honçe, Tuğberk ve Berk Uysal, Bilecik

Bora Güngör, Ankara

Sıla ve Emir Pamak, İzmir

Kağan Beyaz, Bursa

Ece Elmasula, İstanbul

Nihan ve Devran Keskin, Hollanda

Doğukan Hökkaş, İzmir

Mert Ünal ve Emre Altan, Uşak

KARELER VE RAKAMLAR

Cahit Batum

- Sıfırdan, dokuza kadar olan rakamları kullanarak aşağıdaki işlemleri çözünüz.
- Her farklı şekil bir rakamı göstermektedir.
- 0-9 arasındaki rakamlar her iki grupta farklı şekillerle simgelenmektedir.

1

$$\begin{array}{c}
 \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} - \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} \\
 \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} - \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} \\
 \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} - \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array}
 \end{array}$$

2

$$\begin{array}{c}
 \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} + \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} \\
 \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} - \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} \\
 \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} + \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array} = \begin{array}{ccc} \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} & \text{[Yellow Triangle]} \end{array}
 \end{array}$$

Çözümler 149. sayfadadır.

MANTIK BİLMECESİ

Prof. Dr. Yüksel Bozer

Kemal ve Ayşe'nin düğün törenleri Pazar günü gerçekleşecekti. Aile ve arkadaşlarından bazıları doğal olarak düğüne davetliydi.

Aşağıdaki ipuçlarına dayanarak davetlileri tanımlayınız.

İPUÇLARI:

- 1- Kemal'in kuzeni şişman değildi.
- 2- Erkan düğüne Kocaeli'nden gelmişti ve şapka giymek adeti değildi.
- 3- Siyah şapka giyen davetli Balıkesir'den gelmemiştir.
- 4- Edremit'ten gelen kişi oldukça yapılı bir vücuda sahipti. Buna mukabil Aliye oldukça zayıftı.
- 5- Kemal'in komşusu aslen Balıkesir'deydi. Fakat Leman Balıkesir ve civarından gelmemiştir.
- 6- Ayşe'nin amcasının gözleri renkliydi ve düğüne Eskişehir'den gelmişti.
- 7- Cemil Ayşe'nin babasıydı.

	Kemal'in Kuzeni	Kemal'in Komşusu	Ayşe'nin Halası	Ayşe'nin Babası	Ayşe'nin Amcası	Bolu	Eskişehir	Kocaeli	Balıkesir	Edremit	Mavi Göz	Siyah Şapka	Spor Ceket	Gri Şapka	Şişman
Aliye															
Cemil															
Erkan															
Murat															
Leman															
Mavi Göz															
Siyah Şapka															
Spor Ceket															
Gri Şapka															
Şişman															
Bolu															
Eskişehir															
Kocaeli															
Balıkesir															
Edremit															

Adı	Yakınlığı	Geldiği Şehir	Tanımı

yukselbozer@butundunya.com.tr

Çözümler 149. sayfadadır.

SATRANÇ

Mustafa Yıldız

ÜNLÜ SATRANÇ USTALARI: 13

SOVYET OKULUNUN BAŞÖĞRETMENİ:
Mihail BOTVİNNİK

Mihail Botvinnik
(1911-1995)

1911'de St. Petersburg'da doğdu. Çok parlak öğrencilik döneminin sonunda elektrik mühendisi oldu. Öğrenciliğinde satrançta da ilerledi. 16 yaşında büyük usta oldu, 20'sinde Sovyetler Birliği şampiyonu... Bu ünvanı en çok kazanan (7 kez) satranççıdır. Çalışkanlığı ve turnuva hazırlıklarıyla kendinden sonraki bütün satranççıları etkiledi. 1938 Avro turnuvasında Capablanca'ya kazandığı oyun Sovyetlerin Ölmez Partisi olarak bilinir. Alekhine'in Dünya Şampiyonu olarak ölümünden sonra 1948'de yapılan Euwe, Keres, Reshevsky ve Smyslov'un katıldığı turnuvayı bütün rakiplerini yenerek kazandı. Sonraki 15 yıl içinde ünvanını 3 kez kaybetti, iki kez geri aldı. Bilgisayar programları geliştirdi. Birçok satranççı yetiştirdi. Felsefe ve müzikle de uğraştı. 1995'te öldü. İşte onun iki güzel oyunu:

Botvinnik- Vidmar, Nottingham, 1936

1.c4 e6 2.Af3 d5 3.d4 Af6 4.Fg5 Fe7 5.Ac3 0-0 6.e3 Abd7 7.Fd3 c5 8.0-0 cxd4 9.exd4 dxc4 10.Fxc4 Ab6 11.Fb3 Fd7 12.Vd3! Abd5 13.Ae5 Fc6 14.Kad1 Ab4? 15.Vh3 Fd5 16.Axd5 Abxd5 17.f4! Kc8 18.f5! exf5 19.Kxf5 Vd6?? (D) (19...Kc7 biraz daha dirençliydi.) 20.Axf7! Basit ve zarif bir kombinezon başlıyor. 20... Kxf7 21.Fxf6 Fxf6 22.Kxd5 Bu kalenin dokunulmazlığı var. 22...Vc6 23.Kd6 Ve8 24.Kd7 1-0

Botvinnik-Smyslov, Moskova, 1954

Yandaki konum, siyahın 30...Ae4 hamlesinden sonra oluştu. Siyah, beyaz vezirin kaçmasını ve f6'daki piyonu atla aldıktan sonra güvenli bir oyun sonuna girmeyi umuyor. Ama 31.f7!+ sürüşü her şeyi alt üst ediyor. Siyah bu piyonu şahla alamaz. 31...Kxf7 32.Vd8+ Şh7 33.Fxd5 Nereden nereye? Kim derdi ki f7 sürüşü d5'i düşürecek ve siyah aile boyu çatal yiyecek? 33...Af2+ 34.Şg2 Vf6 35.Vxf6 Kxf6 36.Şxf2 Kxf5+ 37.Ff3 Kf4 38.Kg4 1-0

KULÜPLER KUPASI MAÇLARI'NDAN İKİ KONUM

A. Fazlı Gülenç (Konya SHÇK) - GM .Farid Abbasov (Çallı SK) Konya, 2010

İlk tur, birinci masa. Genç Fazlı Gülenç'in rakibi Azeri Büyükusta Abbasov(2549) . Aralarındaki Elo rating farkı (2549-1817) tam 728. Körleme ya da simultanede dahi Gülenç'e Abbasov karşısında şans verilmez. Ama satranç bu! Yandaki konum, oyunun 17. hamlesinden sonra ortaya çıktı. Beyazın kale ve vezirini şah kanadına taşımasından hiç kuşkulanan GM Abbasov, vezir kanadında piyade hücumu başlatmış. Ama şimdi gelen kale fedası ile beraberliğe razı olmak zorunda kalacak. 18. Kxh7!! Şxh7 19. Vh5+ Şg8 20.Vg6+ Şh8 21. Vh6+ Şg8 22. Vg6+ Şh8 23. Vh6+ 1/2 -1/2 Turnuvanın en değerli puanı, bu yarım puandır!

İsmet Öztürk (Denizli Belediyesi) - İbrahim Yüksel (Gazi Üniversitesi), Konya, 2010 1.4.

Birbirlerine yakın kuvvetlerin oyununda açılıştan üstün çıkan beyazlar, siyahların zamansız rok hamlesiyle kalite öne geçmesine karşılık merkezde iyi konuşlanmış bir atın taktik atakları karşısında yeterli savunma gösteremeyince bir vezir fedası temasıyla önce piyon, sonra kalite üstünlüğünü, en sonunda da oyunu kaybetti. Yandaki konumda beyaz, (son hamlesi 28. Vc1) bir an önce oyun sonuna geçmek amacıyla vezirleri değiştirmek istiyor. Satranççıların çift soru dedikleri türden bu ağır hatayı Yüksel affetmiyor: 28...Vxe4!! 29. dxe4 Ae2+ 30.Şf1 Axc1 31. Kxc1 b2 Siyah birkaç hamle sonra terk etti. 0-1

PROBLEM

M. Lipton, 1968

2#

mustafayildiz@butundunya.com.tr

OYUN SONU

Botvinnik, 1956

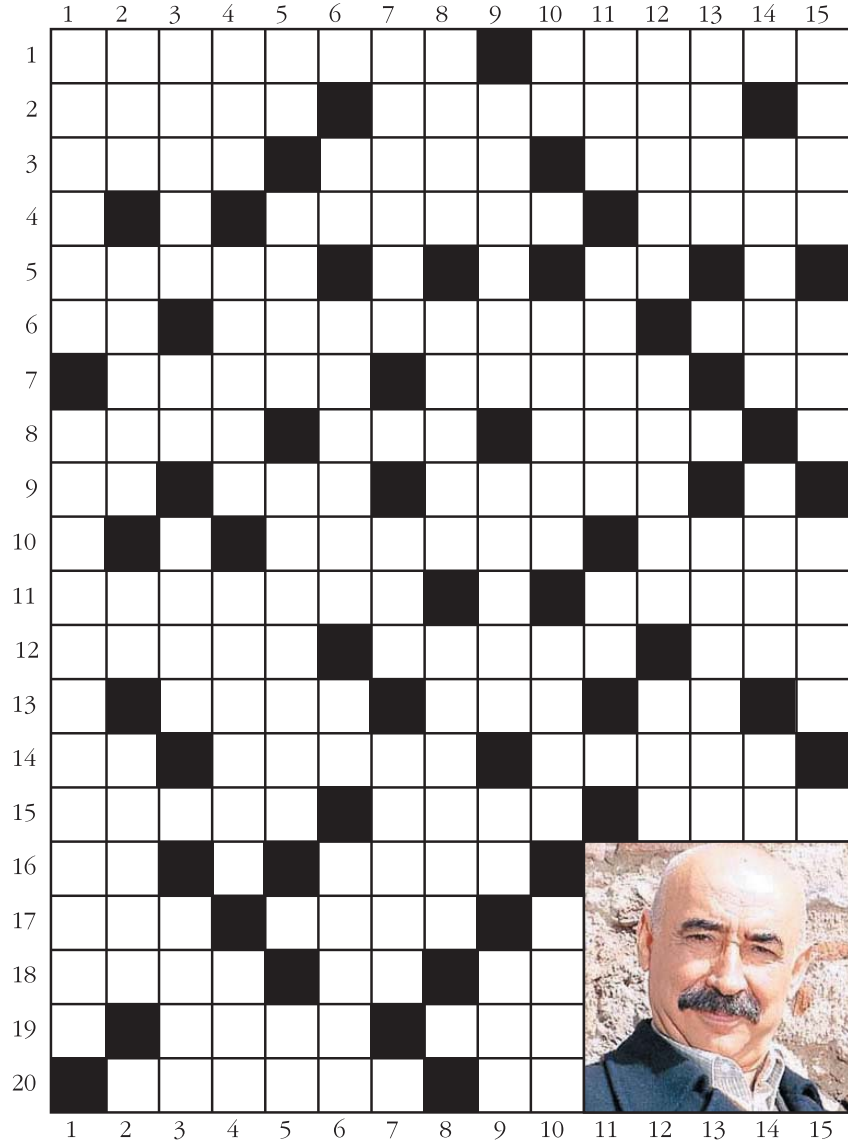

Beyaz Kazanır

Çözümler 149. sayfadadır.

BULMACA

Filiz Leloğlu Oskay

Bulmacanın çözümü 149. sayfadadır.

SOLDAN SAĞA: 1- Fotoğrafta görülen sinema sanatçımız. - İtalya'da bir liman kenti. 2- Göreceli.- İspanya'da yaşayan bir ırk. 3- Mektup.- Dört kenarı birbirine eşit geometrik şekil. - Bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü. 4- "Cem" (Anadolu rock müziğinin kurucularından olan ses sanatçımız). - Mersin'deki rafinerimiz. 5- Hoş olmayan. - Danimarka'nın plaka imi. 6- İşaret.- Mehtaplık.- Antalya'nın bir ilçesi. 7- Daha çok Avrupa ve Kuzey Afrika'da toplu halde yaşayan bir bataklık kuşu.- Tayin etme.- Sakalar'ın ünlü destanı. 8- Eski Hint kültürünün kutsal yazıları.. - Habeş soylusu.- Tırpana balığı. 9- İlave. - Bir olayın, bir şeyin uç noktası. - Açıkça. 10- İtenek.- Otlak. 11- Büyük balıkçı kayığı. - Mimarlıkta iki sütun ya da ayağı birbirine üstten yarım çember biçiminde bağlayan tonoz. 12- Asya'da bir ülke.- Hal, derman.- Gözleri görmeyen. 13- Bir şeyi asmaya yarayan gereç. - Altı düz bir kayak türü. - Hayvanlara vurulan damga. 14- Bir görevi yerine getirmek için merkez olarak seçilen yer. - Genellikle köpeklerin boynuna takılan halka. - "..... Arif" 15- (Hasretinden Prangalar Eskittim" in şairi). 16- Afrika'da bir başkent. - Cezayir'de bir liman kenti. - Çevik. 16) Kriptonun simgesi. - Orta Anadolu'da bir göl. 17- Fakat. - Hamız. 18- Güney Amerika'da yaşayan bir yük hayvanı. - Polonya'nın plaka imi. - Yetmez miktarda. 19- Balık yakalama gereci. - Bir göz rengi. 20- Nehir.- Beyaz.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Türk Edebiyatında ilk tiyatro eserini yazan ve ilk kez noktalama işaretlerini kullanan edebiyatçımız. - "Bir Gün Tek Başına", " Güven" adlı eserlerin yazarı. 2- Cefa. - Orta Amerika'da kurulmuş eski bir uygarlık. - Lityumun simgesi. - Üzüm yaprağıyla yapılan bir yemek çeşidi. 3- ".... Kemal" (Hürriyet şairimiz).- Telli bir çalgı. - Kısa saplı bir tür bıçak.- Malezya halkına özgü öldürücü bir delilik. 4- Batı Anadolu yiğidi. - İğrenme.- Saraybosna'daki tarihi köprü. - Kekliğin boynundaki halka. 5- Endonezya'nın plaka imi.- İlkel kabilelerde boy. -Boksta bir yumruk çeşidi. - Türkiye'nin plaka imi. 6- Kilo-amperin kısa yazılışı.- Bir ilimiz. - Sahip.- Matbaacılıkta satır aralığı. 7- Saf dışı bırakma. - Sıcak esen bir rüzgar. - Hareketli, seyyar. 8- Sarhoş ya da kül-hanbeyi bağırması. - Gözlem. - Tutsaklık. 9- Yalıtım.- Herhangi bir iş kolunda usta, kalfa ve çırakları içine alan dernek. - Güzel sanat. - Karışık renkli. 10- Nazi hücum kıtasını simgeleyen harfler. - Sevgili, dost. - Saha, meydan. - Karadeniz'de bir iç deniz. 11- Ulu, yüce. - Az önce anlamında bir sözcük. - Kilolitrenin kısa yazılışı. 12- Çok ince altın levha. - Japon çizgi film sanatı. - Eski dilde bağırşaklar. 13- "Emin ..." (Anıt-kabir'in mimarlarından.) - Bir yere geçici bir süreliğine bırakılan eşya. 14- Erzurum yiğidi. - Cennet bahçesi. - Boru sesi. 15- Od. - Işın. - Doğu Anadolu'da bir ırmak.

filizoskay@butundunya.com.tr

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLARDAN

Görgü ve Nezaket Kuralları

Şükrü Esirci

Bilgi Yayınevi

Görgü ve Nezaket Kuralları
şükrü esirci

bilgi yayınevi

Küreselleşme ile her şey toz duman oldu. İletişim çağında iletişimsizlik de hızla büyüyor. Ailede eğitim yerini alan televizyon ve kuru bilgilerin yükleme adresine dönüştürülen okulun veremediği bilgileri sunan bir kitap hazırlamış Şükrü Esirci. Günlük Yaşam, Konuşma, Kadın ve Erkek Giyimi, Hanımlarla Beraberken, Yemek Yemek, Lokantada, Yemek Davetleri, Kokteyller, Resepsiyonlar, Büfeler, Ziyaretler, Evlilik başlıklarını taşıyan bölümlerde insanı insan olmaya davet ediyor kitap: “Gayeleri gayesi insan değil midir? İnsanın mutluluğu, insanın yüceliği değil midir? İnsanların mutluluğu ve yüceliği, birbirleri ile olan ilişkilerde, düşünüş, davranış ve yaşayış biçiminde ve tercihlerinde saklı değil midir? Bu ilişkiler nedir?, Nasıl olmalıdır? (...) İnsan bunları nasıl ve nereden öğrenecek? Bu ilişkileri insanlara okutmak, öğretmek ve bu vadide insan eğitmek gerekmez mi?

Görgü ve nezaket, dünya milletlerinin ortaklaşa yarattıkları ve ittifakla kabul ettikleri bir evrensel kültür değil midir? İnsanlığı ortak malı, ortak mirası değil midir? Bu miras bazı toplumların tekelinde midir? Bu mirastan hakkını almayan bir toplum, çağdaş medeni milletler camiasının üyeliğine hak kazanmış olur mu? Bir toplum için teknolojik ve ekonomik kalkınma yeterli midir? Kültürel kalkınmaya ve çağdaş insan ilişkilerine dayanmayan maddi bir refah insanları mutlu kılabilir mi? Yüceltebilir mi? Bu topluma “çağdaş medeni toplum” denilebilir mi? Ulu önder Yüce Atatürk: “Medeniyetimizi muasır medeniyetin üstüne çıkarcayağız” diyerek bize ve bütün dünyaya tarihin derinliklerinden haykırıyor.

Osmanlı Devleti ve Büyük Güçler

Hüner Tuncer

Kaynak Yayınları

Tarih tekrarlardan oluşur demek için okunması gereken bir yapıt: “Hristiyanların Müslüman bir devlet tarafından yönetilmesini hazmedemeyen Batılı Güçler benimsedikleri politikalarla ya Osmanlı İmparatorluğu’nun güçsüz bir devlet olarak varlığını sürdürmesine olanak tanımış ve

onu denetimleri altına almaya çalışmış ya da onunla savaşa girerek egemenliği altında bulunan toprakları teker teker elinden almayı başarmıştı. Nitekim İngiltere Başbakanı Gladstone, 19 Yüzyılın ikinci yarısında İngiltere’nin “Doğu Sorunu”na ilişkin politikasını değerlendirirken, “bizim başlangıçtan beri savunageldiğimiz Osmanlı Devleti’nin davası olmamış, yalnızca bu Devlet’e bağlı ulusların davası olmuştur sözlerini sarfetmişti. Osmanlı Devleti’nin güçsüzlüğünden yararlanan ve kendilerine başkaldırmayacağını varsayan Avrupalı Güçler, Osmanlı’nın egemenliği altında yaşayan Hristiyanların durumunun iyileştirilmesini bahane ederek, Osmanlı Devleti’nin içişlerine karışmışlar(...) 19. yüzyılda Osmanlı Devleti’nin Avrupa’daki topraklarının teker teker elinden çıkması, Büyük Güçlere Osmanlı’nın ganimetine el koyma yolunun açmıştı. İşte Batılı Güçlerin Osmanlı’nın topraklarına el koyabilmek amacıyla aralarında yürüttükleri diploması düellosunun özeti ve özüne “Doğu Sorunu” denilmekteydi. Tarih in yinelenmesini istemiyor ve Batılı Güçlerin Osmanlı’nın topraklarına bir kez daha aralarında paylaşılması öngörülen “ganimet” olarak bakmasını arzulamıyorsak, o zaman “Doğu Sorunu”nun geçmişte Batılı devletlerce ne anlama geldiğini çok iyi algılamamız ve tarihte düşmüş olduğumuz yanlışlıklara bir kez daha düşmememiz gerekir diye düşünüyorum.”

Sanatın Yeni Tarihi

Julian Bell

NTV Yayınları

Sanat tarihi kitaplarının alışlagelmış biçim, içerik ve işlenişlerinin dışında bir çalışma olan bu yapıt sanat tarihinin kısa zaman önce gün ışığına çıkarılan Şanlıurfa sınırları içindeki Göbekli Tepe kazısında bulunan ve dünyayı şaşırtan üzerinde kabartmalı süslemelerin bulunduğu dikme taşlara da yer vererek başlatıyor. Sanat tarihini Ufuk, Medeniyete Biçim Verme, Klasik Normlar, Orta Dünyalar, Kapı Girişleri ve Pencereler, Dünyayı Yeniden Yaratmak, Teatral Gerçeklikler, Yerleşim Aydınlanma, Değişen Hakikat, Sanayinin İvmesi, Atılım/Çöküş ve Öp Plan adını verdiği dönem bölümleri içinde at gözlüğüyle değil sanat gözlüğü ile anlatıyor. Yontma taştan yeni medyaya kadar sanatın bütün bir haritası. Üstelik farklı kültürler arasında bağ kurarak ayrıcalık göstermeden küresel bir bakış. Bize sanatın dünyayı benzersiz bir biçimde nasıl yansıttığını gösteren yüzlerce çalışmadan örnekler eşliğinde sanat şöleni sunuyor yapıt.

BİR FOTOĞRAF BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR

Gönderi: Birsen Erkutun (Büyükkada, İstanbul)

Bütün Dünya'ya Bugün Abone Olun Derginiz Yarın Kapınıza Gelsin

Abonet ile üyelik çok kolay

Tıklayın
abonet@abonet.net

veya arayın
0212 314 0 888

abonet

www.abonet.net

TÜRK RESSAMLARI: Zerrin Çiğdemli ANER

HASAT ZAMANI

İstanbul'da, 1954 yılında doğdu. Kadıköy Meslek Lisesi Resim Bölümü'nden mezun oldu. Yurtiçi ve yurt dışında yüze yakın sergi açtı. Beş yıldan buyana uluslararası üne sahip heykeltıraş Şermin Güner'in atölyesinde heykel çalışmaları yapmaktadır. FICF ve UPSD üyesi olan sanatçı, resim çalışmalarını ise kendi atölyesinde, bir grup arkadaşıyla birlikte sürdürmektedir.

ISSN 1301-7608

9 771301 760320